

Acerca de este libro

Esta es una copia digital de un libro que, durante generaciones, se ha conservado en las estanterías de una biblioteca, hasta que Google ha decidido escanearlo como parte de un proyecto que pretende que sea posible descubrir en línea libros de todo el mundo.

Ha sobrevivido tantos años como para que los derechos de autor hayan expirado y el libro pase a ser de dominio público. El que un libro sea de dominio público significa que nunca ha estado protegido por derechos de autor, o bien que el período legal de estos derechos ya ha expirado. Es posible que una misma obra sea de dominio público en unos países y, sin embargo, no lo sea en otros. Los libros de dominio público son nuestras puertas hacia el pasado, suponen un patrimonio histórico, cultural y de conocimientos que, a menudo, resulta difícil de descubrir.

Todas las anotaciones, marcas y otras señales en los márgenes que estén presentes en el volumen original aparecerán también en este archivo como testimonio del largo viaje que el libro ha recorrido desde el editor hasta la biblioteca y, finalmente, hasta usted.

Normas de uso

Google se enorgullece de poder colaborar con distintas bibliotecas para digitalizar los materiales de dominio público a fin de hacerlos accesibles a todo el mundo. Los libros de dominio público son patrimonio de todos, nosotros somos sus humildes guardianes. No obstante, se trata de un trabajo caro. Por este motivo, y para poder ofrecer este recurso, hemos tomado medidas para evitar que se produzca un abuso por parte de terceros con fines comerciales, y hemos incluido restricciones técnicas sobre las solicitudes automatizadas.

Asimismo, le pedimos que:

- + *Haga un uso exclusivamente no comercial de estos archivos* Hemos diseñado la Búsqueda de libros de Google para el uso de particulares; como tal, le pedimos que utilice estos archivos con fines personales, y no comerciales.
- + *No envíe solicitudes automatizadas* Por favor, no envíe solicitudes automatizadas de ningún tipo al sistema de Google. Si está llevando a cabo una investigación sobre traducción automática, reconocimiento óptico de caracteres u otros campos para los que resulte útil disfrutar de acceso a una gran cantidad de texto, por favor, envíenos un mensaje. Fomentamos el uso de materiales de dominio público con estos propósitos y seguro que podremos ayudarle.
- + *Conserve la atribución* La filigrana de Google que verá en todos los archivos es fundamental para informar a los usuarios sobre este proyecto y ayudarles a encontrar materiales adicionales en la Búsqueda de libros de Google. Por favor, no la elimine.
- + *Manténgase siempre dentro de la legalidad* Sea cual sea el uso que haga de estos materiales, recuerde que es responsable de asegurarse de que todo lo que hace es legal. No dé por sentado que, por el hecho de que una obra se considere de dominio público para los usuarios de los Estados Unidos, lo será también para los usuarios de otros países. La legislación sobre derechos de autor varía de un país a otro, y no podemos facilitar información sobre si está permitido un uso específico de algún libro. Por favor, no suponga que la aparición de un libro en nuestro programa significa que se puede utilizar de igual manera en todo el mundo. La responsabilidad ante la infracción de los derechos de autor puede ser muy grave.

Acerca de la Búsqueda de libros de Google

El objetivo de Google consiste en organizar información procedente de todo el mundo y hacerla accesible y útil de forma universal. El programa de Búsqueda de libros de Google ayuda a los lectores a descubrir los libros de todo el mundo a la vez que ayuda a autores y editores a llegar a nuevas audiencias. Podrá realizar búsquedas en el texto completo de este libro en la web, en la página <http://books.google.com>

12
v. III

TA
SA

R. BIBL. NAZ.
Vitt. Emanuele III.

RACCOLTA
VILLAROSA

396

NAPOLI

533064

Rome Vall. A. 396

DIETERICI HERM. KEMMERICHII,
ICTI, SERENISS. SAX. DUCUM STIRP. ERNEST.
CONSILIARII, AUL. CODICIS ET NOVELL. PROF.
PUBL. CURIÆ PROVINC SAXON. FAC. JURID.
ET SCAB. ASSESSORIS IN ACAD. JENENSI,

SYNOPSIS JURIS CRIMINALIS

PER
SUCCINCTAS POSITIONES
DELINEATI
IN USUM PRÆLECTIONUM
ACADEMICARUM.

*Accessit Legum delectus, quæ Conclusiones Crimi-
nales respiciunt ad usum Scholæ, & Fori.*

Collegit D. A. D. ex Libris Digestorum,
& Codicis

CUM PRÆFATIONE D. A. V. M.

PISIS ANNO MDCCLXVIII.

EX TYPOGRAPHIA AUGUSTINI PIZZORNO.
CUM FACULTATE.

[The text in this section is extremely faint and illegible. It appears to be a list or a series of entries, possibly names and titles, arranged in columns.]

PRÆFATIO

EX PATRIO

IN LATINUM SERMONEM

A B. A. S. CONVERSA.

Dù sapientiores viri nocturnis, diurnisque laboribus insudarunt, ut Jurisprudentiam universam a scolasticorum, quinquiliis, & tabularum nugis, ac densissimis involucris vindicarent, & in eam post assiduas meditationes venire Sententiam, tantum opus solummodo critica agnoscendarum rerum, ac pertractandæ materiei methodo confici posse. Et sane hujusmodi præsidio cujuslibet argumenti interiora principia recluduntur, claræ, & adæquatæ quæstionum idææ possidentur, recta in dubitationibus efformantur judicia, Leges, & consuetudines ad casus in præxi occurrentes conferuntur.

Ex hoc rerum sistemate ita constituto fateamur oportet, Jurisprudentiam per magnam utilitatem, & commodum consequutam fuisse, atque e crassis, spissisque plurimarum legum, sententiarum, opinionum, decisionum, & auctoritatum, quibus circumforebatur, tenebris, ac tot, tantisque inanum distinctionum, & sophys-

matum vepribus, quæ ad Pyrronis castra semper ducunt, magisque ad scepticorum propositiones fovendas, quam ad veritatem comparandam excitant, atque inflammant, caput extulisse! Oh tempora, oh mores, quibus Jurisprudentiæ facultas Romanis tantum legibus circumscribebatur, quæ breviorē quamvis, certam tamen, tutamque viam Jurisconsultis patefaciebant! At nostrorum temporum Jurisprudentia tam longe, lateque pervasit, ut de Romanis Sanctionibus jure, meritoque dici possit = apparent raræ nantes in gurgite vasto =, quo nimis nimisque undarum, ventorumque arbitrio jaçantur, neque portum, eha miseratione dignissimæ, quo confugiant, reperire possunt. Quot Ulpiani, quot Papiniani, quot demum Triboniani sæculo decimo primo jam elapso floruerunt, qui conclusiones recens inventas, & multitudine quidem innumerabiles suppediarunt, quæ forum, curiamve pæne, ut ita dicam dilaniavere. Nonnullæ Jurisconsultorum Bibliothecæ jam emporia quædam dici possent, ad quæ undique cujuscumque generis merces afferuntur, quæ civium bona, & fortunas quando quidem diripiunt, & Reipublicæ tranquillitatem evertunt. Ex tanta librorum copia, atque ex tot opiniosum discrimine Probabilissimi phantasma illud, quod tantam luem in Theologicas disciplinas olim iniecit, etiam in nostra Jurisprudentia emanavit, in qua firmissimam deinde sedem obtinuit, ac domicilium. Hinc interdum

dum Judices non tantum Legum, etque justitiæ vindices, sed bonorum, & vitæ civium præ Domini evaserunt. In pragmaticorum conspectu sæpe sæpius Fusarij, Concioli, Cencij, Mascardi, Tuschi, Angeli, Clari, aliorumque auctoritates Legum fontes conturbant, qui eas quasi proprio Marte, non suadente æquitate, sed clientelari argento id jubente deficiunt, atque ad praxim juxta eorum sententiam diducere conantur. Oh crimen in ultimas terras amandandum, quod etiam Accurtij junioris temporibus vehementer, ac diuturnis lacrymis nonnulli præclarissimi, & doctissimi viri perlugebant! Probabilissimi regnum eo usque devenit, ut plurimi arbitrarentur, puram putam Jurisconsulti alicujus, sive potius leguleij levem interdum, ac nullius momenti opinionem ad justissimam, quæ ex Legum pænu optime proficiscatur, causam in dubium revocandam sufficere: quod Phylosophi ægre, molesteque ferebant, atque, uti Cicero in Antonium, & Verrem Vatiniano odio, ac stylo ferreo prosequerentur.

Quid postmodum dicendum de infinitis, glomeratisque Consulentiis libris? Quæ nam dementissima opinio extitit, quæ ab iis ad causæ opportunitatem prolata non fuerit? Vana delirantium somnia, & volubilia infirmorum spectra in forensibus consultationibus quam facile deteguntur? Quodnam prælium & cæcus in contraria sensus in illorum sententiis confestim agnoscitur, ut Paulus Franciscus Perremutus demonstravit? a i j In

2. In ipsis nonnullorum Tribunalium, & Forensium Subselliorum, decisionibus non raro affertur gladium moderata est opinionum pugna, Decisorum repugnantia, & frequentissima Legum, & Constitutionum antinomia, ut observarunt Cardanus, Corasius, Dansius, Zanchius, Januarius, cæterique.

Plurima, atque inter se discrepantia Jurisprudenciam summo mærore affecerunt, ac librorum copia, quæ ad rectam Justitiæ administrationem spectare videntur, materiem præbuerunt atque argumenta; ad rectam Justitiæ administrationem, inquam, illius nimirum Divinæ Imaginis, atque similitudinis, quæ in omnium animis altas, ac profundas radices agit, & quæ iis naturæ, æquitatisque fundamentis innititur; quæ omnes gentes sentiunt, perspicunt, ac probè cognoscunt. Has inter causas recensentur disceptandi studium, ac Forensium Subselliorum caterva, quibus omne, etiamsi nullus momenti sit, ad trutinam diligentissime revocatur, cum multa ore tenus, & summatim definiri possent; Legulejorum multitudo, qui civium dissidia excitarunt, ut impune lucrarentur, atque e contra librorum, qui nervose, concinne, adposere, atque eleganter in totius societatis primordia, atque in intimos illius penetrales sinus pervadunt hac nostra tempestate, defectus. Dum veteres Philosophi, atque Sapientiæ acerrimi Sectatores morum præcepta frequentissime omnium gentium populis significabant, tunc naturæ Leges, atque

atque jura facillius servabantur: nam hominibus mutua officia, quæ inter se ipsos intercedere debent, comperta erant, ac lites confestim e medio auferbantur. Hinc Ægyptiorum Leges summis laudibus, atque immortalibus præconiis sunt extollendæ. Scholasticorum methodus, quæ deinde viguit, ad controversiâs statuendas inventa, ut ita inquam, videtur, illique re quidem vera potissimum inservit. Etenim eorum Philosophorum siccis quidem, ac peroscuris distinctionibus, & subdistinctionibus, divisionibus, ac subdivisionibus Pirronis sententia inter omnes Jurisprudentiæ partes extat, atque eminet, ac veritas in squallore, & sordibus delitescit. Opinionis imperium in justitiæ argumentis, atque in juribus, hominumque privilegiis dimetiendis constringendum esset, quod, ut animadversum fuit = evenit nonnunquam, ut veluti ovem unam saltantem sequuntur aliæ, ita, & Doctores faciunt, Doctoris vestigia sectantes, æquum ab iniquo separate ulterius non studentes, licitum ab illicito discernere non semper cogitantes, bonum & justum noscere, ut par est, minime laborantes = Singula in paribus negociis a Lege tantum dirimenda forent, & non ab humana imaginatione; sed in maxima opinionum, decisionum, & consuetudinum frequentia cunctis sæpius hominum imaginatio operatur. Palam quidem est, tam gravem, & peracutum morbum, qui cæteras Jurisprudentiæ provincias in-

fecit, minime criminalibus institutis pepercisse.

Jus in crimina, & Coactiva Potestas, quae una cum priscis societum, & Regnorum fundamentis ortum duxere suum, longo saeculorum intervallo, & varia rerum humanarum vicissitudine sanctiones suas, & consuetudines hinc inde actas, diversisque moribus, & conditionibus obnoxias prospexerunt. Etenim quaelibet gentium species, leges, statuta, & peculiare consuetudines in jus dicendo sibi metipsum vindicavit, ac singulare in judiciis criminalibus dirigendis, in humanis actibus perspiciendis, atque in criminibus definiendis systema servare opportune factum existimavit. Poenae etiam diversae diversis quidem temporibus juxta variam Regnorum disciplinam, & formam sancitae fuerunt, ut Scriptores omnes, atque annalium monumenta nobis testantur. Quo magis, vel minus Reges philosophati sunt, aut Philosophi juxta Platonis sententiam regnarunt, & Magistratibus praefuerunt, eo magis, vel minus clementia, & humanitas in regendis populis effulxit, & poenae juxta rerum indolem, atque naturam patris responderunt criminibus.

Romani Legum Latore delictorum seriem in publica, & privata distinxerunt, atque inde criminalium judiciorum momenta tum in accusantiam querelis, tum in omnibus criminalis judicii circumstantiis, & conditionibus, quae data ipsorum criminum proportione servata moderabantur.

Itaque

Itaque cujuscumque generis pœnz nil aliud quam delictorum naturam, pravam reorum voluntatem, ac detrimentum Reipublicæ inlatum spectabant.

Romani Imperii magnitudo tandem cecidit: quoniam moriuntur, ut homines, Regna, moriuntur Imperia. & quidquid sub sole jacet, extremum patitur fatum, quod etiam Jurisprudencia extremis calamitatibus involuta, perpeffa fuit. Nam dum hæc mala necessario hominibus obveniunt, forfan humanarum Legum conditio melior esse non poterat.

Gothorum, Langobardorum, & Francorum Gentes, dum victorias referrent, atque undique triumphum canerent, Italicorum mores suis Legibus, constitutionibus, & consuetudinibus accomodarunt. En criminalis Jurisprudencia novæ méthodo innixa, en judiciorum facies penitus immutata: en diversa pœnarum genera statuta, alique probationum fontes reclusi, qui ignorantie tenebras, morbi phanatici errorem, eorumque temporum præferunt immanitatem. Pro certo tamen habendum est, tot inter negocia aliquod recto sane, & maturo judicio sancitum fuisse, dum comitia a Langobardorum Regibus, cæterisque populorum Moderatoribus, Ducibus, ac Principibus quot annis convocarentur, ut Legislationem recens inductam, ad propositiones ad eam spectantes auferent, & confirmarent. Hac de re a doctissimo, & præclarissimo viro Ludovico

vico Antonio Muratorio monumenta diligenter congesta, sunt perlegenda. Attamen comper-
 tum est apud omnes, pœnas pecuniarias, quibus
 facinorosi homines in omni criminum genere
 tunc plectebantur, facillime justî, atque inju-
 sti mensuram conturbare potuisse, atque hone-
 sti, & iniqui naturam confundere, cum sæpe
 sæpius propter hoc latissima aperiretur semita
 prædicitibus ac potentioribus, ut invidum
 animum, iram, vindictam, cæterosque truces
 affectus, veluti belluz explerent. Hinc factum
 est, ut singula jura quæ unumquemque homi-
 num decent, quotiescumque homo est, eoque
 magis, cum membrum alicujus societatis effici-
 tur, delerentur, & non raro Anarchia consti-
 tueretur. Sapientissimum quidem est, opti-
 mum, & florentissimum regimen illud, in quo
 quisquis sub sanctissimarum Legum præsidio vi-
 vit, & agit, omnisque timoris inscius, securus
 obdormit sub umbra, & auspiciis illius Pote-
 statis, quæ una cum sapientia, & mansuetudi-
 ne vigilat, ut optimus Civis feliciter degat,
 & securus obdormiat

Sed tandem splendidissima lux illa affulsit,
 quæ per universam Europam politicam armo-
 niam revocavit, & hinc artes, dulcissimæ Pal-
 ladis filix, quæ optato pacis tempore summo-
 pere efflorescunt, innocuos mores, animorum
 lenitatem, & quamdam Societatis temperiem
 sibi conjunxerunt, & Philosophia earum per-
 petua Mater, & altrix homines antiquis con-
 sue-

Suetudinum indumentis, vehementer errorum copia subacta, expoliavit.

At nimirum, ehu nimium in criminali Jurisprudencia scribere maluerunt Doctores, nimium Leges, & sanctiones interpretari, nimium disceptationibus tribuere, nimium opinionibus concedere.

His accedunt etiam pœne innumeræ Tractatum, Resolutionum, & practicarum Elucubrationum turbæ. Quem nam latet, quot volumina de probationibus fuerint exarata, in quibus profecto mens potius reos temere, atque inconsulto proscribendi, quam crimina detegendi luculenter constat. Quem nam latet, quot Consultationum criminalium libri in lucem prodire quæ forum, ut ita dicam, obruerunt? Quem denique latet, quot scripta, & quot perridiculæ quæstiones de remotis, proximis, & proximioribus indiciis, ac fundamentis emanarunt? Equidem nos etiam, ægre quamvis, ac moleste vastissimam, ac pœne infinitam sermonum congeriem de quæstionibus criminalibus, de tormentis, & de exasperatione pœnarum jam vidimus, quæ potius Physicas Conclusiones de dolore, & cruciatu, quem reus in cunctis corporis artubus, & membrorum compagibus experiri debet, continere videatur. Melius profecto iis auctores se gessissent (eorum pœcè dictum fir) si oleum, atque operam collocassent in elucubrationibus conficiendis de modo impediendi crimina, qui, ut sapientissimus Loccenius ani-

advertit, in recta filiorum institutione consistit, quæ a Tullio omnium rerum parens nuncupatur, atque in muneribus, præmiisque proponendis iis Familiæ, & rerum domesticarum præsidibus, qui natos suos dulcissimos, usque ab incunabilis justis, æquisque timoribus, ac levibus emendationibus moderantur, eorumque animi motus, luxuriam scilicet, ferocitatem, avaritiam, ebrietatem, & otium denique omnium vitiorum segetem opportune cohibent, adeo ut, quæ ex iis atrociora, ac nefanda crimina proficiscuntur, adulteria nimirum, furta, homicidia, sacrilegia, atque alia permulta respuant, ac penitus perhorrescant.

Absit omnino, ut prædicta criminalium disputationum volumina prorsus reprehendam, & critices injustæ methodo perstringam. Sed tuto fateri oportet, majori laude dignos semper extitisse Scriptores illos, qui lecta moralis disciplinæ semina, axiomata, & præcepta in omnium animos huc, atque illuc proiciunt, & late diffundunt; quibus probe perspectis præsentia facillime cernuntur. & crimina amoventur futura.

Quamorbrem tot inter libros, & conclusiones, tot inter tractatus, & decisiones, tot inter quæstiones demum, atque antinomias, quæ dùm criminalem provinciam tenere, illud erat maxime optandum, quod ad unumquemque juvenum, adhuc criminalis scientiæ latices delibantium magis conducere videretur, ut opti-
mus

mus Jurisconsultus evaderet, atque integerrimus & sapientissimus Judex. Ex cæta studiorum methodo tam grandia bona profluunt. Iste laudatissimi Kilmerichij libellus, licet consuetum systema sectetur, tam in criminum definitionibus, & divisionibus, cæterisque criminalis processus circumstantiis, tamen summopere commendandus occurrit tam ob sui brevitatem, & materiei nitorem, quam ob illa rerum solida, firma, & moralia principia, quæ humanos actus, animi motus, & facinorum discrimina justa laude dimetiuntur.

Concinnæ, atque eleganti dissertationi argumenta suppeditaret Legum criminalium conditio, quæ in Italorum Regionibus octavo sæculo exævata viguerunt, simulque Romanarum Sanctionum investigatio, quæ in iis locum obtinuerunt, dum peculiaris statuta ubique Italicarum gentium orientur, & municipales constitutiones.

Plurimis vero dissertationibus uberrimam segetem subministrarent Jurisprudentiæ Criminalis vicissitudines, quæ in vario publicorum regiminum fato obvenerunt, atque ea Legum permixta congeries, ac tot diversæ populorum consuetudines, quæ criminalium judiciorum ordinem composuere.

Tandem novum disceptationis argumentum foret animadversio in originem, naturam, & varietatem patriarum Legum, & quomodo eadem immutata, ac renovata ad nos usque profecta fuerint.

Sed

Sed extra consuetos Præfationis limites egredieremur, si omnia, quæ ad criminalis Jurisprudentiæ veram, germanamque criticen pertinent, in medium proferremus. In tanta igitur rerum Criminalium dicendarum copia, in tot difficilissimis quæstionibus, atque in tot Doctorum inter se digladiantium sententiis nonnullos canones tantum benevolo Lectori exhibere optimum duxi, quos familiaris quidam in literis ad me datis significavit, & quos ille non ex inani- bus commentis, sed ex ipsius naturæ codice depromptit.

I.

Quodcumque crimen humanam actionem dolo, & alterius detrimento patratam completitur, horumque objectorum habita proportio- ne augetur, minuiturque enormitas criminis.

II.

Varia criminum consideratio pari gradu procedit cum varia divisione humanorum officiorum, earumque obligationum, quæ naturales, & sociales nuncupantur.

III.

Quemadmodum officia, & cujuscumque hominis obligationes, vel Deum, Religionemve attingunt, vel ad Republicam spectant, vel privata jura, negocia, & civium fortunas respiciunt, ita hujusmodi præceptorum violatio tria, ac inter se diversa criminum genera progignit.

IV.

IV.

Prima Deum, & Religionem lædunt, secunda Reipublicæ salutem, ac tranquillitatem pessumdant, vel politici corporis conservationem impediunt; tertia demum civium jura perturbant, que diversimode contingere possunt, & præcipue aut eorum vitam, & membra auferendo, aut eorum bona diripiendo, aut eorum decus, honestatem & famam violando. Ex hac altiori divisione cætera consequuntur.

V.

Quicumque dolo malo, atque in pleno libertatis usu constitutus memoratis obligationibus nequaquam satisfacit, reus confestim evadit, atque justas pœnas suo crimini respondentem promeretur.

VI.

Varia obligationum indoles, & natura cum diversam objecti alicujus præstantiam contineat, crimen, vel magis, vel minus grave decernere potest.

VII.

Cum in prædictis obligationibus contemnendis plurima damna in Rempublicam derivare possint, hinc eorum servata proportione qui illorum causam excitavit, magis, vel minus reus dici potest, & magis, vel minus culpandus. Quare apposite scriptum fuit = qui ignotos lædit, latro appellatur, qui amicos, paulo minus, quam Parricida.

VIII.

VIII.

Ut criminalis gravitas, atque atrocitas rite, recteque perpendatur, plurima animadversione digna sunt, objecti scilicet conditio, damnum illatum, prava, ac scelesti auctoris voluntas, varia causarum series, quæ in criminosa actionem intenderunt, passionum, & libertatis conditio, in qua, quisque, dum Legem violavit, reperiebatur.

IX.

Equidem eadem actio, legibus æque opposita, quæ a pluribus exerceatur, pejor, & criminiosior existimanda, cum ab aliquo mala præcedenti voluntate, ac summa temeritate exerceatur, et, quæ inconsulto, atque subita animi perturbatione exerceatur.

X.

Hinc amor, odium, iracundia, Zeloteypia timor, & modica teorum experientia in criminibus ad diligentissimam trutinam reducenda sunt.

XI.

Quamobrem sapienter, atque eleganter antiquus ille Philosophus scripsit = Nonnumquam sapiens magna scelera levius, quam minora compercet, si illa lapsu, non crudelitate sunt commissa, & si secundis inest latens, ac inveterata calliditas; idem delictum in duobus non eodem modo afficiet, si alter per negligentiam admisit, alter curavit, ut nocens esset = .

XII.

XII.

Locis, ac temporis circumstantiis pro crimine reis imputando, & pœnz quantitate statuenda animadverti debent; nam crimen coram omnibus patratum atrocius extat, quam crimen latenter commissum, quia primum semper malum præsert exemplum, & longe detestabilius peccatum semper dici potest in sacris zdibus, quam in secretiori cubiculo, perpetratum.

XIII.

Reipublicæ valde interest, ut rei citius detegantur, & congrua pœna afficiantur.

XIV.

Jam vero, ut ii detegantur, ne latum quidem unguem a Legum sancita methodo divagemur oportet sive fallacibus petitionibus, sive captiosis interrogationibus, quod sæpe contingit, dum nonnullorum animi levitas, ac demissio, modica in dicendo sententiarum conjunctio, difficilis, atque inadæquata idearum, & judiciorum relatio, quæ plebi communia sunt, latissimam responsionibus semitam adaperiunt, quæ alienjus criminis specimen complecti videntur, sed reipsa nullius momenti extant; atque ita facillime ea indicia exoriuntur, quæ de more variis tormentorum generibus opportunitatem præbent.

XV.

XV.

• Si captiones, fallaciæ, ac sophismata spiritus humani infirmitatem vincere, tormenta sane corporis valetudinem superare, & sæpius criminum confessionem ab iis, quos profecto innocentia tuctur, extorquere possunt.

XVI.

• Quapropter in tormentis, vel alia quavis vi adhibenda, ut veritas extorqueatur, maxima prudentia & summa æquitas omnino servanda est.

XVII.

Dum rei plenis probationibus vincuntur, Legi, quæ eorum sortem decernit, subjiciendi sunt. Homo nequaquam alteri homini vim inferre, dum pœnæ locus præbetur, sed lex tantum, quæ sub retributionis, sive talionis specie districte jubet, eum hominem detrimentum pati, quo ille alterum hominem affecit.

XVIII.

• In hujusmodi, ac similibus circumstantiis humanum arbitrium non minus frustraneum, quam periculofum, ideo relictiendum, eo quod homo societatem ingressus, non alterius arbitrio, sed Legi tantum se ipsum devinxit.

XIX.

Gentium Historiam perquirentes, minime æqualem, & pariformem pœnarum ideam, ac
men-

mensuram invenire licebit, cum alia certo modo, alia vero diverso de criminibus vindictam sumere consueverint. Athenienses furtum in plateis, vel in portu, sive alio publico loco consummatum extremo furis supplicio vindicabant. Vetus autem jus Romanum furem in actu criminis deprehensum ad quadrupli restitutionem damnabat, cæteros vero fures ad dupli restitutionem. Hocce pœnarum discrimen juxta diversas populorum Leges, & consuetudines, quoad alia etiam crimina reperitur.

XX.

Humanas pœnas duplicem finem, publicam nempe utilitatem, & privatum bonum continere in comperto est.

XXI.

Pœnarum ope mala, detrimenta, atque injuriæ coercentur, quæ homines ab aliis hominibus ne inferantur, vereri possunt.

XXII.

Pœnz magis probandæ sunt, omnique Latide excipiendæ, dum reorum emendationem parant, & politici corporis salutem, ac tranquillitatem tuentur.

XXIII.

Hæc commoda non semper ab iis pœnis proficiuntur, quæ corpus torquent, sed ab iis quæ maculosa nota superstites reos inurunt, atque animum vehementer excruciant.

XXIV.

XXIV.

Nec constans pœnarum genus, nec cunctis criminibus eadem pœna communis esse potest. Nam aliquoties remittitur, quod alio tempore Reipublicæ status puniendum expetit.

XXV.

Plura evenire possunt, in quibus gratia, & pœnæ remissio locum sortiantur.

XXVI.

Inter hæc recensentur præterita in Rempublicam merita, & rei labores, ejus in aliqua arte præstantia, certaue spes, pulchris, præclarisque futuræ vitæ facinoribus teum patrata crimina deleturum.

XXVII.

Græcorum, Romanorumque monumenta frequentioribus hisce exemplis redundant.

XXVIII.

Inter ea, quæ magis ad veniam impetrandam ducunt, nec prætereundus calliditatis, & malitiei defectus, nec mentis infirmitas omittenda, nec ætas immatura, aliaque similia cum maximi momenti sit, dignoscere, an crimen ex nocenti animo, vel ex imbecilli consummatum fuerit, an sexdecim, vel quadraginta annorum ætate.

XXIX.

XXIX.

Dum crimina solus pœnarum metus amovet,
a pœnis utique recedendum.

XXX.

Hanc semitam sapienter amplexum fuisse olim
Angustum cecinit eloquentissimus, & Phyllo-
sophus vates.

*Multa metu pœne, pœna, qui pauca coercet,
Et jacit invita fulmina rava manu.*

XXXI.

Ideo in Romanis Legibus, tanquam commu-
ne Axioma statutum fuit = In pœnalibus cau-
sis benignius interpretandum est,

XXXII.

Veniam elargiri, & gratiam non Judicis, sed
summi Imperantis officium est. Idcirco optime
aurea verba tradidit ille, dum Cæsarem, allo-
quebatur = Occidere hominem contra Leges
nemo potest, servare autem nemo præter te.

XXXIII.

Dum Principum Consiliatores veniam, &
gratiam, proponunt, optimam rem quidem a-
gunt, & dulciorem muneris sui partem implent,
præcipue dum venia publicam non lædit tran-
quillitatem & nemini nocet.

XXXIV.

XXXIV.

Felix Rodolphus Imperator ille, qui iudicare consuevit. = Beatos Reges esse, qui viros mansuetudinis, & cultores misericordiae in curia assessores haberent =

XXXV.

Huc spectat Senecae memorabile effatum = Sapiens multa remittet, multos parum sani, sed sanabilis ingenij servabit. Diligentes Agricolas imitabitur, qui non tantum rectas, bonaeque arbores colunt, sed illas quoque, quas aliqua depravavit caussa, & adminicula, quibus reguntur, administrant, & alias circumcidunt, ne proferitatem rami premant; quasdam infirmas vitio loci nutriunt, quibusdam aliena umbra laborantibus caelum aperiunt. Secundum haec videbit Praefectus Sapiens, quod ingenium quamquam ratione tractandum sit, donec in rectum prava fluctantur.

XXXVI.

En regulae pro universa criminum Scientia dirigenda forsitan non inutiles.

Hisce utere, si tibi commodum est, benevole Lector, & vale dicitur.

XXXXX

PRO.

PREMIUM

DE

JURE ET JURISPRUDENTIA CRIMINALI UNIVERSIM.

I.

JUS CRIMINALE, pro *complexu Legum Criminalium* acceptum, est pars juris privati, agens de *delictis*, eorumque *penis*, nec non *modo adversus delinquentes procedendi*.

2. JURISPRUDENTIA vero CRIMINALIS vel notat *systema doctrine*, ex Legibus criminalibus concinnatum, vel *Scientiam* earumdem, vel *Prudentiam* easdem recte impetrandi, & in puniendis delictis recte applicandi.

A

3. Di-

3. Dividitur hinc in duas partes : Prima agit de *Delictis*, eorumque *Pœnis*; Secunda de *Judicio Processuque Criminali*.

4. Principia Juris Criminalis sunt: 1) *Jus Nature*, 2) *Jus Romanum*, 3) *Jus Germanicum*.

5. Idque tum *Imperiale*, præsertim *Constitutio Criminalis CAROLI V.* tum *Provinciale*, ut, *Jus Saxonicum Commune*, nec non *Constitutiones & Ordinationes Provinciales*, speciatim *Ordinationes Criminales Statuum Imp.*

6. Præter *Jus scriptum* etiam *Consuetudo & Observantia* cujusque loci, modo debitis requisitis gaudeant, pro norma hic attendenda.

LIB.

L I B. I.

D E
DELICTIS EORUMQUE POENIS
UNIVERSIM.

TIT. I.

D E
NATURA ET INDOLE DELICTI.

I.

DELICTUM quod & CRIMEN vocatur, est *factum illicitum, Societati Civili noxium, & hinc pœne coerendum.*

2. Partes Delicti sunt: *Intentio mala, ejusque Executio.*

3. *Intentio, quæ & Voluntas, itemque Animus delinquendi, appellatur, est propositum voluntatis efficax, ad facti illiciti perpetrationem directum.*

Hæc quamdiu in mente retinetur, neque exterius sese exerit, delictum non est, neque adeo pœnæ humanæ subiacet.

4. Principium tamen est delicti, unde & veritas & qualitas ejus dijudicanda.

A 2

5.

5. Eadem vel ex *impetu* procedit, vel ex *deliberato animo*.

6. Posterior *Proæresis* vocatur, quæ est actus mentis internus, ex decreto intellectus, & proposito voluntatis, constans, efficaci conatu delicti perperationem intendens.

7. Hæc ut perfecta sit, & *intelligentiam* requirit; sive plenum rationis usum, perfectamque juris & facti notitiam, & *Liberum* voluntatis *arbitrium*, sive facultatem eligendi, seque ad agendum vel non agendum determinandi, nulla vi impeditam.

8. Unde intelligitur, *imperfectam* esse proæresin, ubi vel intellectus judicium, vel voluntatis arbitrium, defectu quodam laborat.

9. Intentio mala etiam dicitur *Dolus*, quippe qui est propositum delinquendi, sive ex impetu, sive ex deliberato animo procedens. Unde & hic modo perfectior, modo imperfectior est.

10. A Dolo probe secernenda est *Culpa*, sive omissio prudentiæ diligentiaque

que debita, præter intentionem agentis, effectum illicitum & noxium producens.

11. Hæc in *latam*, *levem* & *levissimam* distinguitur, prout vel communis, vel mediocris, vel exactissima prudentia aut diligentia est omissa.

12. *Executio* sive *Perpetratio* delicti, est factum externum, quo propositum malum ad effectum deducitur.

13. Hujus partes & gradus sunt: *Conatus*, sive actus, quo perpetratio delicti inchoatur & continuatur, isque vel remotior, vel proximior; & *Consummatio*, sive actus, quo eadem ad finem effectumque perducitur.

14. Ex dictis liquet, qui delinquere possint, nimirum, qui *doli* aut *culpa* sunt capaces: quales censentur omnes, qui usu rationis, & libero voluntatis arbitrio gaudent; sive sint *singuli* homines, sive *universitates* aut *collegia*.

15. Effectus delicti est *lesio Reipublicæ*, eaque vel *immediata*, vel *mediata*, puta, per membra sua.

16. Hinc ex delicto perpetrato, atque Reip. læsione inde enata, eidem Reip. nascitur jus delinquenti pœnam irrogandi, illumque ad hanc patiendam cogendi.

TIT. II.

DE
VARIIS DELICTORUM GENERIBUS.

I.

Delicta varie dividuntur. Prima, eaque facile princeps, eorum divisio ab *objecto* videtur.

1. Committuntur enim Delicta vel adversus *Deum*, vel adversus *Homines*. Ex his iterum alia directo & immediate *privatos*, ac *statum civium privatum*, concernunt: alia vero directo magis ac immediate *Rempublicam*, sive *Statum publicum*, feriunt.

2. Deinde (2) delictum, ratione *principii*, dividitur in *dolosum*, quod dolo, & *culposum*, quod culpa committitur: Illud *verum*, hoc *quasi-delictum* appellatur.

4. (3)

4. (3) Delictum aliud est *voluntarium*, quod a volente ac consentiente: aliud *involuntarium*, quod contra voluntatem, vel per vim, vel per ignorantiam, vel per casum fortuitum, admittitur.

5. (4) Delictum est vel *attemptatum*, quod in mero subsistit conatu: vel *consummatum*, cujus executio ad finem perducta est.

6. (5) Aliud est delictum *commissionis*, aliud *omissionis*: Illud actu positivo perficitur; hæc vero sola negligentia & omissione officii debiri, constat.

7. (6) Delictum est vel *levius*, quod minus nocet, adeoque minori pœna afficitur, vel *gravius*, sive *atrocius*, quod majorem læsionem infert, & hinc majori pœna, plerumque criminali, afficitur.

8. (7) A diverso procedendi ac vindicandi modo Romanis olim delicta dividebantur in *Ordinaria* & *Extraordinaria*.

9. *Ordinaria* delicta erant, in quibus vindicandis, solenni judiciorum ordine servato, procedebatur. Hæc iterum vel *Publica* erant, vel *Privata*.

10. *Publica* crimina dicebantur, quæ ex lege aliqua publicorum judiciorum, quæ certa eorum pœna erat definita, publico solennique judicio, a quolibet ci-
ve, Reipublicæ causa, vindicabantur.

pr. & §. 1. J. de Publ. Jud. & L. 1. π. cod.

11. *Privata* delicta erant, quæ a pri-
vatis læsis, commodi sui jurisque priva-
ti tuendi causa, vindicabantur.

12. *Extraordinaria* crimina erant, in
quæ Magistratus extra ordinem, licet
speciali lege notata non essent, utilita-
tis publicæ, vel privatæ, causa, animad-
vertebat. *L. 1. pr. l. 5. l. 15. π. de extraord.
crim.*

13. Hæc iterum vel *Popularia* erant,
quæ tuendi juris publici causa, a quoli-
bet e populo vindicari poterant.

L. 3. π. de Procur. & L. 1. π. de Popul. act.

14. Vel *Privata*, quæ ad privati alicu-
jus injuriam maxime spectabant, & hinc
a læso vindicabantur. *L. 1. §. f. π. de Pen.*

15. Hodie omnia fere Delicta viden-
tur *Publica*, quatenus pœna, Reip. cau-
sa, coercentur; possuntque adeo ab omni-
mni-

monibus, ad inquirendum & vindicandum, denunciari.

16. Differunt tamen, quod in aliis pœna *ordinaria*, in aliis *arbitraria* locum habeat: in nonnullis etiam læti ratio habeatur.

17. (8) Ratione pœnæ, delicta, etiam Jure ROM. sunt vel *capitalia*, quorum pœna est mors naturalis aut civilis: vel *non capitalia*, quorum pœna est pecuniaria, relegatio, vel aliqua corporis coercitio. *L. 2. ꝛ. de Publ. Judic.*

18. (9) Delicta alia sunt *facti permanentis*, quæ vestigium aliquod externum, in oculos incurrens, post commissionem, relinquunt: alia *facti transeuntis*, quæ vestigium tale post se non relinquunt.

19. (10) Delicta ratione fori, dividuntur in *ecclesiastica*, de quibus Judex ecclesiasticus cognoscit; qualia sunt clericalia, vel in ecclesiam aut religionem admitta; *secularia*, quæ ad judicium seculare pertinent; & *mixti fori*, de quibus uterque Judex cognoscit.

20. Denique (11) Delicta sunt vel *nominata*, quæ certum ac speciale nomen habent: vel *innominata*, quæ speciali nomine destituta, generali *Stellionatus* nomine veniunt.

TIT. III.

DE
POENA IN GENERE.

I.

POENA est *malum*, quod, propter delictum, ab Imperante, vel Magistratu, salutis publicæ causa, delinquenti patiendum imponitur.

2. Fundamentum omnium Pœnarum est *Læsis Societatis Civilis*, ejusque *Salutis*, per factum Legibus prohibitum, adeoque salutis ejus adversum, ei illata: atque adeo *Satisfactio* eidem per pœnam, ad correctionem læsionis idoneam, præstanda.

3. Corrigitur enim *Læsis Reip.* per pœnam, dum & is, qui causa fuit mali vel emendatur, vel enervatur, vel e Republica tollitur, & simul alii, exemplo pœnæ,

pœnæ, in delinquentem statutæ, a simili transgressione legum, ac Reipublicæ lætione, deterrentur.

4. Hinc intelligitur Finis Pœnarum: quippe qui vel *primarius* est, *Salus* nempe *Reip.* live *Tranquillitas & Securitas* civium interna; vel *subordinatus*, nimirum intuitu delinquentis, hujus vel *emendatio*, vel *enervatio*, vel *extinctio*, intuitu aliorum vero, *exemplum & territio*.

5. Ex fine fluit & *Obligatio Imperantis*, & *Jus* circa pœnas delinquentibus infligendas: quod ejus nomine exercet Magistratus, cui *Jurisdictio Criminalis* concessa est.

6. Fluit quoque exinde, non punienda esse, nisi delicta *Reip. noxia*, & per pœnas *emendabilia*.

7. Sed & hoc inde fluit, non esse puniendum, nisi qui deliquit: adeoque delicti alieni pœnas nemini luendas esse.

8. Infigitur autem delinquenti pœnæ nomine *malum*, vel in privatione alicujus boni, vel in dolore aut molestia, consistens.

9. Sed

9. Sed ut finis obtineatur, *pœna delicti* debet esse *proportionata*, atque ad finem per eam obtinendam idonea: adeoque tantum mali inferendum, quantum ad refrenandam peccandi libidinem sufficiat.

10. Justa autem *proportio* inter delictum & pœnam ut servari queat, omnes delicti *circumstantiæ* probe considerandæ sunt, indeque & *gravis* & *levitas* ejus æstimanda.

TIT. IV.

D. E.

VARIIS POENARUM GENERIBUS.

1.

Varia uti Delictorum, ita & Pœnarum, dantur Genera, pro diversitate *mali*, quod, pro diversa delictorum gravitate aut levitate, infligendum est.

2. Et primum quidem aliæ pœnæ *Animum*, aliæ *Corpus*, aliæ *Vitam*, aliæ *Bona*, aliæ *Famam* & *Existimationem*, aliæ *Civitatem*, aut *Libertatem*, afficiunt.

3. Di-

3. *Diversa autem earum genera vel ex Jure Romano, vel Canonico, vel Germanico, ac speciatim Saxonico, originem trahunt.*

4. *Animum potissimum afficiunt Pœnitentia ecclesiastica, & Deprecatio Judicialis, denique Palinodia live Recantatio.*

5. *Quæ ad Corpus spectant, vel molestia tantum, vel sensibili simul dolore & cruciatu, istud afficiunt.*

6. *Prioris generis sunt; Carcer & Vincula, Carena, pœna Numellarum, Ergastula & Opus publicum.*

7. *Posterioris generis, quæ speciatim Corporis afflictivæ vocantur; sunt: Fustigatio, vel Castigatio virgarum in carcere, Tratto di Corda live Membrorum extensio, Stigmatis innustio, Abcisio duorum digitorum, Amputatio manus, Abcisio lingue, Aurium & Narium resectio.*

8. *Vitam afficit & aufert Pœna mortis live ultimum supplicium: cujus varia iterum sunt genera, variique gradus; uti, Decollatio live Pœna Gladii, Pœna Suspendii live Laquei, aut Patibuli, Pœna*

na

na *Rotæ*, *Pœna Cullei*, live *Suffocatio*, *Pœna Ignis*, *Dissectio* in quatuor partes; itemque varia augmenta, ut. *Impositio trabe*, *Aduſtio forcipum candentium*, *impositio cadaveris in rota*.

9. *Bonis* damnum inferunt: *Pœna pecuniaria*, qualis est *Emenda Saxonica*; & *Mulctæ*, itemque *Confiscatio* live *Publicatio bonorum*, *Privatio feudi*, aliorumve *jurium*, aut *emolumentorum*.

10. *Jura Civitatis*, eorumve *usum*, afficiunt: *Interdictio*, ejusque *species*, *Suspensio* vel *Remotio ab officio*, itemque *Exclusio* vel *Suspensio a juribus Collegii*, *Relegatio*, *Conſinatio*, *Exilium*, *Deportatio*. *Damnatio ad Opus publicum*, denique *pœna Banni*.

11. *Famam* & *Existimationem* afficiunt: *Infamia*, vel *ſola*, vel *cum aliis pœnis conjuncta*, itemque *Privatio dignitatis*, variaque *Ignominia* *ſigna externa*.

12. Deinde *Jure ROM.* *Pœnæ* dividuntur in *Civiles* & *Criminales*: illæ sunt *pœnæ pecuniariæ*, quæ ad *commodum privatum* ſpectant; hæ vero, quæ id, quod *Reip.* *interest*, *reſpiciunt*. 13.

13. *Criminales* jure ROM. iterum sunt vel *Capitales*, quæ morte, vel exilio, caput eximunt e civitate Romana; vel *Non-Capitales*, quæ aliam coercionem continent.

14. Hodie Pœnæ distinguuntur in *Privatas*, quæ ad satisfactionem privatam: & *publicas*, quæ ad satisfactionem Reip. primario tendunt.

15. *Publica* Jure SAX. vel *Civiles* sunt, quæ corpus principaliter & directe dolore non afficiunt: vel *Criminales*, quæ corpus doloribus & cruciatibus affligunt.

16. Hæ iterum vel *Capitales* sunt, quæ vitam tollunt; vel *corporis afflictivæ* in specie sic dictæ.

17. Porro Pœnæ aliæ sunt *Leviores*, uti civiles omnes, ex quibus tamen aliæ etiam aliis mitiores esse possunt: aliæ vero *Graviores* live *Atrociores*, uti capitales & corporis afflictivæ.

18. Dividuntur quoque Pœnæ in *Ecclesiasticas*, quæ, ob scandalum Ecclesie datum, a JUDGE Ecclesiastico sive Con-

sisto-

istorio imponuntur, & *Seculares*, quæ a Judice Seculari, ob lætionem Reip. infliguntur.

19. Sunt & aliæ Pœnæ omnibus hominibus *communes*, aliæ vero certo personarum ordini *propria*: ut Pœnæ *Clericales*, *Aulica*, *Militares*.

20. Denique omnes hæ *pœna* vel *ordinaria* sunt, quæ legibus expresse sunt determinatæ: vel *arbitraria*, quæ arbitrio judicis determinantur.

TIT. V.

DE
IMPUTATIONE DELICTI IN POENAM.

I.

Pœna locum habere nequit, nisi Delictum sit perpetratum, quod alicui in pœnam imputari possit.

2. Non potest autem Delictum in pœnam imputari, nisi Auctori suo: siquidem *imputare* delictum, est aliquem auctorem delicti dicere, eidemque effectum illius tribuere.

2. *At-*

3. *Auctor* delicti dicitur, causa delicti efficiens, a cujus voluntate & facto istud profectum est.

4. Sed ante omnia dispiciendum, utrum quis *dolo*, i. e. ex intentione & proæreli mala, an vero *culpa*, i. e. per imprudentiam, perperam egerit.

5. Utroque quidem casu delictum ita perpetratum in pœnam imputatur delinquenti: sed in *graviorem* tamen ei, qui *dolo*, in *leviorem* vero, qui *culpa* deliquit.

6. Requiritur ergo, ut quis *doli*, vel *culpa* sit capax, si quis *Auctor* delicti censeri, delictumque ei in pœnam imputari, debeat.

7. Cum autem *doli* vel *culpæ* capax esse nequeat, qui vel non intelligit, quid agat, vel non gaudet facultate eligendi ac arbitrandi, quid aut quomodo agere, velit: patet, nec delicti reum, nec pœnæ obnoxium censendum esse, qui vel intellectus integritate sive rationis usu, vel libero voluntatis arbitrio, destituitur.

B

8.

8. Hinc *Infantes*, *Amentes*, *Furiosi*, & pro renata *summe Ebrii*, itemque *Dormientes*, uti, ob deficientem, vel cessantem rationis usum, proprie non delinquant, ita nec pœnæ regulariter subjacent.

9. *Impuberes vero*, præsertim *pubertati proximi*, *stupidi* seu *fatui*, *ignorantes*, vel *errantes*, itemque *modice ebrii*, aut *affectu turbati*, uti rationis usu & voluntatis arbitrio, non semper prorsus carent, ita regulariter nec a pœna prorsus sunt immunes: quamvis excusatius, ob concurrentem intellectus imbecillitatem, aut labefactatam voluntatis libertatem, plerumque peccent.

10. Ceterum nec delicta ab *inuitis*, per *vim*, aut *casum fortuitum*; admitta, eo quod vera delicta non sint, in pœnam imputari possunt.

11. Delicta *omissionis* autem tum demum imputantur, ubi quis ad factum omissum speciatim obligatus, neque occasione ac viribus agendi destitutus fuit.

12. Po-

12. Potest autem alicui in poenam imputari non solum delictum *proprium*, quod quis ipse *immediate* patravit, sed etiam *alienum*, ad quod quis *mediate* committendo quid, vel omittendo, concurrat.

13. Sed circa concursum ad delictum alienum probe secernendi sunt actus, quibus quis, tanquam *complex*, *realis opera* aliquid ad istud contulit, ab illis, qui in nuda *scientia* aut *voluntatis approbatione* subsistunt.

14. *Prioris* generis actus iterum diversi sunt, prout quis vel antecedenter, *consilio*, *mandato*, *jussu*, aliquando & *permisso*, ut delictum susciperetur, effecit.

15. Vel etiam, *auxilium*, proximum aut remotum, sive ante delictum, sive in ipso actu, praestitit.

16. Vel denique *ex post facto* receptum patratibus praebendo, fugam promovendo, aliamve operam praestando, concurrat.

17. Atque tales actus utique puniuntur, sed diversimode, prout plus minusve ad delicti perpetrationem conferunt.

18. Interest quoque, utrum quia ut causa *principalis*, an vero ut causa *minus principalis*, an denique ut causa *socia*: utrum *prævia conspiratione*, an vero *citra* conspirationem, ad delictum concurrerit.

19. Siquidem his casibus delictum quidem omnibus in pœnam imputatur, sed itidem diversimode, ita ut pro diversitate influxus, modo gravior, modo levior, modo æqualis pœna locum habeat.

20. Alia est ratio actuum *posterioris* generis, ubi quis delicti perpetrationem tantum *optat, videt, scit, rescit, excusat, approbat, laudat*: quippe quales in foro humano rarius puniuntur.

21. Sicuti autem *plures* ad idem delictum, ut *singuli*, concurrere possunt, adeoque pro ratione concursus pœnam merentur: ita & tota *Universitas* delinquere potest.

22. Sed ut *Universitati*, qua tali, delictum in pœnam imputari possit, *unanimis* omnium & singulorum requiritur

con-

consensus: isque vel ab initio, *communicato consilio*, in delictum conspirans, vel *ratihabitione* istud probans.

23. *Consensus* vero *majoris partis* haud sufficit: quippe quo casu singuli duntaxat de suis factis tenentur.

TIT. VI.

DE
IRROGATIONE POENAE.

I.

Quando de delicti perpetrati & veritate, & auctore, ex sufficientibus indiciis & probationibus constat: proximum est, ut de pœna promerita, Auctori delicti irroganda, dispiciatur.

2. Modo Pœna adhuc locum habeat, neque extincto delicto, cesset: quod variis modis fieri potest.

3. Nimirum 1) *Præscriptione temporis*, modo longioris, modo brevioris, lege definiti; 2) *Pœna redditione*; 3) *Ab-solutione rei*; 4) *Morte rei*.

4. Quod si Pœna adhuc locum habeat, præcipua Judicis cura erit, *pœnam*, ex præscripto legum, atque indole delicti, recte *determinare*.

5. Quocirca primo videndum, an *certa* pœna, & quænam, in delictum, quale præsens est, legibus sit statuta.

6. Deinde natura delicti curate inspicienda, ejusque qualitas & quantitas ex circumstantiis recte metienda.

7. Denique ex his, probe subductis rationibus, *Pœna*, præsentis delicto conveniens, legaliter ac prudenter *definienda* est.

8. Quod si *Pœna certa* lege definita est, hæc ipsa ceu *ordinaria*, regulariter irroganda, nisi justa causa aliud suadeat aut exigat.

9. Ab *ordinaria* pœna receditur, dum ea, arbitrio judicantis, vel *mitigatur*, vel *exasperatur*, atque adeo *arbitraria* pœna injungitur.

10. *Justa vero causa* ab ordinaria pœna recedendi ex qualitate & quantitate delicti, utraque vicissim ex circumstantiis, colligenda.

11. Ceterum regula tenenda ; quoties *veri perfectique delicti* definitio & requisita in factum quadrant, toties pœnæ ordinariæ ; quoties vero hæc cessant, arbitrariæ locus est.

12. Quod si pœna certa lege non determinata est, eadem *arbitrio* quidem Judicantis itidem, sed analogiæ juris, & circumstantiis facti, attemperato, determinanda erit.

13. De pœna denique *Universitatis* tenendum, vel talem irrogari posse, quæ totam universitatem, qua talem afficiat, vel singulos puniri posse.

14. Posteriori tamen casu, antesignanos & seductores, vel rectores, plerumque gravius puniri par est, quam seductos & ceteris obsequentes.

15. Nonnunquam & *Decimatio* adhibetur: quæ tamen aliis iniquitate vix carere videtur.

TIT. VII.

DE
MITIGATIONE POENAE.

I.

Fundamenta mitigandæ poenæ partim ex natura delicti, partim ex doctrina de Imputatione, petenda sunt.

2. Hinc duæ regulæ generales: 1) Quo minus veri perfectique delicti definitio & requisita in factum admissum quadrant, eo mitiorem istud merebitur poenam: 2) Quo minus delictum alicui, ceu Auctori, potest imputari, eo mitiori is afficiendus erit poena.

3. Mitigatur ergo poena maxime, 1) ob *imperfectiorem* delicti, eamque vel ratione intentionis; vel ratione executionis, spectatam.

4. Ratione *intentionis* imperfectum haud dubie censendum delictum, quod non dolo, sed *culpa*, patratum est: atque adeo mitius regulariter & arbitrarie coercendum.

5. Quodsi *dolo* quidem, sed *imperfectiori*, ob perfectæ *proæreseos defectum*, istud sit patratum, modo ordinarie, modo extra ordinem, punietur, prout plus minusve proæreseos continet.

6. Hinc cum & *ignorantia juris* aut *facti*, delictum, ratione proæreseos imperfectum, reddat, eadem quoque causa mitigandæ pœnæ erit: modo non fuerit *vincibilis*, nec delinquens ipse ejus causa extiterit.

7. Quo magis tamen ea *vincibilis*, ac delinquens ipse ejus *causa* fuerit, eo minus a pœna excusabit: quamvis ab ordinaria plerumque excuset, quod culpa magis, quam dolo, peccasse videatur, qui ex ignorantia peccavit.

8. Imperfectiora quoque ratione proæreseos, censenda, adeoque mitius punienda, delicta eorum, qui vel intellectus imbecillitate laborant, vel libero voluntatis arbitrio privati sunt: veluti, *impuberes*, & pro re nata *senes*, itemque *fatui* ac *stupidi*, *ebrii*, *affectibus turbati*; præsertim *summe irati*, iique *justo dolo-*

re exacerbati, itemque gravi metu perterriti.

9. Ira vero solita, timor panicus, tristitia, amor, misericordia, a pœna ordinaria non facile excusant.

10. Ratione executionis porro imperfectum est delictum nondum consummatum, sed in solo conatu subsistens, quod attentatum vocatur: unde pro re nata, vel ab omni, vel saltem ab ordinaria pœna est immune.

11. In levioribus delictis Conatus interdum impunis manet: interdum coercetur arbitrarie, præsertim is, cujus impunitas Reip. ob exemplum, aut privatis, est nocitura.

12. In delictis vero gravioribus conatus regulariter extra ordinem, quandoque & irregulariter ordinarie punitur.

13. In determinanda autem pœna delicti attentati perpendendum, 1) quam remotus a consummatione conatus fuerit: an in actu remotiori subsisterit, an vero ad actum proximum pervenerit; num consummatio per penitentiam, an vero per accidens, impedita fuerit. 14.

14. Mitigari quoque solet pœna II) ob *diuturnitatem carceris*, a reo sine sua culpa tollerati.

15. Denique III) ob *incertitudinem corporis delicti*.

16. Mitigationi affinis est *Commutatio pœna*, in aliud scilicet pœnæ genus; quæ tamen regulariter non, nisi lege concedente, judici permissa est.

17. A mitigatione vero differt *Aggratiatio*, quæ est species dispensationis, qua Princeps, ex mera gratia, pœnam vel mitigat, vel plane remittit. Sed hæc non nisi circa pœnas, jure humano statutas, locum habet.

TIT. VIII.

DE
EXASPERATIONE ET CUMULATIONE
POENARUM.

I.

Exasperatur Pœna, vel ob majorem delinquentis malitiam, vel ob majorem Reip. aut membri ejus, læsionem.

2. Eo

2. Eo major autem delinquentis *malitia* censenda, quo sæpius delictum iteratum, quo diutius præmeditatum, quo majori cum calliditate aut crudelitate, executioni mandatum, quo perfectior denique juris factique notitia, aut voluntatis libertas, in delinquente fuerit.

3. Sed & eo gravius delictum censendum, quo levior causa ad delinquendum impulit, quove prægnatior causa delinquentem, vel intuitu suæ, vel alterius personæ, vel etiam ratione temporis, aut loci, a delinquendo absterere debuit.

4. Eo gravius porro delictum reputandum, quo *majus malum* singulis, aut universis, per illud est illatum.

5. Eo majus vero malum illatum, quo majori cum vi, ex parte lædentis, aut quo majori cum dolore, vel damno, ex parte læsi, istud est conjunctum.

6. Quo præstantius quoque bonum est, quod læditur, quo difficilius reparabile, & quo plura mala inferuntur, eo gravius erit delictum, quo læsio infertur.

7. De-

7. Denique quo plura vitia circa idem factum concurrunt, eo fœdus istud est. Et quo plura delicta cumulantur, eo magis quoque pœna cumulatur.

8. Concurrentibus ergo pluribus delictis, regula quidem vult *singula singulis coercenda esse pœnis*: modo sint compatibiles.

9. Sed usu fori fere obtinent exceptiones: 1) quod *pœna major absorbeat minorem*; 2) ex *equalibus etiam pœnis non nisi una* infligatur pro omnibus delictis, plerumque tamen *augmento quodam exasperata*.

LIB.

L I B. II.

D E
DELICTIS EORUMQUE POENIS
SIGILLATIM.

T I T. I.

D E
H O M I C I D I I S.

I.

Inter Delicta, *singulis* nocentia, primo loco considerari merentur, quæ *vitam homini auferunt*: qualia generali HOMICIDII nomine veniunt.

2. Dividitur HOMICIDIUM in *DOLOSUM, CULPOSUM, CASUALE, & NECESSARIUM.*

3. *HOMICIDIUM DOLOSUM* est crimen, quo quis *dolo, i. e. animo occidendi, vel saltem nocendi, adhibito instrumento lethifero, mortem alicui infert*: sive id ex prozresi, sive ex impetu, veluti calore iracundiæ, fiat.

§. 5. j. *Jud. publ. L. 1. C. eod.*

4. At-

4. Atque hoc iterum vel *Simplex* est, quod nomen generis retinet: vel *Qualificatum*, quod per certas circumstantias aggravatur; cujus species sunt, *PARRICIDIUM*, *VENEFICIUM*, *ASSASINIUM*, & *LATROCINIUM*.

5. *Pœna Homicidii Delosi* ordinaria, jure divino & humano, est *ultimum supplicium*, & *Simplicis* quidem, *gladius*.

§. 5. j. de Publ. Ord. Crim. a. 178.

6. Modo istud fuerit *consummatum*, & mors per se inde sequuta: quod inspectione cadaveris, eaque judiciali, accedente Medicorum judicio, exploratur.

O. C. art. 147. 149.

7. *Attentatum* jure ROM. quidem etiam pœna ordinaria, a) jure GERM. vero mitiori & arbitraria b) coercetur.

a) L. 7. π. ad L. Corn. de Sicar.

b) O. C. a. 148. 178. P. IV. C. EL. Sax.

3. 7.

8. Si homicidium a *pluribus*, ex *conspiratione*, fuerit perpetratum, omnes indistincte capite plectuntur.

9. Si

9. Si autem *subito*, veluti in rixa, concurrentibus pluribus, cœdes fuerit facta, atque de occisore liquido constet, nec ullus præ ceteris oneratus sit, hic solus eam capite luet.

10. Si de hoc nullatenus constet, nec ullus præ ceteris oneratus sit, omnes, qui rixæ interfuerunt, extra ordinem punientur.

11. Quodsi omnes occisum vulneraverint, atque vulnera omnia fuerint lethifera, omnes gladio punientur: nisi de vulneris autore constet.

12. Si denique vulnera singula non fuerint lethalia, sed simul sumpta, omnes extra ordinem punientur.

TIT. II.

DE
HOMICIDIO CULPOSO CASUALI
ET NECESSARIO.

I.

Homicidium *CULPOSUM* dicitur, quod citra *animum occidendi* aut *ledendi* aliquem, per *imprudentiam*, vel *negligentiam*, admissum est. 2.

2. Hoc arbitrarie, pœna civili, vel criminali, pro gradu culpæ, coërcetur.

3. Homicidium *CASUALE* seu *Fortuitum* est, quod nec dolo, nec culpa, sed *casu* inopinato interveniente, sequutum est. Hoc plane non punitur: modo in actu licito versanti acciderit, nec culpa accesserit.

4. Homicidium *NECESSARIUM* est, quod ob *necessariam* vitæ vel corporis, sive boni irreparabilis, *defensionem*, admittendum fuit.

5. Hoc itidem a pœna omni est immune: modo *moderamen inculpata tutela* per omnia observatum sit.

6. Ad hoc autem requiritur, 1) injusta offensus, 2) talis, ex qua vitæ, aut boni irreparabilis amittendi, periculum imminebat, eaque 3) in continenti, & cum 4) per fugam, aut alia ratione, tuto evitari non posset, repulsa.

7. Quodsi moderamen, per imprudentiam, in vasu excesserit, aut in actu illicito versatus fuerit, extra ordinem punitur.

C

8.

8. Sin dolose defensionis limites, ces-
sante scilicet periculo, vindictæ cupidi-
tate, in valorem occidendo excellerit,
pœnam ordinariam vix effugiet.

TIT' III.

DE
AUCTOCHIRIA ET PARRICIDIO.

I.

AUCTOCHIRIA sive PROPRICIDI-
UM, est homicidium, quo quis si-
bi ipsi vitam eripit.

2. Hoc, si *dolo* fiat, punitur infami
memoria, & sepultura canina: imo, si
metu pœnæ fiat, etiam confiscatione bo-
norum. O. Cr. 4. 135.

3. Secus, si ex furore, aut melancholia.

4. PARRICIDIUM est homicidium,
in personam, *sanguine*, vel *affinitate con-*
junctam, commissum.

§. 6. j. de Publ. jud.

5. Estque vel *Proprium*, inter adscen-
dentes scilicet, & descendentes, aut con-
juges: vel *Improprium*, inter collaterales,
consanguineos, vel affines ad quartum
usque gradum, perpetratum. §.

§. 6 j. de Publ. jud.

6. *Proprium* jure ROM. & SAX. puni-
tur *cullea*, olim coreaceo, hodie liateo,
cum inclusis quatuor bestiis, vivis, vel
pictis, aut sine his *aqua submersa*, pro-
ut moribus cujusque loci receptum est:
vel, si aqua deficiat, *rota*.

§. 6. J. de Publ. jud. L. 9. π. ad L. Pomp. de
Parric. C. Cr. a. 131. 137. P. IV. C. El.
Sax. 3.

7. Inter *affines* tamen in linea recta,
vel *conjuges*, commissum jure CAROL.
punitur *gladio*, plerumque cum exaspe-
ratione: a) eadem est poena *impropii*,
etiam jure SAX. EL. b)

a) O. C. a. 137. b) P. IV. C. El. 3. §. f.

8. *Proprii* species est *INFANTICIDI-
UM*, quod committitur a parentibus, li-
beros, praesertim recens natos, occiden-
tibus, atque adeo eadem ratione puni-
tur.

9. Huic affinis est *ABORTUS PROCU-
RATIO*, quæ si partus nondum anima-
tus sit, *fustigatione & relegatione*, sin ani-
matus, *gladio* punitur.

c. 5. & 30. *fin. X. de homicid. O. C. a. 133. P. VI. C. El. 4.*

10. Itemque *EXPOSITIO INFANTIS*, cujus pœna variat: Si nimirum infans in loco dissito exponatur, ea mente, ut pereat, tunc si moriatur, pœna *cullei*; sin incolumis servetur, *fustigatio* obtinet.

11. Quodsi vero in loco obvio & publico exponitur, tunc, si moriatur, *fustigatio*: sin incolumis reperiatur, *relegationis* aut *carceris* pœna irrogatur.

10. II. V. O. Gr. a. 132. P. IV. C. El. Sax. 3. Decis. Sax. 78.

TIT. IV.

DE VENEFICIO, ASSASSINIO ET LATROCINIO.

I.

VENEFICIUM est homicidium, veneno malo necandi, vel nocendi causa, dato, commissum.

L. 3. π. ad L. Corn. de Sicar. & Venef.

2. Pœ-

2. Pœna ejus Jure ROM. indistincte est *gladius*: * hodie vero, non nisi necesse sequuta consummatum, morte punitur.

* §. 5. J. de Publ. Jud.

3. Et quidem Jure IMP. in masculis *rota*, in foeminis *suffocatione*. a) jure SAX. indistincte *rota*: modo venenum, animo occidendi datum, per se & immediate causam morti præbuerit. b)

a) O. Cr. a. 130. b) O. Cr. a. 178.

4. Quæ pœna, pro re nata, modo mitigatur, & in pœnam gladii convertitur: modo additamento, forcipum, candentium, vel trahæ, exasperatur.

5. Datur quoque *Veneficium animalium*, itemque *Pascuorum*, de quo Tit. VI.

6. Affinis est *Philtiri propinatio*, quæ si ad conciliandum amorem licitum sit facta, *relegatione*; si ad libidinem, *fustigatione*: morte licet utroque casu sequuta.

7. *ASSASSINIUM* est homicidium, ab eo, qui *mercede* ab hoc *conductus* est, commissum.

8. Hic, *Assaffinator*, seu conductor, capite punitur, & cadaver *rota* imponitur: a) *Assaffinus* vero, seu locator operæ, tamquam latro, supplicio *rota* afficitur. b)

a) O. Cr. a. 157. b) O. Cr. a. 130. C. El. P. IV. 5.

9. *LATROCINIUM* est homicidium, *spolii & lucri* causa perpetratum.

10. Ejus pœna hodie est *rota*, nonnunquam ustione pro re nata, augenda: modo sit consummatum; a) Si tantum attemptatum, pro ratione circumstantiam, modo *gladio*, modo arbitrarie punitur. b)

a) O. Cr. a. 130. 137. §. I. P. IV. C. El. Sax. 5. 35.

b) O. C. a. 126. 127.

TIT. V.

D E
VIOLATIONE CORPORIS, ET EXISTI-
MATIONIS, SIVE INIURIIS.

I.

Violari quoque potest *persona* alicujus, salva vita, vel *ratione corporis*, vel *ratione existimationis*: unde novæ delictorum species.

2. *Violatio* scil. *Corporis* hoc loco est delictum, quo, salva vita, corpori alicujus hominis malum quodcumque infertur.

3. Fitque vel per *vulnerationem*, aut *mutilationem*, vel per *solam doloris* aut *molestiæ* illationem: utraque sæpe cum impedimento ac detrimento *operarum* est conjuncta.

4. Vindicatur cum pœna privata, læso danda, quæ jure SAX. dicitur *Eman- da*, *die Sachsen-Busse* & pretium doloris & *operarum* compensationem, comprehendens: tum publica, *Judici* luenda, quæ est arbitraria.

C 4

P. IV.

P. IV. C. El. 42.

5. Pertinet huc speciatim *Incarceratio injusta*, quippe qua quis ratione corporis inprimis molestia afficitur: cujus pœna jure s A X. 30. solidis, sive 2. sexagenis, per dies singulos læso solvendis, definitur.

6. Eadem corporis violatio interdum fit sine, interdum vero cum existimationis læsione: Priori causa *Damni injuria dati*: posteriori, *Injurie* in specie sic dictæ species est.

7. Scilicet Violatio Existimationis dicitur *INJURIA*, estque delictum, dolo, in *contumeliam* alterius, verbis, vel factis, admissum.

L. 1. & 3. §. I. π. de injur.

8. *Contumeliam* vel in contentu consistit, quo quis pro vili & abjecto: vel in *ignominia*, quis pro malo & turpi homine habetur.

9. Requiritur autem ad injuriam *dolus*, i. e. animus injuriandi. qui tamen non præsumitur; nisi verba vel facta per se injuriosa sint, aut circumstantiæ aliud suadeant.

10. Inferunt ergo injuriam, qui *doli* sunt capaces: sive *immediate* per se ipsos, sive *mediate* per alios. §. 11. j. b.

11. Patiuntur injuriam, qui non consentiunt, sed ad animum eam statim revocant. §. 12. j. b. t.

12. Patiuntur autem itidem vel *immediate*, per se ipsos: vel *mediate*, per alios, potestati ipsorum subjectos, veluti *uxorem*, & quæ ei æquiparatur, *sponsam*, itemque *liberos*, & *servos*.

§. 2. j. b. t.

13. Dividitur injuria, 1) ratione modi, in *Verbalem* & *Realem*.

14. *Verbalis* est, quæ maledictis, aut conviciis, inferitur: atque in *dictam* & *scriptam* rursus dividitur.

15. *Realis* est, quæ re, & factis, in alterius contumeliam vergentibus, inferitur: idque vel *in corpus*, ut pulsatione, verberatione, vulneratione, mutilatione; vel *extra corpus*, uti, gestibus, minis, picturis, violento domus ingressu, possessione bonorum alterius, veluti debitoris nostri. *pr. j. b. t.*

16. Di-

16. Dividitur 2) ratione gradus, in *levem & atrocem*; qualis æstimatur ex circumstantiis, præsertim, facti, personæ, loco, tempore, modo, effectu, dolorum quoque, & cicatricum ratione habita.

17. *Remedia*, quibus injuriæ coërcentur, partim ad *privatum*, partim ad *publicam* satisfactionem spectant, singulaque aliquid *pœnale* continere videntur.

18. Non vero apud ROMANOS decernebantur, nisi prævia *actione*, a læso instituta, qua satisfactio talis privata, vel publica, petebatur, injuriam inferenti per sententiam judicis imponenda.

19. Quod institutum hodieque in plerisque GERMANIÆ provinciis servatur: quamvis nonnullis in locis, veluti SAX. ELECTORALI, loco actionis, *denunciatio*, sufficiat.

20. Vindicantur autem jure ROM. generatim qualescunque injuriæ *actione* injuriarum *pretoria*, eaque vel *civili*, si-
ve *astimatoria* vel *criminali*.

21. *Æstimatoria* dicitur, quando injuriam passus eam certa pecuniæ summa in libello æstimat, quam sibi applicari petit. §. 7. *b. t.* Quæ tamen non, nisi prævia judicis moderatione, adjudicatur.

22. *Criminalis* est, qua injuriam passus petit, ut vel pœna corporalis, vel multa fisco, vel ecclesiæ, inferenda, reo irrogetur. §. 10. *b. t.*

23. In specie autem certis de injuriis realibus agitur ex *L. Cornelia*, itidem vel *civiliter*, vel *criminaliter*, uti ex jure prætorio. §. 8. *b. t.*

24. Moribus accessit Actio ad *Psilnodiam*, sive *Recantatoria*, quæ datur ad injurias verbales, a reo, non sine ignominia, in judicio revocandas.

25. Quæ, cum recantatione id, quod famæ, opinione hominum, detractum erat, veluti restituitur, *rei persecutoria* videtur: licet, quatenus cum ignominia & infamia est conjuncta, aliquid etiam pœnale contineat.

26. Re-

26. Recepta quoque moribus IMP. & SAX. fuit *Retorsio*, sive *Recriminatio*, *abgedrungene Ehren-Rettung*, quæ est injuriæ verbalis illatæ in infremem in continentem facta, rejectio.

27. Ad hodie in SAX. ELECT. abrogatis solemnibus injuriam actionibus, ac retorsionibus, *Judex*, prævia injuriæ denunciatione, *ex officio* adversus reum, interdum quoque, pro atrocitate injuriæ, inquisitorie procedit.

28. Pœnæ loco, si injuriæ sint *leviores*, *deprecatio judicialis*, cum vel sine *bonores declaratione*, & insuper pœna *carceris*, vel *multæ*, arbitrio judicis, imponitur.

29. Si injuriæ *verbales* quidem, sed *atrociores* sint, vel *deprecatio* cum *genuflexione*, vel *recantatio*, cum *graviori carceris*, aut *multæ*, imo & *relegationis*, vel etiam *fustigationis*, pœna, pro re nata, injungitur.

30. Denique injuriæ *reales*, si *atrociores* sint, diuturniori *carcere*, interdum cum *carena*, *relegatione*, *manus amputatione*,

sione, vel condemnatione ad opus publicum, rarius gladio, puniuntur.

31. Quales pœnæ Mandato REGIO-ELECT. SAX. noviss. pro diversitate injuriarum, personarum imprimis ratione habita, specialius determinantur.

32. Peculiaris injuriæ species est *FAMOSUS LIBELLUS*, sive *PASQUILLUS*. quo alicui, in scriptis, certum & famosum crimen, occultato auctoris nomine, objicitur, & divulgatur.

33. Pœna ejusdem jure IMP. & SAX. est *talionis*, i. e. eadem, quam meretur delictum imputatum: a) Hodie fere arbitraria, ad suffigationem usque.

a) v. O. Cr. 110. P. IV. C. El. 44.

34. Mitius quoque punitur, qui veritatem objecti criminis probat. Sed & inventor ejus, & propalator, arbitrarie tantum punitur.

35. Ceterum tollitur quidem vindicandæ injuriæ facultas 1) morte alterutrius, 2) remissione injurati, 3) transactione, & 4) præscriptione: sed tantum quoad satisfactionem privatam, non publicam.

TIT.

TIT. VI.

DE
DAMNO INJURIA DATO, VENEFICIO
INCENDIO ET TERMINI MOTIONE.

I.

Sequuntur Delicta, quibus damnum alteri, intuitu *bonorum* suorum, inferitur.

2. Qualia sunt: *DAMNUM* injuria *DATUM*, *VENEVICIUM ANIMALIUM* & *PASCUORUM*, *INCENDIUM*, *TERMINI MOTIO*. *FURTUM*, *RAPINA*, *VIS PRIVATA*, *CONCUSSIO*, *USURARIA PRAVITAS*, *LUDUS ILLICITUS FALSUM*, aliaque his affinia.

3. *DAMNUM* injuria *DATUM* est delictum, quo *res aliena* dolo vel culpa alicujus *corrumpitur* aut *perimitur*.

4. Hoc delictum, quatenus generale nomen retinet, jure *ROM.* ex *L. Aquila*, ita coërcebatur, ut læso tantum pro damno illato satisfaceret.

5. Hodie haud dubie insuper pœna arbitraria, eaque vel leviori, vel graviori,

viori, prout vel levius, vel gravius, dolo vel culpa, illatum est, coerceri poterit.

6. *VENEFICIUM ANIMALIUM*, si *damnum* inde sequutum sit, *gladio*: *PASCUORUM* vero si *damnum* inde sequutum, *igne*, *alias fustigatione* punitur.

7. *INCENDIUM*, idque *dolosum*, *ædium*, vel saltem *materiæ* iis appositæ, *accensione*, *consummatum*, *regulariter igne attentatum* vero, *materiæ* scilicet *inflammabilis appositione*, *fustigatione* punitur.

8. *Culpa lata* admissum, præter *restitutionem damni*, *extra ordinem*, vel *carcere*, *pœna pecuniaria*, vel *relegatione*, vel *fustigatione*, *coercetur*.

L. 3. §. 1. *de Off. Præf. vigil.*

9. *Culpa* vero *levi* aut *levissima* commissum, præter *restitutionem damni*, *pœnam* vix meretur.

L. 9 §. 11. *de incend. ruin. naufr. l. 28. §. 12. de pœn.*

10. *TERMINI MOTIO*, qua quis *signa finium* dolose amovet vel transponit, si toti

toti provinciæ damnum inferat; capite:

a) si privatis tantum, arbitrarie puni-
tur. b)

a) *L. pen. de extrord. crim. L. 1. C. de Nili aggere non rumpend.* b) *L. 2. de term. mot. O. Cr. a. 114.*

TIT VII.

DE
FURTIS.

I.

FURTUM est *contrectatio fraudulenta rei alienæ, invito domino, lucrificandi causa, facta.*

§. 1. j. *de Oblig. quæ ex delict.*

2. Vindicatur Furtum, jure ROM. tanquam delictum privatum, vel civiliter, vel criminaliter.

3. Civiliter actionibus vel rei persecutoriis. ad rem ablatam, aut ejus æstimationem, consequendam; vel penalisibus, ad pœnam privatam, dupli, vel quadrupli, actori applicanda, tendentibus.

§. *fin. j. d. t.*

4. Criminaliter ad pœnam publicam, furi irrogandam. *l. fin. π. de furt. 5.*

5. Hódie, JURE GERM. quo furtum pro delicto publico habetur, Judex ex officio adversus furti reum procedit, ad pœnam publicam ei infligendam: ut tamen rei persecutio dominis non sit adempta.

6. Pœna variat, pro varietate furti: hinc variz furti divisiones considerandæ.

7. Nimirum dividitur furtum 1) in *manifestum*, in quo fur cum re furtiva deprehensus est, antequam ad eum locum, in quo ea die permanere destinaverat, pervenit; & *nec manifestum*, in quo ita non deprehensus est: quæ divisio tamen in foro SAX. vix attenditur.

V. §. 3. J. d. t. C. Cr. art. 158.

8. Dividitur 2) in *simplex* sive vulgare, & *qualificatum* sive improbum, quod scilicet cum effractione, vel consensio-
ne, commissum est.

9. *Simplex* iterum est vel *parvum*, vel *magnum*: Hoc dicitur, cujus quantum jure IMP. 5. *solidis* aureis, sive ducatis, jure SAX. ELECT. noviss. 12. *thal.* & 12. *gross.* in foris SAX. DUCAL. vero 10. *sol-*

D

dis,

dis, vel pluris, æstimatur; *illud*, quod eam summam non attingit.

C. Cr. a. 158. P. IV. C. El. 32. Mand. R. El. Sax. de Pœn. Latron. & Fur. d. A. 1719. V. *vuir vvolen auch nicht vveniger die gemeinen*, &c.

10. Furtum *simplex*, idque *paruum*, nec *manifestum*, jure IMP. pœna *dupli*; aut, si hoc præstare nequeat fur, *carcere* arbitrario coercetur. C. Cr. a. 157.

11. Sed si fur in tali furto deprehensus fuerit, pro *numellis* expositus *virgis* cædi ac *relegari*, si autem honestioris conditionis sit, *quadruplo* mulctari, vel *carcere* coerceri debet. *ib. art. 158.*

12. IN SAX. EL. furtum *simplex*, siue *manifestum* fuerit, siue nec *manifestum*, si istud dimidiam summæ prædictæ non attingat, *carcere*, aut *mulcta*, si autem eam excedat, *fustigatione* & *relegatione* punitur.

P. IV. C. El. 32. §. *Ferner.*

13. Furtum *magnum*, jure IMP. non nisi circumstantiis quibusdam *aggravatum*, *suspensio*, *secus*, *corporaliter* punitur,

tur. a) At jure SAX. COMMUNI & ELE. CT. indistincte: nisi circumstantiæ delictum minuentes, mitiorem poenam suadeant. b)

a) C. Cr. a. 160. b) Landr. L. II. art. 13. P. IV. El. 32. §. wann einer §. und soll.

14. Si plures furtum fecerint, poena suspendii locum non habet, nisi, facta divisione aequali quanti ablati, rite æstimatedi, rata cujusque summam lege definitam exæquaverit.

15. Jure IMP. quoque non vero SAX. furtum reiteratum, idque secundum, sed parvum, numellis ac relegatione, vel confiscatione; tertium vero, in masculis laqueo, in foeminis suffocatione, punitur.

Cr. Cr. art. 161. 162.

16. Furtum qualificatum, cum effractione, eaque violenta & seditiosa, perpetratum, jure IMP. ordinarij in maribus suspendio, in foeminis suffocatione, a) jure SAX. citra discrimen sexus; suspendio punitur. b)

a) C. Cr. a. 159. b) Landr. l. c. d. C. El. 32. P. IV.

17. Quodsi vero furtum sine violentia ac seditiosa effractione, licet clave adulterina adhibita, sit admissum, *fustigatione*, aut alia arbitraria pœna coercetur: nisi furtum sit magnum.

18. Cæterum *æstimatio* rei furtivæ, si extet, judicialiter ab arte peritis, si non extet, ab eo, cui ablata est, utraque jurata, fieri debet.

19. Hic si jurare nolit, vel non possit loco pœnæ capitalis, *fustigatio* locum habet.

20. Fit autem contrectatio rei alienæ in furto ita, ut vel ipsa auferatur, vel saltem ejus *usus*, aut *possessio*, invito domino contrectetur.

21. Hinc *furtum usus* dicitur, ubi, vel creditor pignore, vel depositarius deposito, dolo malo utitur, vel commodatarius re commodata aliter, ac concessum, utitur.

§. 6. j. de Oblig. quæ ex del.

22. Furtum *possessionis* fit, ubi debitor pignus surripit creditori, licet solvendo sit. a) Utrumque hodie arbitrarie puniri solet. a. §. 14. d. 1. 23.

23. Qui *opem* tulerunt in *ipso furto*, v. g. in excubiis stando, hodie ordinaria pœna afficiuntur: modo summam lege definitam de furto perceperit, vel percipere potuerint: secus arbitraria .

v. *Landr. L. II. a 25. P. IV. C. El. 39.*

24. Qui vero *ante* vel *post* furtum consummatum *opem* præstiterunt, arbitrarie coercentur .

C. Cr. a. 177.

25. Qui *consilium* dedit, idque instructorium, furto sequuto, hodie, etiam jure SAX. EL. arbitrarie punitur .

26. Qui vero *consilium* dedit nudum, aut instructorium, quod furtum non est sequutum, arbitrarie quidem itidem sed mitius adhuc punitur .

27. Gravius autem, qui & ope, & consilio, furti perpetrationem adjuvit: præsertim, si & de lucro participaverit.

28. Spectant huc *Receptatores* furum, aut latronum, qui scilicet scientes tales suscipiunt, aut occultant: quorum pœna est arbitraria; nisi socii criminis sint.

29. Ceterum si res furtiva adhuc extet, ea indistincte, cum a fure, tum a tertio possessore, repetitur.

L. 2. C. de furt. O. Cr. a. 213. P. IV. C. El. 33.

29. Si non extet, tunc, si fur civiliter puta, carcere, relegatione, punitur, ad restitutionem æstimationis tenetur: si autem capitis aut corporis pœnam subeat, non tenetur.

Landr. a. 6. P. IV. C. El. 12. Decis. El. 86.

TIT VIII.

DE

SACRILEGIO, PLAGIO, ABIGEATU, ALIISQUE FURTO AFFINIBUS DELICTIS.

I.

Species furti est *SACRILEGIUM*, quo res sacra, vel profana ex loco sacro, vel sacra ex loco profano, surripitur.

O. Cr. a. 172.

2. Hoc, si hierotheca sit ablata, jure *IMP. igne* si aliæ res, arbitrarie, gravius tamen, quam vulgare furtum, punitur.

O. Cr.

O. Cr. a. 172.

3. Jure SAX. istud, si res sacra ex loco sacro sit ablata, supplicio *rotæ*: si ex loco profano, aut res profana ex loco sacro subtracta, ut aliud furtum punitur. *LR. L. II. n. 13.*

4. Furti quoque species est *PLAGIUM*, quo *liber homo*, vel servus alienus, *dolo malo*, cum vel sine violentia, supprimitur.

§. 10. j. de Publ. Judic.

5. Hoc vel arbitrarie, vel pro delicti gravitate, & atrocibus circumstantiis urgentibus, etiam ultimo supplicio, punitur. *§. 10. d. 1.*

6. Species denique furti est *ABIGERIVS*, quo quis *gregem* vel *pecus* aliud ex armentis jumentive, *dolose subtrahit*: quod delictum hodie ut aliud furtum punitur.

7. Furto affinia sunt: 1) *DIRECTARIATVS* crimen, quod committit, qui *furandi animo* in *cenaculum* se dirigit: qualis vel ad tempus relegatur, vel fustigatur, vel ad tempus in opus publicum datur.

D 4

L. 7.

L. 7. *κ. de Extraord. Crim.*

8. Itemque 2) *SACCULARIORVM* crimen, quo *pecunia ex alienis sacculis*, malis artibus, subducitur: quale jure ROM. ut *Directariatus*, hodie ut *furtum*, punitur. *d. L. 7. cod.*

9. 3) *EXPILATAE HEREDITATIS* crimen, quod committit, qui *ex hereditate jacente rem aufert*: isque, si *extraneus fuerit*, *fustigatione*; si *proximus cognatus*, *multa, carcere, relegatione*, punitur.

10. 4) *SEPULCHRI VIOLATIO*, & *CADAVERVVM SPOLIATIO*, quæ *arbitrarie*, pro *ratione circumstantiarum*, *multa, carcere, relegatione*, aliquando & *gladio*, puniuntur

L. 4. C. de Sepulchr. violat. P. IV. C. El. 34.

TIT.

TIT. IX.

D E
VI PRIVATA, RAPINA, ROBBARIA,
CONCUSSIONE ET USURARIA
PRAVITATE.

I.

VIS hoc loco est delictum, quamcunque *violentiam* alteri, intuitu *bonorum* maxime, inferens.

2. Dividitur jure ROM. in *Publicam* & *Privatam*. De illa inferius: hæc est hujus loci.

3. *VIS PRIVATA* est, qua vis alicui, *sine armis*, & *sociis*, adeoque sine notabili tranquillitatis publicæ turbatione, infertur.

§. 8. *L. de Publ. de Jud.*

4. Fit imprimis, vel de possessione rei immobilis per vim alterum dejiciendo, vel quod quis sibi deberi putat, privatim extorquendo, vel aliud damnum per violentiam alicui dando.

5. Pœna ejus est arbitraria.

§. 9. *d. de Publ. Jud. L. 13. π. quod met. caus.*

6.

6. *RAPINA* est delictum, quo *palam* & per *violentiam* res aliena mobilis contrectatur: cujus pœna hodie est extraordinaria, nisi in *Robbariam*, de qua inferius, incidat.

7. *CONCUSSIO* est crimen, quo alicui *injuste terror* incutitur, pecuniæ, alicuiusve rei, extorquendæ gratia. Cujus pœna itidem est extraordinaria. L. 1. π. de *Concuss.*

8. *USURARIA PRÆVITAS* est delictum, quo quis *usuras ultra modum*, in provincia lege vel consuetudine definitum, exigit & accipit.

9. Pœna ejus jure ROM. est *infamia*; jure CAN. juris testandi, & honestæ sepulturæ denegatio, jure Imp. annullatio contractus usurarij, & amissio *quartæ partis* sortis.

10. Jure SAX. ELECT. quo & ceteræ hæ pœnæ sunt approbatæ, integræ *sortis amissio* obtinet, adjecta insuper pœna extraordinaria, veluti *carceris*, *relegationis* vel *fustigationis*.

n. 10. 11. L. 20. C. ex quib. caus. infam. c.
3. X. de usur. R. I. d. a. 1577. Ord. Torg. de a.
1583. Mand. D. 10. GEORG. I. d. a. 1625.

TIT. X.

DE

CRIMINE FALSI, PRAEVARICATIONE,
STELLIONATU ET PERIURIO.

I.

CRimen FALSI est dolosa *veritatis*
immutatio vel *suppressio*, in *praesudicium*
alterius facta. §. 7. j. de Publ. judic.

2. Committitur Falsum vel in *persona*
quando quis dolose fingitur esse talis,
qualis revera non est.

3. Vel in *rebus*, idque iterum vel *di-*
ctis, sive verbis dolosis, alterum circum-
veniendo, aut laedendo, vel *factis*, ve-
luti scripta corrumpendo, ac falsa pro
veris venditando, itemque pondera aut
mensuras depravando falsisque pro ve-
ris utendo.

4. Poena hujus criminis est arbitraria
eaque pro diversa *damni* per falsum illa-
ti *levitate* aut *gravitate*, modo levior, mo-
do

do gravior, carceris scilicet, relegationis, inustionis ligni, fustigationis, imo & aliquando capitalis. *O. Cr. d. 112. 113.*

5. Peculiaris Falli species est crimen *FALSÆ MONETÆ*: sed de hoc commodius infra, inter delicta, directe adversus Remp. commissa, agetur.

6. Species quoque ejus, vel ei affinis est *PRÆFARICATIO*, quæ, in latiori sensu, est *Advocati* vel *Procuratoris* dolosa cum *adversario* sui clientis, in hujus præjudicium, facta *collusio*, causæque *proditio*.

7. Hæc pœna arbitraria, etiam *fustigatione*, aut *infamia*, itemque *suspensione* vel *remotione* ab officio, pro diveritate circumstantiarum, coercetur.

O. Cr. 115. Mand. El. Sax. von den Advocaten d. a. 1723. §. 6.

8. Affinis etiam illi est *STELLIONATUS*, quod est crimen generale *subsidiarum*, quamcunque complectens *defraudationem*, proprio ac speciali nomine carentem. Cujus pœna itidem est extraordinaria. *L. 3. §. 1. 2. π. de stellion.*

9. De-

9. Denique & affine his est *Perjurium*, quippe quo itidem fraus aliis fit, sed de hoc infra commodius agetur.

TIT. XI.

DE
DELICTIS CARNIS.

I.

Sequuntur Delicta, adversus *Familias* admittenda, quæ DELICTA CARNIS appellantur; cujusmodi continentur omnia, quibus *boneste & ordinata sobolis procreatio*, ex *inordinata libidine*, pervertitur.

2. Sunt autem talia: *STUPRUM*, *FORNICATIO*, *INCESTUS*, *ADULTERIUM*, *BIGAMI A*, *LENOCINIUM*, *RAPTUS*, *SODOMIA*.

3. *STUPRUM* est *concubitus illicitus soluti cum soluta*, seu virgine, vel vidua, eaque *boneste vivente*.

4. Estque vel *voluntarium*, quod volenti: vel *violentum*, quod invitæ, per vim, infertur.

5. *Voluntarii* pœna hodie plerumque est *carcer*, jure SAX. EL. 14. dierum, aliquando & *pœnitentia ecclesiastica*: præterea necessitas *stupratam ducendi*, vel *dotandi*, infantique *alimenta præstandi*.

6. Jure SAXO GOTH. istud 4. 6., vel 8. dierum *carcere*, pro re nata, cum *carena*. nec non *emigrandi* e præfecturæ vel civitatis districtu, *necessitate*, eaque *annali*; iteratum *duplici* hujusmodi *pœna*; tertium denique *plenaria relegatione*, cum *tympani famosi sonitu*, coercetur.

v. Fürstl. Sachsf. Goth. Landes-Ordn. P. II. C.

IV. Tit. 10.

7. Jure SAXO-ALTENB. idem *emigrandi* e jurisdictionis, sub qua istud commissum, districtu *necessitate perpetua* punitur: nisi *matrimonium inire* velint delinquentes; quo casu, saltem *emigratio annalis*, vel *multa*, locum habebit.

v. Fürstl. Sachsf. Altenb. Landes Ordn. l. c.

8. *Violenti* pœna in *stupratore*, si *consummatum* fuerit, est *gladius*, si *attentatum*, *arbitraria*. *Stuprata* vero, si *jurejurando se purgaverit*, a pœna est *immunis*:

munis: modo statim istud probabili ratione indicaverit.

O. Cr. a. 119. P. IV. C. El. 30. F. Sachs. Altenb. Landes Ord. P. II. C. IV. Tit. 10.

9. **FORNICATIO**, sive **SCORTATIO**, est concubitus illicitus cum foemina soluta, pluribus sese clam, aut palam, prostitute: cujus poena hodie fere arbitraria est: jure SAX. EL. & DUC. in meretrice relegationis temporariae, vel perpetuae, interdum praevia numellarum, atque comite sympani, ignominia; in scortatore, carceris, aut alia gravior poena locum habet.

P. IV. C. El. Fürstl. Sachs. G. Landes-Ordn. l. c. Fürstl. Sachs. Altenb. Landes-Ord. l. c.

10. Huic hodie æquiparatur **CONCUBINATUS**, quo nomine venit conjunctio viri caelibus cum foemina viliori, concubitus causa, sine affectione maritali, inita: quamvis ille apud ROMANOS fuerit licitus.

L. 1. §. 1. de Concub. L. un. C. eod. Reform. Polit. d. A 1548. t. von leichtfertigen Beywohnungen

11. *INCESTVS* est concubitus inter *consanguineos* vel *affines* in gradu prohibito (cienter) admittus.

12. Hic jure SAX. EL. & DUC. inter *consanguineos* in linea recta punitur *gladio*: inter fratres vero & sorores, vel cum alterutrius liberis commissus, *fustigatione* & *relegatione*.

13. Inter *consobrinos* aut *cognatos* in gradu tertio lineæ inæqualis; si respectus parentelæ subsit, *relegatione perpetua*: *secus temporaria*, coercetur.

14. Inter *affines* in linea recta, & in gradu primo collateralium, *fustigatione* cum *relegatione perpetua*: in ulterioribus, *temporaria*, coercetur.

II. 14. P. IV. C. El. Sax. 22. 24. Ord. Eccl. Sax. t. von Ehesachen, rubr. welchen Personen sich in Ehegelübniß mit einander einzulassen verboten. Fürstliche Sachs. Goth. Land. Ordn. l. c. Fürstl. Sachs. Altenb. Landes-Ordn. l. c.

15. *ADULTERIVM* hodie est *fidei conjugalis violatio* per *concubitum* dolosum conjugis cum persona alia, admittus.

O. C. a. 120.

16. Estque vel *Simplex*, quod conjux cum *soluto solutaue*: vel *Duplex*, *Oberhärenerey*, quod conjux cum alterius conjuge, committit.

17. Jure JUSTIN. IMP. *Simplex* cum *nupta* admissum, itemque *Duplex* in adultero punitur *gladio*, in adultera, *fustigatione*, cum *destrusione* in *monasterium*, vel hodie *relegatione perpetua*.

L. 30. §. 1. C. ad L. Jul. ad Adult. Nov. 134. L. 15. O. C. a. 130.

18. *Simplex* cum *soluta* commissum in marito punitur *fustigatione* cum *perpetua relegatione*: in *foemina* autem *carcere*, vel *temporali relegatione*. Nov. Leonis 32.

19. Jure SAX. EL. & DUC. GOTH. & ALTENB. Adulterium *duplex*, itemque *simplex*, ubi vir est solutus utrinque punitur *gladio*: si autem vir sit maritus, hic itidem *gladio*, *foemina* vero soluta *fustigatione* punitur. P. IV. C. El. 19.

20. Requiritur vero eodem jure ad poenam ordinariam & delicti *consummatio*, & secundum nonnullorum sententiam,

E am,

am, utriusque confessio: Secus arbitraria poena locum habet.

21. Mitigatur eadem poena ob *remissionem* ac *intercessionem* conjugis, & in *relegationem perpetuam* plerumque convertitur ut tamen pars innocens nocentem sequi teneatur: modo in SAX. EL. & DUCALI non fuerit adulterium duplicatum.

d. C. El. F. S. Gotb. und. Altenb. L. Ordn. l. c.

22. Mitigatur quoque, si *remedium iustitiae*, casu vel culpa alterius conjugis nocenti defuerit; vel solutus rem cum uxore, *meretricio* more vivente, habuerit.

23. Species quaedam adulterii censentur, si *sponsus*, vel *sponsa*, cum alia persona commisceatur: quod regulariter *investigatione* utrinque, in soluta vero *relegatione*, punitur; nisi remissio partis innocentis mitigationi locum faciat.

L. 13 §. 3. v. de Adult. L. 7. C. cod. Fursfl. 5. Gotb. und. Altenb. Landes-Ordn. l. c.

24. Affinis adulterio est **BIGAMIA** simultanea, ubi persona conjugata cum
alia

alia adhuc persona nuptias celebrat: quæ jure GERM. indistincte gladio punitur.

O. Cr. a. 121. P. IV. C. El. 26.

25. *LENOGINIUM* est crimen, quo quis prostitutionem aliene pudicitie adjuvat.

26. Jure GERM. maritus, vel parentes, uxorem liberosve prostituentes, emolumentum causa, capite plectuntur: secus, *fustigatione*. O. Cr. a. 122. Nov. 149. præcon.

27. Qui vero honestas personas alias, sine quæstu etiam, ad stupra, vel adultertia, seducunt, vel meretrices quæstus causa alunt, arbitrarie puniuntur, ad *fustigationem* usque. O. Cr. a. 123.

28. Jure SAX. lenocinium parentum & mariti, si quæstus causa fiat, *isidem gladio*: ceterum *fustigatione & relegatione perpetua* punitur. P. IV. C. El. 29.

29. Reliqua lenocinia quæstuarium, etiam prostibulorum, *fustigatione*: Si sine quæstu fiant, *relegatione*, vel *carcere* coercentur.

30. *RAPTUS* est crimen, quo quis *feminam honestam, invitam, vel dolo persuasam, vel saltem invito parente, maritove, libidinis vel matrimonii causa, de loco in locum abducit.*

31. Raptor talis *gladii* pœna afficitur; quæ tamen, si rapta sponte ei nubat, hodie mitigatur: adjutor vero extra ordinem, veluti temporali relegatione, coercetur.

§. 8. j. de Publ. Judic. O. Cr. a. 113. c. 6. f. X. de rapt.

32. *SODOMIA* denique est delictum carnis nefandum, quod *homo* vel cum *homine* contra naturam, vel cum *bruto*, committit.

33. Hoc priori casu *gladio* punitur, posteriori, *igne*, quo & brutum comburitur.

29 30. §. 4. j. de Publ. Jud. O. Cr. a. 116. C. El. 5.

TIT. XII.

D E

 CRIMINE LAESAE MAJESTATIS ET AFFINIBUS DELICTIS.

I.

Sequuntur Delicta, directe adversus Remp. committi solita: quorum alia circa *Summam* Reip. *Potestatem*; alia circa *officia publica*; alia circa *securitatem & utilitatem civium & subditorum*, non tamen qua singulorum, sed qua universitatis, versantur.

2. Ad primam classem pertinet **CRIMEN LAESAE MAJESTATIS**, quo *Summa* Reip. *Potestas* læditur. Estque vel crimen **PERDVELLIONIS**, vel **MAJESTATIS in specie**.

3. Crimen **PERDVELLIONIS** est, quo subditus directe adversus *Principis* aut *Reip. securitatem hostili* animo quid facit, vel machinatur. L. 1. §. 1. π. ad L. *Jul. Maj.*

4. Species ejus est. **PRODITIO**, qua Reip. salus vel incolumitas hostium in-

vassioni & periculo, dolosa revelatione exponitur.

5. Committitur hoc Crimen jure ROM. non solum adversus *Principem*, sed etiam *Consiliarios* ejus ac *Senatores*. L. 5. C. ad L. Jul. Maj.

6. Hodie jure IMP. istud committitur non solum adversus IMPERATOREM R. G. sed etiam ELECTORES, tanquam principes Imperii partes, idque ab omnibus Imperii subditis. A. B. Tit. 24. pr.

7. Adversus reliquos IMP. STATUS videtur istud a solis subditis territorialibus committi: unde & a nonnullis crimen *Lese Superioritatis Terr.* appellatur.

8. Pœna ejus jure IMP. est *ultimum supplicium*, speciatim *gladii*, cum *damnatione memoriae* & *confiscatione bonorum*. A. B. t. 24.

9. Quæ pœna interdum, in Proditoribus maxime, exasperatur: ita, ut vel *quadrigris* discerpantur, vel, *capite truncato*, in *quatuor partes* dissecentur, *mulieres vero suffocentur*. ib.

10. Liberi quoque perduellium fiunt infames, atque testamenti factionis incapaces. *L. 5. §. 1. C. ad L. Jul. Maj.*

11. Sufficit autem ad has pœnas solus conatus, actu externo declaratus: imo & *silentium* scientis, nec deferentis.

12. Eadem gladii pœna, non autem præcise dissectio in partes, locum habere videtur, si quis contra *Ministros Principis*, animo proditorio & rebeli, quid machinetur.

13. Spectat quoque huc *Seditio*, quæ est mobilis vulgi *concurfus tumultuarius*, adversus *Principem*, vel *Magistratum* excitatus, & quietem publicam turbans. *O. Cr. a. 127. pr.*

14. Hæc si adversus *Principem* insurgit, Perduellionis species est, atque *gladio*, vel, pro re nata, duriori pœna, vindicatur.

15. Si vero adversus *Magistratum*, vel *Civitatem*, movetur, ei tantum affinis est: atque vel *capite*, vel *fustigatione*, vel *relegatione*, punitur.

16. Crimen *LAESAE MAJESTATIS* in specie committit subditus, qui vel *jura majestatis* usurpat, vel *contumelia* Principem afficit.

17. Hoc punitur arbitrarie, *relegatione*, *multa*, *carcere* perpetuo, rarius *morte*: nec cetera additamenta locum habent.

18. Peculiaris ejus species est Crimen *FALSÆ MONETÆ*, quod committitur, vel *falsam monetam cudendo*, vel *probam adulterando*, vel *falsam talem aut adulteratam expendendo*.

19. Qui *falsam monetam ex materia vitiosa format* sive *cudit*, ac *dolose expendit*, *igne* punitur: modo ea auctoritatem Imperatoris aut Statuum Imperæ se ferat: *secus gladio*. O. Cr. a. III.

20. Qui *falsam monetam solum cudit*, sed non *expendit*, *gladio*: qui vero non *cudit*, sed *solum expendit*, *fustigatione & perpetua relegatione*, punitur.

21. Qui denique *monetam justæ quidem materiæ & ponderis cudit*, sed *jure monetandi caret*; vel *probam & justam adul-*

adulterat: poena arbitraria, corporis afflictiva, vel pecuniaria, coercetur.

22. Affine eidem est *Maledictum in Principem*, quod tamen non nisi arbitrio ipsius Principis, ad quem istud a iudice propterea referendum, punitur, vel remittitur.

L. un. C. Si quis Imp. maledix.

T I V. XIII.

D E

GRIMINIBUS CIRCA OFFICIA ET BONA PUBLICA.

I.

Circa *Officia* publica committi possunt crimen *AMBITVS*, *SIMONIAE*, & *REPETVNDARVM*, sive *BARRATTARIAE*.

2. Crimen *AMBITVS* est, quo tenetur is, qui *illegitimo* modo, v. g. data pecunia, *munus publicum* sibi parat: qualis hodie arbitrarie punitur. v. t. π. de *L. Jul. Amb.*

3. Huic affinis est *SIMONIA*, quam committit, qui *officium ecclesiasticum* pro pecunia sibi comparat.

4.

4. Punitur in *clerico* remotione ab officio cum infamia, & amissione ejus, quod datum est, quippe Ecclesiæ applicandi in *laico* præstatione dupli, itidem Ecclesiæ applicandi.

L. 31. C. de Episc. & Cler. N. 123. c. 2.
§. 1.

5. Crimen *REPETVNDARVM*, quod & *BARATTARIA* aliis vocatur, committitur ab iis, qui in officio publico constituti *bona* capiunt, ut magis aut minus quid in officio faciant. v. t. L. Jul. Repet.

6. Punitur istud hodie arbitrarie, *multa* præsertim, vel *remotione* ab officio, pro re nata, vel *relegatione*.

7. Circa *Bona* publica committitur Crimen *RESIDVI & PECVLATVS*.

8. Crimen *RESIDVI* est *pecunie publicæ*, ab *Administratore* facta, *interversio*.

9. Poena ejus jure ROM. est *tertia pars* amplius, quam debetur; a) hodie vero in foro communi est *arbitraria*: sed in SAXONIA EL. si summa subtracta sit infra 50. florenos, *carcere*, vel *relegatione* temporali, sin supra 50. florenos, *fustigatio*-

sione; denique si centum florenos excedat, vel æquet, laqueo punitur. b)

a) L. 4. 4. §. 5. π. ad L. Jul. pecul.

b) Const. El. 41. P. IV. & Constit. noviss. vom anvertrauten Guthe d. d. 26. Sept. A. 1705.

10. *PECULATVS* in sensu strictiori est crimen, quo *pecunia publica surripitur* ab eo, *cujus fidei & periculo commissa non est*. L. 4. pr. π. Ad L. Jul. Peculat.

11. Poena eius hodie eadem est, quæ furti, adeoque pro diversa surrepti quantitate diversa.

TIT. XIV.

DE
CRIMINIBUS CONTRA SECURITATEM
ATQUE UTILITATEM CIVIUM
PUBLICAM COMMISSIS.

I.

Securitati publicæ civium adversa sunt, *VIS PUBLICA*, *PACIFRAGIVM*, *DIFFIDATIO*.

2. *VIS PUBLICA* est crimen, quod per violentiam graviolem, vel *armis* adhibi-

hibitis, vel *coadunatis hominibus*, securitatem, & quietem publicam turbat.

v. t. π. ad L. Jul. de Vi publ.

3. Pœna ejus est *arbitraria*, eaque, pro diversitate violentiæ, modo gravior, modo levior.

4. Vis publicæ species sunt: 1) *VIO-LATIO SECURITATIS DOMESTICÆ* aut *MUNICIPALIS*, ubi quis contra securitatem ædium privatarum, aut municipiorum, hostili animo aliquid molitur. 2) *VIO-LATIO PACIS, BURGENSIS*, sive securitatis sanctioris, certis locis ex privilegio competentis.

5. 3) *OBSESSIO VIARVM VVege-lagerung*, quod crimen committunt, qui in viis publicis transeuntes, animo verberandi, vulnerandi, spoliandi, aut occidendi, insidiosè expectant & invadunt.

6. Pœna hujusmodi criminum est *arbitraria*: quæ tamen, pro atrocitate circumstantiarum, cum primis lætionis ac damni gravitate, ad corporis afflictivam, veluti amputationem manus, aut
fusti-

fustigationem, imo capitalem, extendi potest.

7. *ROBBARIA* est crimen, quo, cum *deprædatione violenta*, & *violatione securitatis publicæ*, live in viis aut agris, live in ædibus, homines *spoliantur*.

LR. L. II. a. 13. O. Cr. a. 126. P. IV. C. El. 35.

8. *PACIFRAGIVM* seu *CRIMEN FRACTÆ PACIS PVBLICÆ*, committitur, quando, *vi armata & atroci*, *coadunatis hominibus*, dolose excitatis *turbis*, securitas publica violatur.

9. Pœna hujus criminis, si reus absens sit, est *Bannum Imperii*, in quod ipso facto incidit, ut tamen sententia declaratoria accedere debeat: si vero præsens sit, *capitis*.

10. Locum quoque habet pœna pecuniaria 2000. *marcarum* auri puri, eaque inter Fiscum & actorem dividenda; maxime tunc decernenda, si universitas ruptæ pacis rea, vel Magistratus in vindicando eodem delicto negligens sit.

R. I.

R. I. a. 1494. Tit. *de Pœn. der Friedbrecher*. Const. de Pace Publ. VVorm. a. 151. R. I. a. 1548. Ord. Cam. P. II. T. 9. Const. Crim. art. 129.

11. Eiusdem fere commatis habetur *DIFFIDATIO*, seu talis hostilitatis minitatio, unde toti universitati periculum imminet: unde & eadem pœna coercetur.

Const. Pac. Publ. d. n. 1521. Tit. I. O. Cr. a. 128. P. IV. C. El. 15.

12. Ab ea differt *Minitatio nuda*, qua quis inimico, verbis, vel scriptis, quodvis, sed soli illi nociturum, malum minatur.

13. Hæc si executioni mandare minas conetur minitator, *gladio* punitur: alias idem in carcere detinetur, donec idoneam cautionem de non offendendo præstet. O. Cr. a. 128.

14. *Utilitati civium publicæ adversatur Crimen Annonæ fraudatæ & Monopolium.*

15. Crimen *DEFRAVDATÆ ANNONÆ*, cum quo hodie coincidit *DAR-*

DARDANARIATVS, committitur ab iis, qui dolo malo faciunt, ut *annonarior* vel *cursor* fiat. Punitur hodie arbitrarie. *L. 1. 2. π. L. Jud. d. Ann.*

16. **MONOPOLIUM** est crimen, quo quis *commercium*, alias *commune*, privata auctoritate, *sibi soli* arrogat. Cujus pœna jure IMP. est *confiscatio bonorum*.

Ref. Bl. d. a. 1584. t. 18. §. 2. O. Cr. a. 133.

17. Affine est **PROPOLIUM**, quo quis *dolose* præ aliis *coëmit* merces, ut maximo cum *lucro* iterum *divendat*. Hoc jure IMP. eadem, jure SAX. EL. in *coemptione lanæ*, *amissione mercium ac XX. florenorum* pœna coercetur.

Ref. Grav. d. A. 1661. t. Just. S. Gr. 74.

TIT. XV.

DE

DELICTIS IN DEUM COMMISSIS.

I.

Delicta in DEUM commissa, quæ uno nomine **CRIMEN LAESAE MAJESTATIS DIVINAE** appellantur in foro humano puniuntur quatenus *pericu-*

riculum vel damnum in Remp. ejusve cives, inde redundat.

2. In hunc censum referuntur: *BLASPHEMIA, PERIURIUM, HAERESIS & MAGIA.*

3. *BLASPHEMIA* est crimen, quo *DIVINA MAJESTAS, verbis factisve contumeliosis, læditur.*

4. Estque vel *immediata*, qua, per *maledicta* aut *convicia*, Deo tribuitur, quod ejus proprietatibus non convenit, vel detrahitur, quod convegit.

5. Hujus pœna ordinaria est *gladius*: vel, si circumstantiæ pœnam mitigantes concurrant, membrorum mutilatio, i. e. abscissio linguæ; jure SAX. E. L. hodie, *fustigatio* cum perpetua relegatione.

R. I. a. 1548. t. von Gotteslafter. §. 2. O. Cr. a. 126. P. IV. C. El. I. Decis. El. 75.

6. Vel *mediata*, qua quis alteri maledicit, vel temere jurat per *sacramenta Dei*.

7. Hæc jure IMP. post admonitionem semel frustra factam, punitur arbitrarie: jure SAX. E. L. etiam pœna *numellarum*,

mo-

modo imprecatio expresse per *Dei Sacramentum* facta, & repetita sit.

R. I. a. 1548. t. von. *Gottes-Schwuren und Fluchen. d. C. El. Mand. Reg. El. Sax. d. 4. Aug. a. 1712.*

8. *PERJURIUM* est delictum, quo quis *fidem juratam* dolose fallit.

9. Pœna ejus est arbitraria; aliquando *abscissio*, duorum *digitorum*, vel potius, priorum in iis articulorum; si scilicet in judicio, lucri causa, pejeratum, vel *urpheda* fracta sit.

O. Cr. a. 108. P. IV. C. El. Sax. 48.

10. In *SAX. EL.* qui *urphedam* fregit, prima vice, si ob causam, a dolo excusantem, reversus fuerit, mitius, cum comminatione tamen gravioris pœnæ, secunda vice indistincte *fustigatione*, tertia autem vice, *ultimo supplicio*, punitur *d. C. El.*

11. *HÆRESIS* vulgo definitur *per tinæ* in articulis *fidei fundamentalibus* error: Juridice etiam definiri potest, *opinio*, a *doctrina* fidei, publice probata & recepta, recedens; ac dividi in *nudam* & *pregnantem*.

12. At *Hæresis nuda*, quatenus scilicet in nudo intellectus errore consistit, crimen non est; quippe quod malitiam voluntatis requirit, eamque in facta externa, Remp. turbantia, erumpentem.

13. Atque adeo Hæreticus quata talis, quamdiu tranquille vivit, ac legibus obtemperat, puniri nequit: quamvis, ne errores suos disseminet, ipsi interdici, & ab Ecclesia, a cujus doctrina recedit, excludi queat.

14. *Hæresis vero pregnans*, quæ nempe cum alio crimine conjuncta est, puniri potest, pro ratione criminis conjuncti.

15. *MAGIA*, quæ & *SORTILEGIUM* vocatur, est crimen, quo quis *diabolo se associat*, aut *diabolicis artibus* utitur, vel ad aliis nocendum, vel saltem, præter naturæ ordinem, aliquid perficiendum.

16. Qui se *diabolo associat* per expressum *pactum*, cum illo initum, punitur *igne*: jure IMP. quidem, si damnum aliis ita datum sit, jure SAX. EL. vero, etiam si nemini nocuerit.

Q. Cr.

O. Cr. a. 109. P. IV. C. El. 2.

17. Qui nefandum cum *diabolo concubitum* exercet, *igne* punitur, jure IMP. & SAX. licet pacto expresse se illi haud mancipaverit. O. Cr. a. 116.

18. Qui *diabolicis artibus* utitur, sine pacto expresse, is, si damnum dederit, punitur jure IMP. *igne* jure SAX. Vero tantum *gladio*.

O. Cr. d. a. C. El.

19. Si nec damnum dederit, veluti *Sortiarius*, *ein Seegen-Sprecher*, extra ordinem, *fustigatione*, *relegatione*, aut *carcere*, punitur: ita quidem, ut sacerdotum etiam admonitio antecedere debeat.

O. Cr. d. a.

L I B. III.

D E
JUDICIO PROCESSUQUE
CRIMINALI.

T I T. I.

D E
JUDICIO CRIMINALI UNIVERSIM.

I.

JUDICIUM CRIMINALE est, quod *pœnam Criminum publicam, delinquentibus infligendam, persequitur.*

2. Constat illud JUDICE, *SCABINIS & ACTUARIO.* Quibus, ministerii, vel executionis causa, accedunt, *Apparitores, Lictores, & Carnifex.*

3. JUDEX hoc loco est, cui *jurisdictionis criminalis, live potestas crimina coercendi, atque adeo judicium criminale exercendi, competit.*

4. Ejus igitur est, *judicium criminale dirigere, de delictis cognoscere, sententiam pronunciare, atque executioni mandare.*

J.

5. Unde officium ejus per *omnes* judicii *partes* se diffundit, summa vero illius *juramento* continetur. Potest tamen illud etiam hodie per alium, ceu *Administratorem*, exerceri. *O. Cr. a. 1. 2. 3.*

6. Ad *habilitatem* judicis requiritur, ut 1) sit vir *bonus justus, & æquus*, affectibus vitiosis, & partium studio, vacuus, nec non rerum criminalium *peritus*: quamvis posterius requisitum etiam per alios suppleri possit; a) imo in causis dubiis semper Ictorum sententia exquirenda sit. b)

a) *O. Cr. a. 2.* b) *O. Cr. a. 7.*

7. 2) *Competens*, tam ratione *jurisdictionis*, quam ratione *fori*.

8. Ratione *jurisdictionis* competens dicitur, qui ea *jurisdictionis specie* pollet, ad quam coercitio delicti commissi pertinet.

9. *Jurisdictio* hæc, præsertim in SAXONIA in *Superiorem & Inferiorem*, sive *Altam & Bassam*, die *Ober- und Untergerichte*, dividitur: Quænam vero causæ, aut delicta, ad alterutram spectent, nisi, F 3 lege

lege definitum sit, ex usu cuiusque loci addiscendum.

10. Plerumque ad iurisdictionem *inferiorem* refertur coërcitio delictorum leviorum, quorum poëna est levior mulcta, aut carcer, speciatim in SAX. EL. non ultra 8. dierum carcerem, aut, 4. sexagenarum novarum, se extendens.

11. Ad *Superiorem* vero pertinent crimina non solum ea, quorum poëna est corporis afflictiva, vel relegatio, sed etiam quæ carcere multarum hebdomadum, vel mulcta majori coërcentur.

n. 10. 11. v. Const. Sax. El. d. a. 155. tit. *VVar zu Ober-Nieder-und Erbgerichtetengehoret. Furstl. S. Gotb. Landes-Ord. P. II. C. I. Tit. 8. von denen in die Ober-Centb. und Erb-Gerichte gehörigen Falten. Furstl. S. Altenb. Land. Ordn. P. II. C. I. Tit. V. von denen in die Ober-und Erb-Gerichte gehörigen Failen.*

12. Ratione *delinquentis* vero forum dicitur competens, 1) *Locus delicti* commissi, 2) *deprehensionis*, 3) *domicilii*.

13. Quodsi delinquens in loco delicti commissi non deprehendatur, Judex illius loci regulariter adversus ipsum procede-

cedere nequit: neque Judex loci deprehensionis eum necessario hodie remittere tenetur; quod tamen sæpe ex conventionem, vel urbanitate, datis litteris reversalibus, interdum etiam ex lege, fieri solet.

14. *SCABINI* sunt *Affessores* *judiciorum criminalium*, hodie tere *solemnitatis* causa tantum adhiberi soliti: de quorum necessitate ex usu cuiusque loci iudicandum. *O. Cr. a. 4*

15. *ACTUARIUS*, qui & *NOTARIUS* sæpe audit, est *scriba* *judicii* *criminalis*, cuius officium est, omnia *acta* & *dicta* in hoc iudicio fideliter ac diligenter *consignare*, atque *consignata custodire*. *O. Cr. a. 184. 185.*

16. Quem in finem statim ab initio officii *jurejurando* obstringendus est, quod *jure SAX. EL.* ex post facto, peractaque *inquisitione*, supplere non potest.

O. Cr. a. 5. Ord. Proc. Sax. El. Tit. 63.

17. Neque etiam *Judex* illius vices de *jure* supplet; neque *Notarius Cæsareus*, nisi *speciatim* ad *acta* juraverit.

18. Quamvis *Actuarius* etiam *Judicis* vice, ceu *Administrator* sive *Director* *judicii*, fungi queat; & in SAXONIA EL. etiam *Notarius* publ. Cæsar. majoris fidei causa, requiratur.

Dec. El. Sax. 28. Ord. P. El. S. N. Tit. II. §. 7.

19. *Apparitores* & *Lictores* sunt ministri *judiciorum* criminalium, qui citandis, vel apprehendendis & custodiendis reis, interdum & exequendis pœnis, adhibentur.

20. *Carnifex* denique est minister, qui pœnam corporis afflictivam, vel capitalem, reo infligendam, exequitur.

21. Præter *Personas*, *judicium* criminale exercentes, hic etiam occurrunt *Personæ*, in quas istud exercetur: quarum aliæ sunt principales, ut *Accusator* & *Reus*; aliæ accessorix, ut *Procuratores* & *Defensores*.

22. *Accusator* dicitur, qui crimen ab aliquo perpetratum ad *judicium* defert, publicæ vindictæ causa.

23. Estque

23. Estque vel *privatus*, qui suo nomine aliquem accusat: quod cuique regulariter licet, nisi quis speciatim prohibeatur; licet crimen ipsum in specie non tangat.

24. Vel *publicus*, qui & *Advocatus* si-
ve *Procurator Fisci*, seu *Fiscalis*, audit,
estque persona publica, quæ juribus fi-
sci invigilat, & reos, qui publicam me-
rentur pœnam, in iudicio persequitur.

25. Quamvis in Saxoniciis, aliisque
Germaniæ Provinciis, ubi accusationes
minus frequentantur, hoc accusandi of-
ficiū rarius locum inveniat.

26. *Reus* dicitur, qui criminis Judici
suspectus est redditus, & adversus quem
in iudicio criminali proceditur: Pro di-
versitate processus autem vel *Accusatus*,
vel *Inquisitus*, vel *Denunciatus* audit.

27. *Procurator* hoc loco est, qui vel
Accusatoris, vel *Rei*, partes, illorum
mandato, in iudicio suscipit.

28. Et pro *Accusatore* quidem *Procu-
rator* hodie indistincte; pro *Reo* autem
criminis regulariter non admittitur: nisi
absen-

absentiam eius, legitimas illius causas allegando, ante L. C. excusare, vel saltem conductum petere, vel exceptiones dilatorias opponere velit, aut delictum sit levius, multa saltem coercendum.

29. *Defensor* denique est *Advocatus Rei*, qui eidem in iudicio præsenti consilio adiicit, atque innocentiam eius, propositis exceptionibus, suspicionem criminis elidentibus, probare conatur: qualis utique admittitur.

T I T. II.

D E

PROCESSU CRIMINALI UNIVERSIM.

I.

PROCESSUS CRIMINALIS, in generali sensu acceptus, est *modus & ordo in iudicio adversus delinquentes procedendi, pœnamque illis infligendi*. Dicitur etiam *Judicium criminale*.

2. Estque vel *ACCUSATORIUS*, vel *INQUISITORIUS* latius dictus. Ille iterum vel in *specie talis*, vel *Bannitorius*. Hic vel *solemnis sive Inquisitorius in specie*,

cie, vel *Summarius* sive *Denunciatorius*.
 Utrique accedit *Executorius*.

3. *ACCUSATORIUS* Processus in specie talis est, in quo, *solemni iuris ordine* servato, ab *accusatore* adversus *accusatum* proceditur.

4. Hinc partes eius potiores sunt: *Libelli* accusatorii oblatio, *satisfactionis* præstatio, *Litis contestatio*, *Probatio* & *Reprobatio*, *Sententia*; Quibus nonnunquam remedia sententiæ suspensiva, *Leuicatio* & *Appellatio*, accedunt.

5. *Inscriptio* Accusatoris & *subscriptio* iu *pœnam talionis*, jure ROM. requisita, hodie non obtinet: sed *satisfactio* tantum de accusatione persequenda, expensis refundendis, ac damno vel injuria reparandis.

L. 3. 6. π. de *Accus.* L. f. C. *cod. O. Cr.*
 a. 12. 13.

6. Neque etiam *incarceratio* eius, quam, donec caverit, ius IMP. exigit, sed sola *Guaranda*, jure SAX. locum habet.

O. Cr. a. 12. 14. 181. VVeichbild.
 a. 114.

7. *BANNITORIUS* Processus, *der Achts-Process*, alius est iuris IMP. qui ad *bannum imperii* tendit: Alius iuris SAXONICI, quo adversus criminis capitalis reum, satisque gravatum, fugitivum aut latitantem, prævia solemnii accusatione, ad *bannum* proditur.

8. *Bannum Saxonicum* est vel *Primum* sive *Inferius*, *die Achts*, sive *Unter-Achts*, vi cuius reus contumax sub iurisdictione Judicis bannientis commorari prohibetur, & cuilibet, eum capere, iudicioque tradere permittitur:

9. Vel *Secundum*, sive *Superius*, *die Aber-Achts* sive *Ober-Achts*, quod, post primum bannum, intra annum non purgatum, decernitur, atque eundem habet effectum, prætereaque fama & bonis bannitum privat.

10. Ad *primum* ita proceditur, ut reus edictaliter citetur, atque contumax primum in *legitima impedimenta*, deinde vero in *bannum inferius*, declaretur.

11. Ad *secundum* ita, ut reus, elapso anno, prævia nova accusatione, ad aver-

ten-

tendum bannum primum, denuo cite-
tur, ac denuo contumax primum in le-
gitima impedimenta, deinde in *bannum*
superius declaretur.

v. *Land-Recht* L. I. a. 67. 68. L. III. a. 24. De-
cis. El. S. x 77. P. III. C. El. 6.

12. *INQUISITORIUS solemnis*, & pro-
prie dictus, est, in quo reus summarie
examinatus, ad *Articulos inquisitionales*
respondere cogitur: atque deinde pro re
nata cum testibus juratis, ad articulos
testimoniales prius examinatis, confron-
tatur, quin &, pro re nata torturæ su-
bjicitur.

13. Atque hic famam quodammodo
gravat: nec obtinet, nisi in criminibus,
quorum pœna, vel ad ultimum suppli-
cium, vel ad corporis afflictivam, vel
ad relegationem, adscendit.

14. *DENUNCIATORIUS* Processus,
der Rügen-Proceß, est, in quo reus, præ-
via *denunciatione*, summarie tantum, sine
articulis, examinatur; & obrinet in de-
lictis levioribus, quorum pœna tantum
pecuniaria est, vel carceris, vel numel-
larum, absque relegatione. v.

v. Fürstl. Sächs. Gotb. Ordn. von Bestellung des Rügen-Gerichts de a. 1646.

15. His denique accedit *Executorius Processus*, seu *modus & ordo*, in executione poenæ observandus.

TIT. III.

DE
INQUISITIONE PRÆSERTIM GENERALI.

I.

INQUISITIO est *legitima delicti commissi ac delinquentis investigatio*, a *Judice ex officio instituta*.

2. Instituitur ea plerumque, vel *præ via denunciatione*, vel *publica fama*, *Judicem de delicto commisso certiolem reddente*, vel etiam eodem, *ex proprio sensu eidem innotescente*.

3. Dividitur in *GENERALEM & SPECIALEM*; quæ tamen partes potius, quam species inquisitionis videntur.

4. *GENERALIS* Inquisitio est, quæ tendit ad *corpus delicti*, ejusdemque *auctorem*, detegendum.

5. Pe-

5. Peragitur autem plerumque *summario testium*, & , si de reo constare cæperit, etiam *buius*, sed itidem *summario, examine*; interdum & *oculari inspectione*.

6. *Corpus delicti* vocatur vel ipsum delictum perpetratum, ejusque veritas, vel objectum delicti commissi, vel signum ejus externum.

7. In delictis *facti permanentis* & ubi objectum vel subjectum delicti præsto est, ad investigandam delicti commissi veritatem, necessaria est *Ocularis inspectio*.

8. Hæc ut legitime fiat, a *Judice*, atque duobus minimum *Scabinis*, nec non *Actuario*, jurato, adhibitis etiam artis peritis, veluti *Medicis* & *Chirurgis*, vel *absterricibus*, pro re nata, iisque iuramento obstrictis, instituenda.

O. Cr. a. 149.

9. In delictis *facti transeuntis*, & ubi objectum delicti oculis subductum est, corpus delicti *Confessio delinquentis* repræsentat: modo aliis indiciis firmata fit.

10. Si-

10. Simul ac de corpore delicti, eiusque auctore, probabiliter constat, prævio summario huius examine, ad specialem inquisitionem proceditur.

TIT. IV.

DE
INDICHS ET PROBATIONIBUS
DELICTI.

I.

INDICATA sunt *argumenta* vel *signa*, ex quibus *delicti* commissi *veritas*, vel *delinquentis persona*, certo aut probabiliter colligitur.

2. Ex his 1) alia sunt *verosimilia* sive *probabilia*, alia *certa* & *indubitata*: 2) alia *remota*, alia *propinqua*, vel *proxima*: 3) alia pluribus delictis *communia*, alia certo delictorum generi *propria*.

3. 4) Alia *Corpus delicti* tantum, alia & *Auctorem delicti* indicant.

4. 5) Alia *Inquisitioni* saltem *generalis*, alia etiam *speciali*, alia denique *sorturæ* causam præbent.

5. De.

5. Delicti perpetratio, ejusve indicia, nili sint notoria, legitime *probari* debent, vel per *testes*, vel per *documenta*: ita quidem, ut, pro diverſitate finis, qui intenditur, diverſus quoque probationis gradus ſufficiat, vel requiratur.

6. Ex Indiciis, certam perſonam gravantibus, oritur *Præſumptio* mala, qua quis delicti commiſſi ſuſpectus redditur.

7. Hæc viam aperit ad *Media eruendi veritatem*, quibus vel confeſſio rei gravati extorquetur, vel ſuſpicio criminis admiſſi ab eo eliditur, atque adeo innocentia ejus ad liquidum perducitur.

8. *Media* hujusmodi ſunt: *Juramentum*, *Purgatorium* & *Tortura*: ita tamen, ut pro diverſo probabilitatis aut certitudinis gradu, diverſaque delicti admiſſi levitate aut gravitate, modo illud, modo hæc, & hujus iterum modo primus, modo ulterior gradus adhibeatur.

9. Ceterum de *Indiciis* his, pariter ac *Mediis* eruendi veritatem, generatim notandum, quod tam illorum effectus, quam illorum gradus determinandi fere

G

ar-

arbitrio Judicis, vel Collegii Juridici, ab eo consulendi, relinquatur.

TIT. V.

DE
INQUISITIONE SPECIALI.

I.

INQUISITIO SPECIALIS est, qua adversus certam personam, indiciis latisoneratam, ad confessionem ejus elicendam, atque dehinc pœnam ei infligendam, proceditur.

2. Hanc non instituit, nisi Judex, jurisdictione superiori gaudens, ac tam ratione delicti commissi, quam personæ delinquentis, competens.

3. Sed nec locus ei est, nisi & qualitas delicti eandem permittat, & indicia sufficientia reum urgeant.

4. Delictum tale esse debet, ut vel pœnam corporis afflictivam, vel saltem relegationem, etiam temporariam, mereatur.

5. Quznam indicia ad eam sufficiant, generali regulâ definiri nequit, sed

sed prudenti Judicis arbitrio relinquitur.

6. Referuntur in hunc censum: 1) *Diffamatio* certæ personæ publicæ; 2) *Denunciatio* partis læsæ vel personæ publicæ; 3) *Inculpatio* complicis; 4) *Affirmatio* moribundi;

7. 5) *Præsentia* rei in loco suspecto, eaque insolita; 6) *Conversatio* cum *facinorosis*; 7) *Fuga* sine alia probabili causa suscepta;

8. 8) *Pecunia* oblata vel data pro avertenda *delatione*; 9) *Inimicitia* gravis & capitalis adversus læsum; 10) *Variatio* rei in responsione summaria, interdum & *trepidatio* ac *hesitatio*; 11) Denique si quis jam in *simili* reus atque *punitus* fuerit.

9. Sed vix ullum horum omni exceptione majus erit, præsertim si solum fuerit: Secus, si plura conspirent, ac sibi invicem adminiculentur, - exceptionesque obstantes aliis indiciis elidantur.

10. Partes Inquisitionis specialis sunt: 1) *Citatio* Rei, & pro re nata, *Incarceratio*, vel *Persecutio* profugi per *litteras arrestatorias*,

sorias, aut *citationem edictalem*; 2) *Examen rei articulatum*; 3) *Examen Testium articulatum*; *Reique cum illis Confrontatio*; 4) *Media servandi veritatem*, nempe *Juramentum Purgatorium*, vel *Tortura*.

TIT. VI.

D E
CITATIONE ET INCARCERATIONE,
ITEMQUE SALVO CONDUCTU
R E I.

I.

CITATIO Rei vel *verbalis* est, vel *realis*: *Illā* in delictis *levioribus* *sufficit*, nisi *Reus* de fuga sit *suspectus*: *Hæc* *requiritur*, quoties *Incarceratio* *Rei* videtur *necessaria*.

2. *Circa Incarcerationem* *suscipiendam* & *qualitas delicti*, & *indicia reum gravantia*, & *persona rei* *consideranda*.

3. *Delictum* *tale* esse debet, ut *pœna capitalis*, vel *corporalis*, vel, pro *re nata*, *saltem relegatio*, *locum* *habere* *possit*: *licet* *id* *nondum* *satis* *certum* *sit*.

4. Si

4. Si vero certum sit, ad hujusmodi pœnam deveniri non posse, Incarceratio locum non habet: præsertim in personis honestioribus, nec de fuga suspectis; secus in vilioribus, & vagabundis.

5. *Indicia*, quæ ad Inquisitionem specialem sufficiunt, eadem & ad incarcerationem Rei, pro delicti & personæ qualitate, sufficere possunt: Id quod prudenti Judicis, vel Collegii Juridici, arbitrio relinquitur.

6. A carcere immunem præstat *Salvus conductus*, qui vel *generalis* est, *das gemeine*, vel *specialis*, *das freye sichere Geleite*.

7. Ille non nisi per triduum ad iudicium veniendi, indeque recedendi: *hic* vero, præstita sufficienti cautione, sub publico iudicii sigillo, plenam, durante inquisitione, securitatem tribuit, donec tortura, vel pœna corporalis dictetur.

8. Quodsi Reus absens sit & fugitivus, pro re nata, vel *litteris arrestatoriis*:

rite ac diligenter persequendus, vel *editaliter* sub pœna *confessi & convicti*, citandus, vel processus *banni* adversus ipsum instituendus.

9. Si ita citatus Reus in termino haud compareat, pro *confesso & convicto* declaratur: ut tamen, postea apprehensus, non statim pœna, præsertim capitali, affici, sed saltem torturæ eo facilius subjici possit.

TIT. VII.

D R

EXAMINE REI ARTICULATO,

I.

Simulac Reus in Judicio præsens est, *Examen* ejus, sive interrogatio de delicto commisso, a Judice suscipitur, ut confessio ejus, si fieri queat, eliciatur.

2. Initium fit ab *Examine summario*, ita, ut, præmissa generali interrogatione de persona Rei, & causa citationis, Reus jubeatur factum criminis, cum omnibus circumstantiis, in una serie, ipse enarrare.

3. Sc-

3. Sequitur deinde *Examen Rei sollemne* sive *Articulatum*, quod substantiam Inquisitionis Specialis constituit, atque ita instituitur, ut Reus ad certos *articulos*, quos *Inquisitionales* vocant, interrogatus a Judice, præsentibus Scabinis & Actuario, respondere teneatur.

4. *Articuli Inquisitionales*, ex denunciatione, testium depositionibus, ac responsione Rei summaria, indiciiisque inde emergentibus, per modum interrogatorium, formantur.

5. Sunt autem vel *Generales*, qui continent interrogationes quasdam de persona Rei, ejusque circumstantiis: vel *Speciales*, qui ex ipsis facti circumstantiis desumuntur.

6. Accedunt interdum, facta jam Rei responsione, *Articuli additionales*, qui ex emergentibus novis indiciiis formantur.

7. Debent autem Articuli esse pertinentes, perspicui, & quantum fieri potest, breves & rotundi, ad delicti qualitatem & circumstantias, ex confessione Rei eliciendas accommodati.

8. Quocirca singuli Articuli non nisi unum factum speciale, aut unam ejus circumstantiam integram, nisi circumstantiæ sint connexæ, continere debent.

9. Sed nec speciales facti, aut circumstantiæ alicujus, qualitates, per modum suggestionis, articulo inferi debent; nisi jam indicia ejus in Actis insint: Attamen semper generalis interrogatio præcedere debet, & tunc specialis interrogatio subjungi potest.

10. *Examen* super Articulis fieri debet distincte, citra præcipitantiæ, minas, aut impunitatis promissionem.

11. *Vicissim & Responsio* Rei clara distincta & categorica esse debet.

12. Debet autem eadem a Reo in persona oretenus fieri, sine prævia communicatione Actorum, sine juramento etiam: quam si detrectet, ea sub pœna confessi & convicti, vel etiam torturæ, illi injungi potest.

13. *Responsio* Rei fideliter & accurate, retentis formalibus ejus verbis, neque etiam gestibus notabilioribus neglectis,

glectis, a Notario consignanda, & post examen ei denuo prælegenda est.

14. Quodsi Reus crimen confiteatur, nihilque pro defensione sua allegare queat, sequitur *sententia condemnatoria*.

15. Si vero inficietur, *Probatio* a Judice suscipienda, quæ si per *Istrumenta* fiat, recognitio eorum a Reo exigitur; si per *Testes*, horum *Examen* itidem articulatam atque juratum, *Reique* cum illis *Confrontatio*, instituitur.

16. Utroque casu Reo primum *Defensio* conceditur, ac deinceps Acta ad Collegium Juridicum sententiæ ferendæ causa, transmittuntur.

TIT. VIII.

DE

EXAMINE TESTIUM ARTICULATO, ET
CONFRONTATIONE.

I.

Quodsi Delictum per Testes probandum sit, *articuli testimoniales*, ex iis maxime, quæ a Reo negata sunt, in forma positionum vel interrogatoriorum, conficiendi sunt.

2.

2. Circa Articulos hos formandos idem, quod circa Inquisitionales, est observandum.

3. Sunt quoque iidem vel *generales*; qui ad personas Testium, spectant: vel *speciales*, qui ex circumstantiis delicti & iudiciis desumuntur.

4. Testes requiruntur habiles, &, ad reum plene convincendum, omni exceptione majores, minimum duo.

5. Admittuntur tamen interdum & minus idonei, si cum atrocitate delicti difficultas probationis concurrat, & veritas aliter haberi non possit.

6. Iidem ad testimonium perhibendum rite sunt citandi, ita ut pro re nata cogi possint, ac deinde jurejurando obstringendi.

7. Circa examen testium, & depositiones eorum, idem, quod circa inquisitionem, observandum.

8. Quodsi deinde Reus, prælectis Testium depositionibus, in negatione nihilominus persistat, *Confrontatio* ipsius cum testibus suscipienda, ita, ut hi depositiones

tiones potiores in præsentia illius repertant, reique responsiones & gestus diligenter annotentur.

TIT. IX.

DE
TORTURA EJUSQUE GRADIBUS,

I

Quodsi Reus adhuc in negando delicto perseveret, Medium eruendi veritatem, *Tortura* nempe, vel *Purgatorium*, decernendum.

2. *TORTURA*, quæ & *Questio* in jure vocatur, in latiori sensu est medium per corporis dolores, Reo intentatos, vel re ipsa inflictos, veritatem extorquendi: quamvis istud & fallax sit, & periculorum, non tamen prorsus inutile censendum.

3. Dividitur ita accepta in foro SAX. in *Territionem*, & *Torturam* in specie ita dictam: *Territio* vero iterum in *verbalem* & *realem*.

4. *Territio verbalis*, die *Vorstellung des Scharfrichters*, est, ubi Reus in loco *torturæ*,

turæ, conspectu carnificis, atque tormentorum instrumentis, territus, non tamen tactus & apprehensus, de crimine commisso interrogatur.

5. *Territio realis*, quæ terrentibus tormentorum præludiis absolvitur, tribus ferè gradibus constat.

6. *Primus* est, ubi Inquisito, a carnifice, denudato & ad scalam deducto, pollicum forcipes, *die Daumstacke*, quidem applicantur, sed sine compressione: *Secundus*, ubi pollices, forcipibus applicatis comprimuntur.

7. *Tertius*, qui & *Funium initium*, *der Schnüren Anfang*, vocatur, ubi carnifici manus quidem rei ligare, non tamen arcte constringere licet.

8. *Tortura* in specie ita dicta itidem tres habet gradus. *Primus* est, ubi carnifex manus inquisiti ligatas arcte retro constringit; quem *die vellige Schnüre* appellant.

9. *Secundus* gradus consistit in expansione membrorum inquisiti, scalæ subjecti, cum applicatione ocrearum hispani-

nucarum; dicitur *die Schærffe ziemlichet
VVeise.*

10. *Tertius*, isque summus, sed mi-
nus usitatus, gradus est, ubi, præter
expansionem membrorum, etiam alia
tormenta, ut ignis, candentia lumina,
& similia, adhibentur; *die Schærffe.*

TIT. X.

D E

QUALITATE DELICTI ET INDICIIS
AD TORTURAM REQUISITIS.

I.

Ut Torturæ locum habeat, & qualitas
delicti, ejusque probatio, & quali-
tas *personæ*, est respicienda.

2. *Delictum grave* sit oportet, ac tale,
ut pœnam capitalem, vel saltem corpo-
ris afflictivam, mereatur.

3. Idem quoque vel per se, vel per
indicia, satis sufficienterque debet esse
probatum.

4. *Delictum ipsum per se*, ad effectum
torturæ, minimum *semiplene*; veluti per
unum testem, omni exceptione majorem,
de

de actu ipso & consummatione delicti, immediate ex proprio sensu, deponentem, probatum esse debet.

5. Quodsi delictum ipsum ita probari nequeat, saltem sufficientia ejus *Indicia*, eaque itidem satis probata, requiruntur.

6. Indicia ad torturam sufficientia vel certa sunt & *indubitata*, vel saltem *verosimilia* sive *probabilia*.

7. Ex *certis* ac *indubitatis* indiciis, quæ scilicet necessarium cum delicti perpetratione nexum habent, unum quoque per se ad torturam sufficere potest.

O. Cr. a. 29.

8. Sed Indicia *verosimilia* plura concurrere debent, nisi forte sint *proxima*, & delicto commisso *propria*, eaque plene probata.

9. Omnia vero Indicia, qualiacunque fuerint, ut ad torturam sufficiant, *plene*, per duos nempe testes, vel instrumentum, nullo visibili vitio laborans, ac plene recognitum, *probari* debent.

10. Interdum tamen ut unus, si sit omni exceptione major, ac de actu proximo, ex sensu proprio deponat, sufficere creditur.

11. Debent etiam indicia tam *firma* esse ac certa, ut a Reo per exceptiones & contrarias probationes *elidi* nequeant.

12. Denique non prius ad torturam deveniendum, quam ubi delictum alia ratione probari, & reus convinci, aut confessio ejus adhuc necessaria elici, nequit.

13. Ceterum pro diversa delicti gravitate & atrocitate, atque majori vel minori indiciorum certitudine, diversus torturæ gradus decernitur.

14. Sed & personæ ratio, circa torturam, habenda; cum nonnullæ dentur, quæ vel ob defectum iudicii, vel ob debilitatem aliumve defectum corporis, vel periculum vitæ propriæ aut alienæ, vel ob singularem dignitatem, torqueri prohibentur.

TIT. XI.

DE
EXECUTIONE TORTURAE.

I.

Postquam *Tortura* per sententiam dictata est, nec per defensionem a Reo averti potuit, Judicis est eam legitime & caute *executioni* mandare.

2. Ante quam vero hoc fiat, Reus de ea, sine mentione tamen gradus, certior reddendus, atque ut crimen sponte confiteatur, admonendus est.

3. Quodsi Reus in negatione delicti adhuc persistat, ad executionem *torturae* proceditur, ita, ut *Carnifici sententia*, qua *tortura* decreta est, prius aperiatur, ac deinde Reus praefinito tempore ad locum *torturae* ducatur.

4. Hic *actus torturae*, in praesentia Judicis, duobus minimum Scabinis, & Actuario, stipati, eodemque jubente ac dirigente, *actus torturae* suscipitur, & per *Carnificem*, secundum modum & gradum in sententia definitum, executioni datur.

5. In

5. In actu torturæ Reus generaliter *interrogandus* est, an velit confiteri, nec ne?

6. Si confiteri renuat, actus usque ad gradum sententia dictitatum, non ulterius, continuandus, nec, nisi novis emergentibus indiciis, prævia sententia, repetendus est.

7. Si *confessionem* promittat, tormenta interim sunt remittenda, Reusque secundum interrogatoria, per sententiam definita, examinandus.

8. Quodsi jam Reus delictum, ejusque circumstantia, in interrogatoriis contentas, confiteatur, ulterior torturæ actus cessat.

9. His ita peractis, interjecto bidui vel tridui intervallo, Reus extra locum torturæ denuo examinandus, ut *confessionem* coram carnifice factam *ratihabeat*: quo facto, condemnationi locus erit.

10. Quodsi *ratihabere* nolit, sed *revo-*cet, quæ antea confessus erat, torturæ denuo, & in delictis atrocissimis, etiam

H

ter-

tertia vice, sed non ulterius, subjiciendus est.

11. Quodsi vero torturam, nihil confessus, sustinuit, eoque suspicionem delicti admissi purgavit, absolvitur.

12. Ceterum & hic omnia & singula, vel ante torturam, vel in tortura, vel post torturam, circa Reum, vel a Judice, vel a Carnifice, acta, cum primis responsa Rei, nec gestibus neglectis, diligentissime ab Actuario annotanda sunt.

13. Tandem, concessa Reo Defensione, Acta transmittuntur, atque sententia petitur.

TIT. XII.

DE

JURAMENTO PURGATORIO.

I.

PURGATORIUM Juramentum h. l. est quo Reus, Judice deferente, a suspitione criminis imputati se purgat.

2. Obtinet hoc, quoties Reus criminis commissi quidem suspectus est, ita

ta-

tamen , ut tortura non habeat locum .

3. Id quod contingit, 1) si *delicti* deficiat *gravitas*, talis scilicet, ut pœnam corporis afflictivam non mereatur .

4. 2) Si *sufficiencia* deficiant *indicia*; veluti, si sint remota & incerta; vel non satis probata, vel denique per exceptiones, aut probationes contrarias elisa .

5. 3) Si *persona* talis sit, ut ob certam qualitatem, torqueri non possit .

6. Interdum quoque, loco Purgatorii, Territio verbalis adhibetur, si scilicet Reus, propter metum perjurii, aut aliam qualitatem, ad istud admitti non possit .

7. Ceterum iudex in dubio pronior esse debet ad purgatorium, quam ad torturam, imo & pro re nata, ad absolvendum potius, quam ad alterum horum remediorum decernendum .

8. Purgatorium dictitatum, si Reus per defensionem istud avertere nequeat, prævia admonitione de vitando prejurio, secundum formulam in sententia præscriptam, ritu consueto, a Reo præstandum est .

9. Quodsi jurare nequeat, pro *confesso* habendus est, atque in pœnam promeritam condemnandus.

10. Si vero *juraverit*, ita, ut nullum factum pœna dignum remaneat, a pœna pariter ac *expensis absolvendus* est: quamvis in SAXONICIS foris utroque casu in has nihilominus condemnetur.

T I T. XIII.

DE
DEFENSIONE REI.

I.

Considerati sunt Actus Processus Inquisitorii, quibus *Judex* potissimum inquirendo adversus Reum procedere solet: Sequuntur jam Actus, quibus *Reus* potissimum Judicii, adversus se procedenti obviam ire, atque actus, in sui præjudicium vergentes, declinare conatur; quales uno *Defensionis* nomine veniunt.

2. *DEFENSIO* igitur est *declinatio actus judicialis, in præjudicium Rei* vergentis, ab eodem, *allegatis causis*, pro se militantibus, suscepta. 3.

3. Diversa hinc est *Defensio*, pro diversitate actuum judicialium, quos Reus avertere aut declinare conatur: Nimirum alia datur *Defensio* pro *avertenda Inquisitione*, aut *Incarceratione*; alia pro declinanda *Tortura*, vel *Purgatorio* declinando; alia pro declinanda vel mitiganda *Pena*.

4. Prima; *Preparatoria*: ulterior, post responsum ad articulos suscepta, *Principalis*, die *Haupt-Defension*, nonnullis appellatur.

5. Universim ea triplici ratione fieri potest: vel enim modus procedendi, seu formalia processus; vel facti veritas, iudicia, contra reum militans; elidendo; vel facti qualitas, scilicet delictum illud esse, aut tam grave esse, negando, impugnatur.

6. Concedenda autem *Defensio*, ex naturali æquitatis ratione, cuilibet Reo; adversus actus, qui infigne præjudicium, vel famæ; vel corpori, vel etiam vitæ, Rei inferre possunt.

7. Hinc uti ipsius *Judicis* est, pro defensione etiam *Rei* laborare, ita ab eodem & *Advocatus* *Reo* petenti permit- tendus, vel ex officio constituendus est, qui partes *Defensoris* suscipiat.

8. Simul autem *Reo*, vel ejus *De- fensori*, certum quidem *spatium* exhibendæ *Defensionis*, sub prejudicio etiam, præfigi, ad supplicationem tamen ejusdem, ulterior quoque dilatio concedi solet.

9. *Officium* *Defensoris*, vel circa *Actus* *Defensionis preparatorios*, vel circa *principales*, versatur.

10. Inter *preparatorios*, primum & præcipuum est, ut de ipso facto, omni- busque circumstantiis, quæ *Reo* obesse vel prodesse possunt, sufficiente se in- formet.

11. Hunc in finem cum admissionem ad colloquium cum *Reo*, tum inspectio- nem *Actorum*, sibi expetat.

12. Colloquium cum *Reo* semper quidem *Defensori* permittitur, non ta- men facile remotis arbitris: quod tamen inter-

interdum quoque admittendum, defensionis ratio suadet.

13. Neque etiam inspectio Actorum ei, concessa defensione, recte denegatur; licet Reus ad articulos nondum responderit: quamvis praxis quorundam Dicasteriorum sit contraria.

14. Acta, Defensori concessa in loco iudicii inspicienda, & quae sibi ad finem Defensionis obtinendum usui esse possunt, ex iis excerpta sunt.

15. *Articuli quoque defensionales*, ad removenda indicia, contra reum militanta directi, super quibus testes pro defensione examinantur, vel *Rotuli testium*, ab alio Iudice examinatorum, exhibendi.

16. Testes autem pro defensione admittuntur, quicumque, etiam suspecti & inhabiles.

17. *Actus principales* sunt *Elaboratio* & *Exhibitio* Defensionis.

18. *Elaborationis* requisita sunt vel *voluntaria*, vel *necessaria*.

19. Ad *voluntaria* pertinent: 1) *Rubrica* Defensionis, 2) *Honorifica* *Judicis* compellatio, & 3) *Gratiarum actio* pro concessa defensione.

20. *Necessaria* sunt: 1) *Facti* reo imputati, cum omnibus circumstantiis, nec non quomodo & quousque hactenus adversus reum sit processum, fidelis ex *Actis enarratio*, 2) *Nullitatis*, si qua circa formalia judicii aut processus occurrat, allegatio.

21. 3) *Indiciorum*, quæ Reum onerare videntur, recensio; 4) *Eorundem elisio* seu *refutatio*: Utraque vel conjunctim fieri potest, ita, ut cuilibet indicio recensito statim elisio subjungatur; vel seorsim, ita, ut primo omnia indicia in una serie enumerentur, ac deinde singula in eadem serie examinentur ac elidantur.

22. Eliduntur autem Indicia, dum vel *veritas* eorum ac *certitudo* negatur, contra personas & dicta testium excipiendo; vel *insufficiencia* ac *levitas* eorum, ad gravandum reum ostenditur; vel

vel *contraria indicia*, delicti exclusiva, per probationes vel præsumptiones contrarias aut fortiores, iis opponantur.

23. Quo & spectat *vita ante acta* integritas honestas & probitas, per testimonia fide digna probata: quæ vel ab initio indiciorum refutationi potest præmitti, vel ultimo loco subjungi.

24. Denique 5) *Petitum congruum*, ac intentioni defensionis accommodatum, his subnectendum.

25. In Defensione pro *avertenda Inquisitione* speciatim deducendum, vel *corpus delicti esse incertum*, vel *indicia ad gravandum reum insufficientia*, vel *delictum ipsum non tam grave*, ut inquisitionem mereatur.

26. Pro *avertenda Incarceratione* insuper alleganda personæ qualitas, quod scilicet ea de fuga non sit suspecta.

27. Pro *avertenda Tortura* itidem urgendum, quod vel tanta non sit *corporis delicti certitudo*, vel *indicia non tam certa sint ac urgentia*, vel *ipsum delictum non tantæ gravitatis*, vel præter
 rea,

rea, non ea *persona* qualitas aut conditio, ut tortura locum habere queat.

28. Pro declinando *Purgatorio* omnia ea quæ pro avertenda inquisitione, ac insuper personæ qualitas, ob quam reus ad iuramentum admitti nequeat, alleganda.

29. Pro declinanda denique *Pœna*, quæ, post Confessionem factam, meretur, vel per sententiam dictata est, dispiciendum, an Confessio sit *pura*, an vero *qualificata*.

30. Si confessioni *qualitas*, aut *circumstantia* delicti, vel pœnæ, exclusiva, per modum exceptionis sit adjecta; hæc ante omnia a Defensore probanda.

31. Quodsi *pura* fuerit, atque *ultronea*, videndum, utrum aliis iudiciis stipata, an vero nuda sit; & hoc casu, an forte a melancholico & mentis non satis compote, vel tædio vitæ, sit facta: quippe quibus casibus reo non nocebit.

32. Si non *ultronea*; videndum, utrum forte illegitimis modis extorta sit, an etiam post torturam rite pleneque rati-

inhabita; atque adeo nullitatis vitium, si quo laboret, demonstrandum.

33. Quodsi vero confessio recte se habeat, adeoque poena penitus averti nequeat: pro *mitiganda* saltem poena laborandum.

34. Atque sic causæ mitigationis vel a persona delinquentis, vel a delicti qualitate desumtæ, evolvendæ, & quæ ad præsentis facti circumstantias quadrare videntur, deducendæ sunt.

35. Elaborata Defensio Judici tempestive *exhibenda*, atque, junctæ Epistola, ed eum directæ, ut Actis inseratur, petendum.

TIT. XIV.

DE
SENTENTIA ET EXPENSIS.

1.

Post Examen Rei summarium, aut articulatum, vel Defensionem, si qua sit exhibita, sequitur *SENTENTIA*: quæ regulariter a Collegio Jætorum, transmissis Actis, expetenda.

2. Sen-

2. Sententia est vel *Interlocutoria*, quæ modum procedendi, circa inquisitionem delicti, præscribit: vel *Definitiva*; eaque iterum vel *Absolutoria* vel *Condemnatoria*.

3. *Ille* Reum ab inquisitione absolvit, idque vel pure, si scilicet torturam sustinuerit, aut purgatorium præstituerit: vel saltem ob defectum sufficientium indiciorum.

4. *Priori* casu, & quidem si torturam sustinuerit reus, etiam ab *expensis* absolvitur; sed præstito purgatorio, in SAX. quidem expensarum refugio indistincte injungitur, extra eam vero, tum demum si factum aliquod culpabile remaneat.

5. *Posteriori* casu, absolutio pro re nata vel absque expensis fit, idque plerumque; vel cum expensis, si scilicet non prorsus temere suscepta videatur inquisitio.

6. Semper vero exceptæ sunt impensæ defensionis, quippe quæ a reo ipso quocumque casu sunt solvendæ.

7. Hæc, absoluta inquisitione, *pœnam* dicitur, reo infligendam: quæ pro diversitate pœnarum diversis utitur formulis, usu receptis.

8. Circa expensas hoc casu olim in foro SAX. distinctio obtinuit, an pœna corporis afflictiva, aut capitalis dicitur fuerit, nec ne.

9. *Priori* casu impensæ Defensionis tantum a Reo, judiciales vero a Magistratu; posteriori, utræque a Reo, fuerunt ferendæ. Hodie vero in SAXON. ELECT. omnes indistincte a Reo solvendæ sunt.

10. Quod si autem Reus nihil habeat in bonis, ex fisco sumtus suppeditandi sunt.

11. Sententia ubi impetrata est, Reus de tenore illius certior reddendus est: ita tamen, ut in interlocutoria gradus torturæ ei celetur; in definitiva vero, pœna capitalis tantum in generalioribus terminis, verbisque ad erigendum reum accommodatis, a Judice eidem denunciari soleat.

12. Quod si jam Reus in ea acquiescere, nec sese contra eam amplius defendere velit, ad Executionem Poenæ proceditur.

TIT. XV.

DE
EXECUTIONE POENAE.

I.

EXECUTIO poenæ non quidem temere differenda, spatium tamen aliquod temporis Reum concedendum, in casu quidem, fustigationis aut relegationis dictatæ, ut de rebus suis disponere, in casu vero poenæ capitalis irrogandæ, ut ad mortem sese præparare possit.

2. Et Fustigatio quidem ac relegatio, præstita urpheda, citra ulteriores ambages, statim executioni mandatur. Sed poena capitalis non, nisi prævio solemnibus iudicio celebrato, infligitur.

3. Antequam hoc fiat, Reus capitis damnatus, ac de hac poena certior redditus, in hypocausto quodam tollerabilius

Ius custodiri, atque Ministris Ecclesiæ, ut ad mortem præparetur, committi, aliique cognati, aut amici, ad eum admitti solent.

4. Ubi dies, executioni illuxit, signo dato, a *Judice*, & *Assessoribus* congregatis. *Solemne Judicium Criminale* in loco publico, ubi illi mensæ adident, *Accusator* vero, *Carnifex* & *Apparitor* adstant, constituitur.

5. Hic *Judex*, baculum tenens, *primum Assessorem*, an *judicium rite constitutum & formatum sit*, solemniter formula interrogat.

6. Deinde *Judex secundum Assessorem de tempore judicii fovendi* interrogat: cui hic, tempus esse, respondet.

6. Porro *Judex tertium Assessorem de modo fovendi Judicium* interrogat: cui hic, justum esse præcipiendum, injustum, ac tumultum, prohibendum, nec sine venia loquendi licentiam cuiquam permittendam respondet.

8. Mox *Judex*, *judicium criminale*, *prima secunda & tertia vice*, *secundum*

Jus

ius & iustitiam, ita uti dictum, *se fovere*,
solemni formula declarat.

9. Tum, Judex e *quarto* Assessore quæ-
rit, *num recte a se iudicium sit constitutum*:
cui hic, affirmando, respondet.

10. Iudicium sic rite constitutum, Ap-
paritor, vel is, cui hoc demandatum,
est, publice proclamat, & homines ad
accusandum provocat.

11. Comparet deinde *Accusator*, atque
accedendi, loquendi & accusandi veni-
am, &, hac impetrata, *triplicem accusa-
tionem* suam una vice proponendi, petit.

12. Concessa & hac, Reus ab eo so-
lemni ritu, & quidem nonnullis in locis,
prævio clamore, & armata manu, cri-
minis commisi accusatur, factum ore-
tenus proponit, & petit, ut pœna pro-
merita afficiatur.

13. Hoc factò, Accusator Judicem
interrogat, *num rite perfeceris accusationem*
suam: antequam ei respondeat, idem ex
Scabino *quinto* quærit, quod postquam
Scabinus affirmavit, Judex idem accusa-
tori respondet.

14. Post

14. Post accusationem *Reus* adducitur, & an crimen, cujus accusatus est, commiserit, jussu Judicis, ab Actuario interrogatur.

15. Hic si affirmative respondeat, tenor sententiæ, qua pœna dicitur, eidem prælegitur.

16. *Sententia* condemnatoria *publicata*, *Judex baculum frangit*, & *Exequutionem Carnifici* mandat; qui tamen antea *salvum conductum* sibi a *Judice* expetit, ac facile impetrat.

17. His peractis, *Reus* ad locum supplicii deducitur, atque *pœna* dicitur eidem *infligitur*.

18. Antequam vero, *Judex* cum *Scabinis* surgat, apparitorem, alios quoque ad accusandum provocare, jubet: denique *Judicium* a *Judice*, prævia solemnique interrogatione, finitur ac dissolvitur.

LEGUM DELECTUS,

Quae Conclusiones Criminales respiciunt,

AD USUM SCHOLAE, ET FORI.

2010.10.10

2010.10.10

2010.10.10

LEGUM DELECTUS,

Quæ Conclufiones Criminales refpiciunt

AD USUM SCHOLÆ, ET FORI.

Collegit D. A. D. ex Libris Digestorum,
& Codicis.

TIT. I.

DE
PRIVATIS DELICTIS.

I.

Civilis constitutio est *penalibus actio-*
nibus hæredes non teneri, nec cæteros
quidem subceffores, idcirco nec furti con-
veniri poffunt. L. 1. & L. 26. de obl. &
act.

2. Hæredem autem furti agere poffe
æque constat: executio enim quorum-
dam delictorum hæredibus data est. Ita
& Legis Aquilæ actionem hæres ha-
bet. L. 1. §. 1.

3. Numquam plura delicta concurrentia faciunt, ut ullius impunitas detur: neque enim delictum ob aliud delictum minuit pœnam. Qui igitur hominem subripuit, & occidit: quia subripuit furti, quia occidit, Aquilia tenetur: neque altera harum Actionum alteram consumit. Idem dicendum, si rapuit, & occidit. Nam & vi bonorum raptorum, & Aquilia tenebitur. L. 2. d. L. 9. 1. & 2.

TIT. VII.

DE
FURTIS.

Sola cogitatio furti faciendi non facit furem. L. 1. §. 1.

2. Furtum est contrectatio rei fraudulosa, lucri faciendi gratia, vel ipsius rei, vel etiam usus ejus, possessionisve, quod lege naturali prohibitum est admittere. L. 1. §. 3.

3. Furtorum genera duo sunt, manifestum, & nec manifestum. L. 2.

4. Fur

4. Fur manifestus est, qui deprehenditur cum furto. *L. 3.*

5. Cujus interfuit subripi, is actionem furti habet. Tum is, cujus interest, furti habet actionem, si ex honesta causa interest. Itaque Fullo, qui curanda, polienda vestimenta accepit, semper agit. Præstare enim semper custodiam debet. *L. 10. II. 12.*

6. Sed, etsi res pignori data sit, creditori quoque damus furti actionem, quamvis in bonis ejus res non sit. Quinimo non solum adversus extraneum dabimus, verum & contra ipsum quoque Dominum furti actionem. *L. 12. §. 2.*

7. Præterea habent furti actionem Coloni, quamvis Domini non sint, quia interest eorum. *L. 14. §. 2.*

8. Omnibus, quorum periculo res alienæ sunt, veluti commodati, item locati, pignorisve accepti, si hæc subreptæ sunt, omnibus, inquam, furti actiones competunt. *d. L. 14. §. 12.*

9. Si duo, pluresve unum tignum furati sint, quod singuli tollere non poterint, dicendum est, omnes eos furti

in solidum teneri, quamvis id contrectare, nec tollere solus posset: & ita utimur. Neque enim potest dici pro parte furtum fecisse singulos, sed totius rei universos: & sic fiet singulos furti teneri. *L. 21. §. 9. L. 1. in fin. ff. si is, qui test. lib. esse juss., & L. 6. ff. arb. furt. ces.*

10. Impubes furtum facere potest, si jam doli capax sit. *L. 23.*

11. Qui tabulas, vel cautiones amovet, furti tenetur non tantum pretii ipsarum tabularum nomine, verum ejus, quod interfuit, quoad æstimationem refertur ejus summæ, quæ in his tabulis continetur: scilicet, si tanti interfuit. *L. 27.*

12. Qui jumenta sibi commodata longius duxerit, aliove modo invito Domino usus sit, furtum facit. *L. 41.*

13. Falsus creditor (hoc est, qui se simulat creditorem) si quid acceperit, furtum facit. *L. 44.*

14. Si quis nihil in persona sua mentitus est, sed verbis fraudem adhibuit, fallax est magis, quam furtum facit. Ut,

pu-

puta, si dixerit, se locupletem, si in mer-
 cem se collocaturum, quod accepit, si
 fidejussores idoneos daturum, vel pe-
 cuniam confestim se soluturum. Nam
 ex his omnibus magis decipit, quam
 furtum fecit, & ideo furti non tenetur.
 Sed quia dolo fecit: nisi, sit alia adver-
 sus eum actio, de dolo dabitur. L. 44.

§. 3.

15. Qui alicuius quid jacens in Terra
 lucri faciendi causa, sustulit, furti obstrin-
 gitur, siue scit, cujus sit, siue ignoravit.
 Nihil enim ad furtum minuendum
 facit, quod cujus sit, ignoret. L. 44.

§. 4.

16. Solent plerique etiam hoc face-
 re, ut libellum proponant continentem
 invenisse se, & redditurum ei, qui desi-
 deraverit. Hi ergo ostendunt, non fu-
 randi animo se fecisse. L. 44. §. 8. in
 fin.

17. Inter omnes constat, etiamsi ex-
 tincta sit res furtiva, attamen furti re-
 manere actionem adversus furem. L.
 47.

18.

18. Recte dictum est, qui putavit, se Domini voluntate rem attingere; non esse furem. Quid enim dolo facit, qui putavit Dominum consensurum fuisse sive falso id, sive vere putet? Is ergo solus fur est, qui contrectavit, quod invito Domino se facere scivit. *L. 47. §. 7. in. fin.*

19. Qui furem novit, sive indicet eum, sive non indicet, fur non est. Cum multum intersit, furem quis celet; an non indicet. Qui novit, furti non tenetur: qui celat, hoc ipso tenetur. *L. 49. §. 1.*

20. Recte Pedius ait, sicut nemo, furtum facit sine dolo malo, ita nec consilium, vel opem ferre sine dolo malo posse. Consilium autem dare videtur, qui persuadet, & impellit, atque instruit consilio ad furtum faciendum: opem fert, qui ministerium, atque adiutorium ad subripiendas res præbet. *L. 51. §. 3.*

21. Si quis uxori res mariti subtrahenti opem, consilium accomodaverit, furti tenebitur. *L. 53.*

22. Si pignore creditor utatur, furti tenetur. *L. 56.*

23. Eum, qui quid accepit utendum, si ipse alii commodaverit, furti obligari responsum est. Ex quo satis apparet, furtum fieri, & si quis usum alienæ rei in suum lucrum convertat; nec movere quem debet, quasi is nihil lucri sui gratia facit. *Species enim lucri est, ex alieno largiri, & beneficii debitorem sibi acquirere. Unde, & is furti tenetur, qui ideo rem amovet, ut eam alii donet. L. 56. §. 1.*

24. Qui ea mente alienum quid contrectavit, ut lucri faceret, tametsi mutato consilio, id Domino postea reddidit, fur est: nemo enim tali peccato penitentia sua nocens esse desit. *L. 67. L. 5. ff. vi bon: rapt.*

25. Qui re sibi commodata, vel apud se deposita usus est, aliter atque accepit: si existimavit, se non invito Domino id facere, furti non tenebitur. *L. 78.*

26. Rem inspiciendam quis dedit: si periculum spectet ad eum, qui accepit, is furti agere potest. *L. 70.*

TIT. V.

FURTI ADVERSUS NAUTAS, CAUPONES, STABULARIOS.

I.

In eos, qui Naves, Cauponas, Stabula exercent, si quid a quoquam eorum, quosquasve ibi habebunt, furtum factum esse dicetur, iudicium datur: siue furtum ope, & consilio exercitoris factum sit, siue eorum cuius, qui in ea Navi navigandi causa esset. Navigandi autem causa accipere debemus eos qui adhibentur, ut Navis naviget, hoc est nautas. *L. un. §. 1.*

2. Caupo præstat factum eorum qui in ea Caupona ejus Cauponæ exercendæ causa ibi sunt: item eorum qui habitandi causa ibi sunt. Viatorum autem factum non præstat. Namque viatorem sibi eligere Caupo, vel Stabularius

rius non videtur. Nec repellere potest iter agentes: inhabitatores vero perpetuos ipse quodammodo eligit, qui non rejecit, quorum factum oportet præstare. *L. un. §. ult.*

3. In Navi vectorum factum non præstatur. *L. un. §. ult. in fin.*

TIT. VI.

SI FAMILIA FURTUM FECISSE DICATUR.

I.

Is accipitur scire, qui scit, & potuit prohibere. *L. 1. §. 1.*

2. Si familia communis sciente altero furtum fecerit, omnium nomine cum eo, qui scit, furti agi poterit. *L. 5.*

TIT. VII.

ARBORUM FURTIM CAESARUM.

I.

Sciendum est, eos qui arbores, & maxime vites cæciderint, etiam tanquam latrones puniri. *L. 2.* 2.

2. Si plures eandem arborem furtim cæciderint, cum singulis in solidum ager-
tur. *L. 6.*

3. Si arbor in vicini fundum radices porrexerit, recidere eas vicino non licebit: agere autem licebit, non esse ei jus, sicuti Tignum, aut protectum, immis-
sum habere. *L. 6. §. 2.*

4. Si radicibus vicini arbor alatur, tamen ejus est in cujus Fundo origo e-
jus fuerit. *L. 6. in fin.*

TIT. VIII.

DE VI BONORUM RAPTORUM, ET DE TURBA.

I.

Prætor ait, si cui dolo malo homini-
bus coactis damni quid factum esse di-
catur, siue cujus bona rapta esse dicentur,
in eum qui id fecisse dicentur, judicium da-
bo. *L. 2.*

2. Res obligatas sibi creditorem vi
rapientem, non rem licitam facere, sed
crimen committere convenit. *L. 3. C.*
cod.

cod. vid. inf. ad Leg. Jul. de vi priv. L. 7.

TIT. IX.

D E

INCENDIO, RUINA, NAUFRAGIO, RATE, NAVE EXPUGNATA.

I.

In eum iudicium datur, qui ex incendio, ruina, naufragio, rate, nave expugnata quid rapuisse, recepisse dolo malo, damni quid in rebus dedisse dicetur. *L. 1. ff. b. t. L. 1. ad L. Jul. de vi priv.*

2. Non tantum autem qui rapuit, verum is quoque qui recepit, ex causis supradictis tenetur: quia receptores non minus delinquant, quam aggressores. *L. 3. §. 3.*

3. Quod ait Prætor de damno dato, ita demum locum habet, si dolo malo damnum datum sit, nam si dolus malus ablit, cessat delictum; Quemadmodum ergo procedit, quod Labeo scribit, si defendendi mei causa vicini ædificium orto incendio dissipaverim: & meo nomine,

ne, & familiae iudicium in me dandum? cum enim defendendarum mearum ædium causa fecerim, utique dolo carco. Puto igitur, non esse verum quod Labeo scribit. An tamen *L. Aquil.* agi cum hoc possit? Et non puto agendum. Nec enim injuria hoc fecit qui se tueri voluit, cum alias non posset. Et ita Celsus scribit. *L. 3. §. 7.*

4. Plurimum interest, peritura collegerint (qui diripuisse aliqua ex naufragio probant) an quæ servari possint, flagitiose invalerint *L. 4. §. 1.* Et omnino, ut in ceteris, ita & in hujusmodi causis ex personarum conditione, & rerum qualitate, & diligenter pœna sunt æstimandæ, ne quid aut durius aut remissius constituatur, quam causa postulabit. *d. §. in fin.*

5. Ratis vi fluminis in agrum meum delatæ non aliter potestatem tibi faciendam, quam si de præterito quoque damno mihi cavisses. *L. 8.*

TIT.

TIT. X.

D E

INJURIIS, ET FAMOSIS LIBELLIS.

I.

Injuria ex eo dicta est, quod non jure fiat. Omne enim, quod jure non fit, injuria fieri dicitur. Hoc generaliter. Specialiter autem injuria dicitur contumelia, interdum injuriæ appellatione damnum culpa datum significatur, ut in *L. Aqu.* dicere solemus: interdum iniquitatem injuriam dicimus. Nam cum quis inique, vel injuste sententiam dixerit, injuriam ex eo dictam, quod jure, & justitia caret, quasi non juriam: contumeliam autem a contemnendo. *L. 1.*

2. Injuriam autem fieri Labeo ait, aut re, aut verbis: re, quoties manus inferuntur, verbis autem, quoties non manus inferuntur, ut cum convicium fit. *L. 1. §. 1.*

3. Omnem autem injuriam aut in corpus inferri, aut ad dignitatem, aut ad

K in-

infamiam pertinere: in corpus fit, cum quis pulsatur: ad dignitatem, cum comes matronæ abducitur: ad infamiam, cum pudicitia attentatur. *L. 1. §. 2.*

4. Item, aut per semetipsum alicui fit injuria, aut per alias personas. Per semetipsum, cum directò ipsi patrifamilias, vel matrifamilias fit injuria: per alias, cum per consequentiam fit, ut cum fit liberis meis, vel servis meis, vel uxori, nuruive. Spectat enim ad nos injuria, quæ iis fit, qui vel potestati nostræ, vel affectui subjecti sunt *L. 1. §. 3.*

5. Hæredis interest defuncti existimationem purgare *L. 1. §. 6.* Sane sunt quidam, qui facere non possunt injuriam, ut puta furiosus, & impubes, qui doli capax non est. Cum enim injuria ex affectu facientis consistat, consequens erit dicere, hos, siue pulsent, siue convicium dicant, injuriam fecisse non videri *L. 3. §. 1.*

6. Atrociem injuriam quasi contumeliosiore, & majorem accipimus, atrociem autem injuriam, aut persona, aut

aut tempore, aut re ipsa fieri Labeo ait. Personæ atrocior injuria fit, ut cum magistratui, cum parenti, patrono fiat. Tempore, si ludis & in conspectu Prætoris; nam Prætoris in conspectu, an in solitudine injuria facta sit, multum interesse ait: quia atrocior est quæ in conspectu fit. *L. 7 §. 7. & 8.*

7. Injuriarum actio ex bono, & æquo est: & dissimulatione aboletur. Si quis enim injuriam dereliquerit, hoc est statim passus, ad animum suum non revocaverit, postea ex pænitentia remissam injuriam non poterit recolare. *L. 11. §. 1*

8. Qui accepit satisfactionem, injuriam suam remisit. Nam & si nuda voluntate injuriam remisit, indubitate dicendum est, extinguere injuriarum actionem, non minus quam si tempore abolita fuerit injuria. *L. 17. §. 6.*

9. Injuriarum causa non publici iudicii, sed privati continet querelam. *L. 7. C. de injuriis.*

10. Injurarum actio, neque hæredi, neque in hæredem datur *L. 13. Lite vero*

contestata hæc actio ad successores pertinet. *d. L.*

11. Is qui jure publico utitur, non videtur injuriæ faciendæ causa hoc facere. Juris enim executio non habet injuriam. *L. 13. §. 1.*

12. Quæ jure potestatis a Magistratu fiunt, ad injuriarum actionem non pertinent. *L. 13. §. 6.*

13. Injuriarum actio tibi ex duplici causa competit, cum & maritus in uxoris pudore & Pater in existimatione filiarum propriam injuriam pati intelligantur *L. 2. C. eodem.* Convicium autem non tantum præsentis, verum absentis fieri quoque posse Labeo scribit. *L. 15. ff. eod.*

14. Injuriarum estimatio non ad id tempus quo judicatur, sed ad id, quo facta est, referri debet. *L. 21.*

15. Si quis injuriam atrocem fecerit, qui contemnere injuriarum judicium possit ob infamiam suam, & egestatem, Prætor acriter exequi hanc rem debet, & eos qui injuriam fecerunt, coercere. *L. 35.*

16.

16. Constitutionibus principalibus cavetur, ea quæ infamandi alterius causa in monumenta publica posita sunt, tolli de medio. *L. 37.*

17. Aliud convicii consilio aliquid injuriosum dicere, aliud in rixa inconsulto calore prolapsum convicium obii- cere. *L. 5. C. de injur.*

18. Atrocem sine dubio injuriam esse factam manifestum est, si tibi illata est cum eses in Sacerdotio, & dignitatis habitum, & ornamenta præferres. *L. 4. C. eodem.*

19. Si quis famosum libellum, sive domi, sive in publico, vel quocumque loco ignarus repererit, aut corrumpat, prius quam alter inveniat, aut nulli confiteatur inventum. Si vero non statim easdem cartulas, vel corruerit, vel igni consumpserit, sed vim earum manifestaverit, sciat, se quasi auctorem hujusmodi delicti, capitali sententiæ subju- gandum. *L. un. C. de famosis Libell. v. L. 5. §. 9. L. 15. §. 29. ff. de injur.*

D E
EXTRAORDINARIS CRIMINIBUS.

I.

Sollicitatores alienarum nuptiarum, itemque matrimoniorum, interpellatores, & si effectu sceleris potiri non possunt, propter voluntatem perniciosæ libidinis extraordinem puniuntur. *L. 1.*

2. Sub prætextu religionis, vel sub specie solvendi voti cætus illicitos, nec a veteranis tentari oportet. *L. 2.*

3. Stellionatus, vel expilatæ hæreditatis judicia accusationem quidem habent, sed non sunt publica. *L. 3.*

4. Debet custodire Proconsul, ne Dardanarii ullius mercis sint, ne aut ab his qui coemptas merces supprimunt, aut a locupletioribus qui fructus suos æquis pretiis vendere nolunt, dum minus uberes proventus expectant, ne annonæ oneretur. *L. 6.*

5. Onerant annonam etiam stateræ adulterinæ, de quibus D. Hadrianus
edi-

edictum proposuit, quo edicto pœnam Legis corneliæ in eos statuit. *L. 6. §. 1.*

TIT. XIII.

DE
CONCUSSIONIBUS.

I.

Concussio est terror injectus pecuniæ, vel rei alterius extorquendæ causa. Ita Cujacius.

2. Si simulato præsidis jussu concussio intervenerit, ablatum ejusmodi terrore restitui Præses Provinciæ jubet, & delictum cœrcet. *L. 1.*

3. Si ideo pecuniam quis accepit, quod crimen minatus sit, potest judicium publicum esse ex *S. Consultis*, quibus pœna Legis Corneliæ teneri jubentur, qui in accusationem innocentium coierint, quive ob accusandum, vel non accusandum, denuntiandum, vel non denuntiandum testimonium, pecuniam acceperint. *L. 2.*

K 4

TIT.

Abigei, cum durissime puniuntur, ad gladium damnari solent. Puniuntur autem durissime non ubique, sed ubi frequentius est id genus maleficii. *L. 1.*

2. Abigei autem proprie ii habentur, qui pecora ex pascuis, vel ex armentis subtrahunt, & quodammodo deprædant, & abigendi studium quasi artem exercent, oves de gregibus, vel Boves de armentis abducentes. Cæterum, si quis Bovem aberrantem, vel equos in solitudine relictos abduxerit, non est abigeus, sed fur potius. *L. 1. §. 1.*

3. Oves pro numero abactorum, aut furem, aut abigeum faciunt. *L. 3.*

4. Eum quoque plenius coercendum qui a stabulo abegit domitum pecus, non a silva, nec grege. *L. 3. §. 1.*

TIT. XV.

DE
PRAEVARICATIONE.

I.

Prævaricator est quasi varicator, qui adversam partem adjuvat prodita causa sua. Quod nomen Labeo a varicatione traxit. Nam, qui prævaricatur, ex utraque parte consistit, quinimmo ex altera. *L. 1. ff. cod. tit. L. 2. §. 1., & L. 1. §. 6. ad S. C. Turpill.*

2. In omnibus causis, præterquam in sanguine, qui delatorem corruperit, ex Senatusconsulto pro victo habetur. *L. ult.*

TIT. XVI.

DE
RECEPTORIBUS.

I.

Peximum genus est receptorum, sine quibus nemo latere diu potest. Et præcipitur, ut perinde puniantur, atque Latrones. In pari causa habendi

bendi sunt, qui, cum apprehendere Latrones possent, pecunia accepta, vel subreptorum parte, dimiserunt.

2. Eos, qui secum alieni criminis reos occultando eum, eamve sociarunt, par ipsos & reos pœna expectet: & Latrones quisquis sciens susceperit, & eos offerre iudicibus supersederit, supplicio corporali, aut dispendio facultatum pro qualitate personæ: & iudicis æstimatione plectetur. *L. 1. C. de his qui Latr. vel al. crim.*

3. Latrones auxilio militari inde eximendi, quo aufugerunt & latitant: iique puniendi, qui apud se latitantem non exhibent. *L. 2. C. eod.*

TIT. XVII.

DE

FURIBUS BALNEARIIS.

1.

Fures nocturni extra ordinem audiendi sunt, & causa cognita puniendi. *L. 1. ff. eod. L. 3. §. 1. de Abigeis. L. 2. de Effractor.*

2. Si

1. Si telo se fures defendunt, vel effractores, vel cæteri his similes, nec quemquam percusserunt, metalli pœna: vel honestiores, relegationibus afficiendi erunt. *L. 1.*

TIT. XVIII.

DE
EFFRACTORIBUS, ET EXPILATORIBUS.

I.

Effractores Carceris, & qui evaserunt, supplicio puniendi *L. 1.* Quod, si per negligentiam custodum evaserunt, levius puniendi. *d. L. v. L. 13. ff. de custod., & exhib. reor.*

2. Inter effractores varie animadvertitur. Atrociores enim sunt nocturni effractores. *L. 2.*

TIT.

D E
STELLIONATU.

I.

Maxime in his locum habet Stellionatus, si quis forte rem alii obligatam, dissimulata obligatione, per calliditatem alii distraxerit, vel permutterit, vel in solutum dederit: nam hæ omnes species Stellionatum continent. *L. 3. §. 1. ff. cod. L. 43. §. 3. de furtis.*

2. Improbum quidem, & criminofum est, easdem res pluribus pignoralfe, dissimulando in posteriore obligatione, quod eadem aliis pignori tenerentur. Verum unusquisque securitati suæ consulat, si oblato omnibus debito, criminis iustituendi causam pereemerit. *L. 1. C. de Crim. Stellion.*

3. Rem donatam obligare Stellionatus est. *L. 2. C. cod.*

TIT.

TIT. XXI.

DE
TERMINO MOTO.

I.

D Hadrianus in hæc verba rescripsit: quia pessimum factum sit eorum, qui terminos finium causa positos propulerunt, dubitari non potest. De pœna tamen eorum modus ex conditione personæ, & mente facientis magis statui potest. *L. 2. ff. eod. V. L. 1. C. de accus., & inscr.*

2. Hi quoque, qui finalium quæstionum obscurandarum causa faciem locorum convertunt, ut ex arbore arbutum, aut ex Sylva cædua novale: aut aliquid ejusmodi faciunt, pœna plectendi sunt pro persona, & conditione, & factorum violentia. *L. 3. §. ult.*

TIT.

A D
LEGEM JULIAM MAJESTATIS.

I.

Majestatis crimen est delictum commissum in Principem, aut Statum Reipublicæ. *L. 1. §. 1.*

2. Eadem severitate voluntatem sceleris, qua effectum in reis Majestatis puniri jura voluerunt. *L. 5. C. eod.*

3. Filii vero reorum Majestatis, quibus vitam imperatoria specialiter lenitate concedimus (paterno enim deberent perire supplicio, in quibus paterni, hoc est hæreditarii criminis exempla metuuntur) a materna, vel avita, omnium etiam proximorum hæreditate, ac subcessione habeantur alieni: testamentis extraneorum nihil capiant, sint perpetuo egentes, & pauperes, infamia eos paterna semper comitetur, ad nullos prorsus honores, ad nulla Sacramenta perveniant: sint postremo tales ut his perpetua egestate sordentibus sit
& mors

& mors solatium, & vita supplicium.

L. 5. C. eod.

4. Is, qui in reatu decedit, integri status decedit: extinguitur enim crimen mortalitate: nisi forte quis Majestatis reus fuerit. Nam hoc crimine, nisi a successoribus purgetur, hæreditas fisco vindicatur. *L. ult.*

5. Majestatis rei etiam post mortem tenentur, & confiscatur eorum substantia. Et post mortem hoc crimen inchoatur: & memoria defuncti damnatur: & res ejus hæredibus auferuntur. Nam ex eo tempore, quo hæc cogitationem subit, propter cogitationem dignus est pœna. *L. 6. C. eodem, L. penult. & ult. eod.*

TIT. V.

^{A D}
LEGEM JULIAM DE ADULTERIIS.
COERCENDIS.

I.

Lenocinii crimen Lege Julia de Adulteriiis præscriptum est, cum sit in eum maritum pœna statuta, qui de Adulterio

rio uxoris suæ quid acceperit. *L. 2. §. 2.*; Item in eum, qui in Adulterio deprehensam retinuerit. Ceterum qui patitur uxorem suam delinquere, matrimoniumque suum contemnit, quique contaminatione non indignatur, pœna Adulterii in eum infligitur. *L. 2. ff. cod.*

2. Si publico iudicio maritus suam uxorem ream faciat, an Lenocinii allegatio repellat maritum ab accusatione? Et putem non repellere. *L. 2. ff. eodem.*

3. Lenocinium igitur mariti ipsum onerat: non mulierem excusat. *L. 2. ff. eodem.*

4. Extraneus, nequaquam Lenocinium obiciens, posteaquam Reus factus est criminis, se revelabit, nec maritum pœnæ subiiciet. *L. 2. ff. ad eandem L. 2. Jul. de Adult.*

5. Marito mulierem adulteram non est permillum occidere. *L. 22. §. ult.*

6. Commissum Adulterium cum eo, cui se postea nuptiis sociavit, velamento

to

to Matrimonii non extinguitur. *L. 27. C. cod.*

7. Adultera in Monasterium detru-
denda. *Nov. 134. C. 10.*

8. Propter Dotis quaestionem, utrum
in lucro marito cedat, an hæredibus
mulieris adulteræ restituitur, faculta-
tem maritus habeat probationes adul-
terii præstare. *L. ult. C. ad L. Jul. de adult.*

TIT. VI.

^{A D}
LEGEM JULIAM DE VI PUBLICA.

I.

Lege Julia de vi publica tenetur, qui
arma, tela domi suæ, in agro, in
villave præter usum venationis, vel
itineris, vel navigationis coegerit. *L. 1. ff. Jul. de vi publ.*

2. In eadem causa sunt qui turbæ,
seditionisve faciendæ consilium inje-
rint, servosque, aut liberos homines in
armis habuerint. *L. 3. ff. cod. tit.*

L. 3. Ea-

3. Eadem Lege tenetur, qui pubes cum telo in publico fuerit. In eadem causa sunt, qui peximo exemplo convocata seditione villas expugnaverint, & cum telis, & armis bona rapuerint. *ead. L. ff. cod.*

4. Item tenetur, qui ex incendio aliquid rapuerit. Præterea, punitur hujus legis pœna, qui puerum, vel fœminam, vel quemquam per vim stupraverit. *Ead. L. ff. cod.*

5. Sed & qui in incendio cum gladio, aut telo rapiendi causa fuerit, vel prohibendi Dominum res suas servare, eadem pœna tenetur. Eadem Lege tenetur, qui hominibus armatis possessorem domo, agro suo, aut navi sua dejecerit, concusserit, expugnaverit. *Ead. L. ff. cod.*

III.

TIT. VII.

LEGEM JUL. DE VI PRIVATA.

I.

Ex constitutionibus principum extra ordinem, qui de naufragiis aliquid diripuerint, puniuntur. Nam, & D. Pius rescriptit, nullam vim nautis fieri debere, & si quis fecerit, ut severissime puniatur. *L. 1. §. 2.*

2. Hac Lege tenetur, qui convocatis hominibus vim fecerit, quo quis verberaretur, pulsaretur, neque homo occisus erit. *L. 2. ff. eod.*

3. Sed si nulli convocati, nullique pulsati sint, per injuriam tamen ex bonis alienis quid ablatum sit, hac Lege teneri eum, qui id fecerit, compertum est. *ex L. 3. §. 2.*

4. Creditores, si adversus debitores suos agant, per Judicem id, quod deberi sibi putant, reposcere debent, alioquin si in rem debitoris sui intraverint, id nullo concedente, D. Marcus decrevit,

L 2

jus

jus crediti eos non habere. Verba de-
 creti hæc sunt = *Optimum est, ut si, quas*
te putes habere petitiones, actionibus experia-
ris. Interim ille in possessione debet morari
tu petitor es. Cum Martianus diceret, vim
nullam faci. Casar dixit, tu vim putas esse
solum si homines vulnerentur? vis enim est
& tunc, quoties quis id quod deberi sibi pu-
tat, non per judicem reposcit: non puro an-
tem, nec verecundia, nec dignitati sua con-
venire. quidquam non iure facere. Quisquis
igitur probatus tibi fuerit, rem ullam de-
bitoris non ab ipso sibi traditam sine ullo iu-
dice temere possidere, eumque sibi ius in eam
rem dixisse jus crediti non habebit. L. 7. ff.
ead.

3. Quoniam multa facinora sub uno
 violentiæ nomine continentur, cum a-
 liis vim inferre certantibus, aliis cum
 indignatione resistentibus verbosa, ca-
 desque crebro deteguntur admittæ. Pla-
 cuit, si forte quis ex possidentis parte,
 vel ex ejus, qui possessionem temere ten-
 taverit, interemptus sit, in eum suppli-
 cium exerceri; qui vim facere tentave-
 rit,

rit, & alterutri parti causam malorum præbuerit: & non jam aut relegatione, aut deportatione insulæ plectatur, sed supplicium capitale excipiat. *L. 6. C. cod.*

61. Crimen non dissimile est rapere, & raptam rem scienter, servare. *L. 9. C. cod.*

TIT. VIII.

A D

L. CORN. DE SICARIIS, ET VENE-
FICIS.

I.

Lege Cornelia de sicariis, & veneficis tenetur, qui hominem occiderit, cujusve dolo malo incendium factum fuerit: quive hominis occidendi, furtive faciendi causa cum telo ambulaverit: quive, cum Magistratus esset publicove judicio præesset, operam dederit, quo quis falsum judicium profiteretur ut quis innocens circumveniretur, condemnaretur. *L. 1. ff. cod.*

L. 3.

21

2. Præterea tenetur, qui hominis necandi causa venenum confecerit, dederit: quive falsum testimonium dolo malo dixerit, quo quis publico iudicio rei capitalis damnaretur; quive Magistratus, iudexve quæstionis sub capitalem causam pecuniam acceperit, ut publica Lege reus fieret, & qui hominem occiderit, punitur, non habita differentia, cujus conditionis hominem interemerit. *ead. l. ff. eod.*

3. D. vero Adrianus rescripsit, eum qui hominem occiderit, & si non occidendi animo hoc admiserit, absolvi posse. *L. 1. §. 3.*

4. Qui venenum necandi hominis causa fecerit, vel vendiderit, vel habuerit, plectitur. *L. 3. C. eod.*

5. Pigmentarii, si cui temere venena dederint, pœna teneantur hujus Legis. *L. 3. §. 3.*

6. Solent hodie ficarii, & venefici capite puniri. *L. 3. §. 5.*

7. Si quis dolo insulam meam exusserit, capitis pœna plectetur, quasi incendiarius. *L. 10.*

8.

8. In melesiciis voluntas spectatur, non exitus. *L. 14.*

9. Plus est hominem extinguere veneno, quam occidere gladio. *L. 1. C. de Malef. & Match.*

10. Culpa similis est, tam prohibita discere, quam docere. *L. 8. C. eod.*

TIT. IX.

A D

LEGEM POMPEIAM DE PARRICIDIIS.

I.

Lege Pompeja de Parricidiis cavetur, ut si quis Patrem, Matrem, Avum, Aviam, Fratrem, Sororem, Patrualem, Matruelem, Patrum, Avunculum, Amitam, Materteram, Consobrinum, Consobrinam, Virum, Uxorem, Generum, Nurum, Socerum, Vitricum, Privignum, Privignam, Patronum, Patronam occiderit, cujusve dolo malo id factum fuerit, ut poena ea teneatur quae est legis Corneliae de sicariis. Sed si Mater quoque filium filiamve occiderit, hujus legis poena afficitur: & avus, qui nepotem oc-

ciderit: & præterea qui emerit venenum, ut Patri daret, quamvis non potuerit dare. *L. 1. ff. eod. tit.*

2. Conscii parricidii pari pœna afficiuntur. *L. 6.*

TIT. X.

LEGEM CORNELIAM DE FALSIS, ET AD S. C. LIBONIANUM.

I.

Pœna Legis Cornelie irrogatur in eum, qui in falsas testationes faciendas, testimoniave falsa invicem dicenda dolo malo cojerit. *L. 1.*

2. Item, qui ob instruendam advocacionem, testimoniave pecuniam acceperit, pactusve fuerit, societatem coierit ad obligationem innocentium, ex Senatus Consulto coercetur. Sed, si quis ob denunciandum, remittendumve testimonium, dicendum, vel non dicendum, pecuniam acceperit, pœna legis Cornelie afficitur; & qui Judicem corrupperit, corrupendumve curaverit. Sed

&

& si Judex constitutiones principum neglexerit, punitur. *L. 1. ff. eod.*

3. Is, qui pervertit vivi testamentum, legis Corneliae pœna tenetur. Is, qui deposita instrumenta apud alium ab eo prodita esse adversariis suis dicit, accusare eum falsi potest. *Ead. L. ff. eod.*

4. Ad testamenta militum Senatus Consultum pertinet, quo *L. Cornelia* tenentur, qui sibi legatum, fidei commissum adscripserint. *ead. L. ff. eod.*

5. Tutores, & curatores, & ii, qui officio deposito non restituerint Tutelam vel curationem, cum fisco contrahere non possunt. *eadem L. ff. eod.*

6. Idem Principes rescripserunt, ita demum eum, qui rationem tutelae, vel curae nondum reddiderit, cum fisco contrahere non debere, si vivat is cujus tutela administrata est. Nam si decesserit, licet nondum hæredi ejus rationem reddiderit, jure eum contrahere. *eadem L. 1. ff. eodem.*

7. Pœna falsi, vel quasi falsi deportatio est, & omnium bonorum publicatio. *L. 1. ff. eod. tit.*

TIT.

A D

LEGEM IULIAM REPETUNDARUM.

I.

Lege Julia repetunduram tenetur, qui cum aliquam potestatem, haberet pecuniam ob judicandum, vel non judicandum, decernendumve acceperit. *L. 3.*

2. Datur ex hac & in hæredes actio intra annum dumtaxat a morte ejus, qui arguebatur. *L. 2.*

3. Ut unius pœna metus possit esse multorum, ducem, qui male egit ad provinciam quam nudaverit, cum custodia competenti ire præcipimus, ut non solum quod ejus non dicam domesticus, sed manipularius, & minister acceperit, verum etiam quod ipse a provincialibus nostris rapuerit, aut substulerit, in quadruplum exolvat invitus. *L. 1. C. cod.*

TIT.

TIT. XII.

LEGEM IULIAM DE ANNONA.

1.

Lege Julia de annona poena statuitur adversus eum, qui contra annonam fecerit, societatemve eiecit, quo annona carior fiat. *L. 2.*

TIT. XIII.

LEGEM IULIAM PECULATUS, ET DE SACRILEGIIS, ET DE RESIDUIS.

1.

Lege Julia Peculatus cavetur, ne quis ex pecunia sacra, religiosa publice auferat, neve intercipiat, neve in rem suam vertat, neve faciat, quo quis auferat, intercipiat, vel in rem suam vertat. *L. 1. ff. cod. tis.*

2. Lege Julia de residuis tenetur, qui publicam pecuniam delegatam in usum aliquem retinuit, neque in eum usum consumpsit. *L. 2.*

3.

3. Mandatis cavetur de Sacrilegiis; ut Præfides, Sacrilegos, Latrones, Plagiarios conquirant, & , prout quisque deliquerit, in eum animadvertant. Et sic constitutionibus cavetur, ut sacrilegia extra ordinem digna pœna puniantur. *L. 4. §. 2.*

4. Sacrilegi capite puniuntur. *L. 9.*

5. Publica judicia peculatus, & de residuis, & repetundarum similiter adversus hæredem exercentur; nec immerito, cum in his quæstio principalis ablatae pecuniæ moveatur. *L. ult.*

TIT. XIV.

LEGEM IULIAM DE AMBITU.

Punitur Ambitus Magistratus, & Sacerdotii. *L. 1. §. 1.*

III.

LIBERUS DE TEST. XVI.

DE TESTIBUS LIBERUS DE TEST. XVI.

S. C. TURPILLIANUM, ET DE ABOLITIONIBUS CRIMINUM.

DE TESTIBUS LIBERUS DE TEST. XVI.

Accusatorum temeritas tribus modis detegitur, & tribus pœnis subicitur. Aut enim calumniantur, aut prævaricantur, aut tergiversantur calumniari est falsa crimina intendere, prævaricari vera crimina abscondere: tergiversari, in univèrsum ab accusatione desistere. *L. 1. §. 1.*

2. Non utique qui non probat, quod intendit, protinus calumniari videtur. Nam ejus rei inquisitio arbitrio cognoscentis committitur, qui reo absoluto de accusatoris incipit consilio quærere, qua mente ductus, ad accusationem processit, & siquidem justum ejus errorem repererit, absolvit eum: si vero in evidenti calumnia eum deprehenderit, legitimam pœnam ei irrogat. *L. 1. §. 3.*

XICVI

4. Et

3. Et in privatis, & in extraordinariis criminibus omnes calumniosi extra ordinem pro qualitate admitti plebuntur. *L. 3.*

4. Et qui cæperit arguere, aut vindicta proposita sit, si vera detulerit, aut supplicium, si fefellerit. *De p. in fin. C. de Calum.*

INDEX

INDEX TITULORUM.

PROOEMIUM.

De Jure & Jurisprudencia Criminali universim.

LIB. I.

DE DELICTIS EORUMQUE POENIS UNIVERSIM.

- TIT. I. De Natura & Indole Delicti.
 TIT. II. De variis Delictorum generibus.
 TIT. III. De Pœna in genere.
 TIT. IV. De variis Pœnarum generibus.
 TIT. V. De Imputatione Delicti in Pœnam.
 TIT. VI. De Irrogatione Pœnæ.
 TIT. VII. De Mitigatione Pœnæ.
 TIT. VIII. De Exasperatione & Cumulatione
Pœnarum.

LIB. II.

DE DELICTIS EORUMQUE POENIS SI- GILLATIM.

- TIT. I. De Homicidiis.
 TIT. II. De homicidio Culposo, Casuali & Ne-
cessario.
 TIT. III. De Autochiria & Parricidio.
 TIT. IV. De Veneficio, Assassinio, & Latrocinio.
 TIT. V. De Violatione Corporis & Existima-
tionis, sive Injuriis.
 TIT. VI. De Damno injuria dato, Veneficio, In-
cendio & Termini motione.
 TIT. VII. De Furtis.
 TIT. VIII. De Sacrilegio, Plagio, Abigatu,
aliisque Furto affinis Delictis.

TIT.

TIT. IX. De Vi privata, Rapina, Robbaria, Concussione & Usuraria pravitare.

TIT. X. De Crimine Falsi, Prævaricatione, Stelionato & Perjurio.

TIT. XI. De Delictis Carnis.

TIT. XII. De Crimine Læsz Majestatis & affinis Delictis.

TIT. XIII. De Criminibus circa Officia & Bona Publica.

TIT. XIV. De Criminibus contra Securitatem atque utilitatem civium publicam commissis.

TIT. XV. De Delictis in Deum commissis.

LIB. III.

DE JUDICIO PROCESSUQUE CRIMINALI.

TIT. I. De Judicio Criminali universim.

TIT. II. De Processu Criminali universim.

TIT. III. De Inquisitione, præsertim Generali.

TIT. IV. De Indiciis & Probationibus Delicti.

TIT. V. De Inquisitione Speciali.

TIT. VI. De Citatione & Incarceratione, Itemque Salvo Conductu Rei.

TIT. VII. De Examine Rei Articulado.

TIT. VIII. De Examine Testium Articulado, & Confrontatione.

TIT. IX. De Tortura Ejusque Gradibus.

TIT. X. De Qualitate Delicti & Indiciis ad Torturam Requisitis.

TIT. XI. De Executione Torturæ.

TIT. XII. De Juramento Purgatorio.

TIT. XIII. De Defensione Rei.

TIT. XIV. De Sententia & Expensis.

TIT. XV. De Executione Pœnz.

IN-

I N D E X

RERUM ET VERBORUM.

*Numerus prior denotat paginam, posterior ve-
re Paragraphum.*

- A** Bigeatus, p. 55. §. 6.
 Abortus procuratio, quid sit & quæ sit ejus
 Pœna, 35. 9.
 Accusator, 88, 22.
 — publicus vel privatus, ibidem 23. & 24.
 Actuarius, 87, 15.
 Advocatus fisci, 89, 24.
 Adulterium, 64, 15.
 ejus pœna, 65, 17. seqq.
 — duplex ibidem 16.
 — simplex ibidem.
 Aggratiatio, quid sit, 27, 17.
 Ambitus, 73, 2.
 Animus delinquendi quid sit 3, 3.
 — — in mente retentus, quid operetur 3,
 & 4. seqq.
 Apparitores, 88, 19.
 Articuli inquisitoriales, generales & speciales
 & additionales 103, 4. & 5.
 Assassinium, quid sit, 37, 7.
 — ejus pœna, ibid. 8.
 Autochiria, quid sit 34, 1.
 — quomodo puniatur, ibidem 2.
 Auctor delicti, qui dicatur, 17, 3.
 Baniterius processus, 92, 7.

M

Ban-

Bannum Saxonicum ibidem, 8.

— primum vel secundum ibidem 9. seqq.

Barattaria, 74, 5.

ejus pœna, ibidem, 6.

Bigamia simultanea, 66, 24.

Blasphemia, 80, 2.

— immediata, ibidem, 4.

ejus pœna, ibidem 5.

— mediata, ibidem 6.

ejus pœna, ibidem 7.

Cadaverum, Spoliatio, 56, 10.

Carnifex, 88, 20.

Citatio Realis & Verbalis, 100, 1.

Collegia an possint delinquere, 5, 14.

Commutatio pœnæ, 27, 16.

Conatus quid sint, 5, 13. & 14. seqq.

Concubinatus, 63, 10.

Concurrere ad delictum quotupliciter quis possit 20, 18. sq.

Concussio 58, 7.

Consilium ad furum, quomodo puniatur 53, 29. seqq.

Consuetudo an sit norma Juris Criminalis 2, 6.

Consumatio delicti, quid sit 5, 13.

Contumelia, 40, 8.

Corpus delicti, 95, 6. seqq.

Crimen, quid 3, 1.

— Directariatus, 56, 8.

— extraordinarium, 8, 12.

— publicum, ibidem 10.

— Sacculariorum, 56, 8.

Criminalis Juris prudentia quid sit 1, 2.

Culpa quid sit 4, 10.

— la-

— lata, levis & levissima 5. 11.

Damnum injuria datum, 46, 3.

Dardanariatus Crimen, 78 15.

Decimatio, ubi locum habeat 23, 15.

Defensor rei, 90, 29.

Defensio, 116. 2.

Delictum quid, 3, 1.

— ipsius effectus quis, 3, 15.

— — Executio quid sit ibidem, 12.

— — partes quæ, 3, 2.

— atrocius, 7, 7.

— attentatum ibidem, 5. & 26, 10.

— capitale & non, 9, 17.

— commissionis, 7, 6.

— carnis, 61, 1.

— consumatum, 6, 3.

— dolosum ibidem.

— ecclesiasticum, 9, 19.

— extraordinarium, 8, & 12.

— facti per manentis, 9, 18.

— — transeuntis, ibidem.

— innominatum, 10, 20.

— involuntarium, 7, 4.

Delictum levius, 7, 7.

— mixti fori, 9, 19.

— nominatum, ibidem 10, 20.

— omissionis, 7, 6.

— ordinarium, ibidem, 8.

— populare, 8, 13.

— privatum, ibidem, 11.

— publicum, ibidem, 10.

— quasi tale, 6, 3.

M 2

— Se-

- *Seculare*, 9, 19.
- *verum*, 6, 3.
- *voluntarium*, 7, 4.
- Delinquere*, qui possint 15, 15.
- Diffidatio*, 78, 11.
- Directariatus crimen*, 56, 8.
- Dolus*, quid sit 4, 9.
- Dormientes*, an delinquete possint, 18, 8.
- Ebrii*, summe tales an delinquant, ibidem 8.
- *modico*, an delinquant ibidem, 9.
- Examen rei*, 102, 1.
- *articulatum*, 103, 3.
- Exasperatio pœnz*, quando obtineat, 87, 1. seq.
- Executio Delicti*, quid sit, 5. 12.
- *pœnz executio*, quomodo fieri debeat 126, 1.
- Expilatæ hæreditatis crimen*, 56, 9.
- Expositionis infantum pœna*, 36, 10.
- Falsæ monetæ crimen*, 72, 18.
- *ejus pœna*, ibidem 20. seq.
- Falsi Crimen*, 59, 1.
- *ejus pœna*, ibidem 4.
- Famosus libellus*, 45, 32.
- *quomodo puniatur*, ibidem 33. seqq.
- Fornicatio*, 63, 9.
- Forum Criminale competens*, 86, 13.
- Furtum*, quid sit 48, 1.
- *quomodo vindicerur*, ibidem, 2. seq.
- *magnum*, 49, 9.
- *ejus pœna*, 50, 13.
- *manifestum & necmifestum* 49, 7.
- *parvum*, ibidem
- *pos-*

- possessionis, 12, 20.
Furtum, qualificatum 49, 8.
 ejus pœna, 51, 16.
 — reiteratum, ibidem 15.
 — simplex 8.
 ejus pœna, 52, 17.
 — usus ibidem 21.
Hæresis, 81, 11.
 — nuda, 82, 12.
 — prægnans, ibid. 14.
Hereditatis expilatæ crimen, 56, 9.
Homicidium, 30, 1.
 ejus divis. ibidem, 2.
 — attentatum, 31, 7.
 ejus pœna ibidem
 — casuale, 33, 3.
 quomodo puniatur, ibidem
 — culposum, 32, 1.
 ejus pœna, 33, 2.
 — dolosum, 30, 3.
 ejus pœna 31, 5.
 — necessarium, 33, 4.
 an & quatenus puniatur, ibidem 5. seq.
 — qualificatum, & quæ sint ejus species, 31, 4.
 — in rixa commissum quomodo puniatur ibi-
 dem 8.
 — simplex, ibidem 4.
Ignorantia Juris aut facti est causa mitigat., 25, 6.
Impuberes, an delinquant, 18, 9.
Imputare delictum quid sit, 16, 2.
Imputari, quænam delicta possint, 19, 12. seq.
Incendium, 47, 7.

- Incarcerationis injusta pœna** 40, 5.
- Incestus**, 64, 11.
 quomodo puniatur *ibid.* §. 12. *seqq.*
- Indicata** 96, 12.
- Infantes an delinquant** 18, 8.
- Injuria**, 40, 7. *seqq.*
 — atrox, 42, 16.
 — pœna, 44, 30.
 — immediata, 41, 12.
 — levis, *ibid.* 16.
 — ejus pœna, 44, 28.
- Injuria mediata**, *ibid.* 12.
 — realis, *ibid.* 15.
 — pœna 44, 30.
 — verbalis, §. 14. *ibid.*
 — ejus pœna, 44, 29.
- Injuriarum actio**, 42, 18.
 — — æstimatoria, *ibid.* 21.
 — — criminalis, *ibid.* 23.
- Inquisitio, quid sit** 94, 1.
 — generalis, *ibid.* 3.
 — specialis, *ibid.* 3.
 — quis illam instituat, *ibid.*
 — quænam indicia sufficiant, *ibid.* 5. *seq.*
- Inscriptio in Crimen, quid sit & an adhuc obti-**
 neat, 91, 5.
- Intentio delinquendi, quid sit**, 3, 3.
 — — in mente reata quid operetur, 3,
 3.
- Ira solita an excuset**, 26, 9.
- Judex Criminalis quis sit, & ejus officium**, 84, 3.
- Judicium Criminale**, *ibid.* 3.

Jura.

- Juramentum purgatorium**, 114., 2.
 quando obtineat ibidem 2.
- Jurisdicctio superior & inferior**, 1, 8. 9. seq.
- Jurisprudencia Criminalis quid** 1, 2.
 ejus divisio — ibidem 3.
- Jus Criminale quid** 1, 1.
 — ipsius principia quæ, ibid. 4.
- Latrocinium**, definitur 38, 9.
 — — ejus pœna, ibid. 10.
- Lenocinium**, 67, 25.
 quomodo puniatur, ibid. 26. seqq.
- Lictores**, qui dicantur 88, 19.
- Libellus**, famosus, 45, 32.
 ejus pœna ibidem 33. seqq.
- Magia**, 82, 15.
 ejus pœna, ibidem 16. seqq.
- Majestatis læsæ Crimen**, 72, 16. & 69. 2.
 quomodo puniatur, 72, 17.
 — divinæ, 79, 1.
- Mitigatio pœnæ**, quando locum habeat, 24, 2. seq.
- Moderaminis in culpatae tutelæ requisita**, 33, 6. f.
- Monetæ falsæ Crimen**, 72, 18.
 ejus pœna, ibidem 20. seq.
- Monopolium**, 36, 16.
- Motio termini**, 47, 10.
- Notarius**, 87, 15.
- Observantia**, an sit norma J. Criminalis 2, 6.
- Obsessio viarum**, 76 5.
 quomodo puniatur, ibidem, 6.
- Pacifragium**, s. pacis publicæ fractæ crimen, 77, 8.
 ejus pœna, ibid. 9. seq.
- Parricidium**, quid sit, 34, 4. — pro.

- proprium quid sit & quomodo puniatur, ib. 5. & 6.
- improprium quid sit ibidem.
- ejus poena, 35, 7.
- Pasquillus, 45, 32.
- quomodo puniatur, ibid. 33. seqq.
- Peculatus crimen, 75, 10.
- Perduellionis Crimen, 69, 3.
- Perjurium, 81, 8. seq.
- Philtre propinatio quomodo puniatur, 37, 6.
- Plagium quid sit & quomodo puniatur, 55, 4. & 5.
- Pœna, quid sit, 10, 1.
- arbitraria, 16, 20.
- capitalis & non, 15, 13.
- Civilis, ibidem 12.
- communis, 16, 19.
- corporis afflictiva. 13, 7.
- criminalis, 14, 12.
- ecclesiastica, 15, 18.
- mortis 13, 8.
- ordinaria, 16, 20.
- pecuniaria, 14, 9.
- privata, 15, 14.
- publica ibidem.
- secularis, 15, 18.
- Pœnarum finis, 10, 2.
- requisita, ibid.
- mitigatio, 24, 1. seq.
- Pravitas usuraria, 58, 8.
- Pœvaricatio, 60, 6.
- Præsumtio mala, 97, 6.
- Principia J. Criminalis quæ? 1, 3.

Proz.

- Prozresis**, quid sit, 4, 6.
Prozresis imperfecta quæ dicatur, *ibid.* 8.
Processus Criminalis, 90, 1.
 — **accusatorius** 91, 3.
 eius partes *ibid.*
 — **Bannitorius**, *ibidem* 7.
 — **Denunciatorius**, 93, 14.
 — **Executorius**, *ibidem* 15.
 — **inquisitorius**, 93, 12.
Procuratio abortus, 35, 9.
Procurator, quis dicatur in **Criminalibus**, 89,
 — **fisci**, *ibidem* 24.
Proditio, 69, 4. *seqq.*
Propolium, 79, 17.
Propicidium, quid sit, 34, 1.
 eius pœna, *ibidem* 2.
Rapina, 58, 6.
Raptus, 68, 30.
 quomodo puniatur, *ibidem* 31.
Recantatoria, actio 43, 24.
 — — an sit rei persecutoria, an pœnalis, *ib.* 25.
Receptatores furum, 53, 28.
Recriminatio, 44, 26.
Repetundarum Crimen, 74, 5.
 quomodo puniatur, *ibid.*
Residuum, *ibid.* 8.
Retorsio, 44, 26.
Robbaria, 77, 7.
Sacculariatus crimen, 56, 8.
Sacrilegium, 54, 1.
 eius pœna *ibidem* 2. *seq.*
Salvus conductus, 101, 6. & 7.

Sca-

Scabini, 87, 14.

Scottatio, 63, 9.

Seditio, 71, 13.

ejus pœna, ibid. 14. & 14.

Sepulchri Violatio. 56, 10.

Sententia, 123, 1.

— absolutoria, ibid. 2.

— condemnatoria, 124, 3.

— definitiva 124, ibid.

— interlocutoria, ibidem.

Simonia, 73, 3.

ejus pœna ibidem 4.

Sodomia. 68, 32.

ejus pœna, ibid. 33.

Sortilegium, 82, 15. seq.

Spoliatio cadaverum, 56, 10.

Stellionatus 60, 8.

Subscriptio in Crimen, quid sit & an adhuc
obtineat, 91, 5.

Stuprum, 61, 3.

— violentum, ibidem 4.

ejus pœna, 62, 8.

— voluntarium, 61, 4.

ejus pœna, ibidem 5. & 6.

Termini Motio, 47, 10.

Territio, realis, 108, 5.

— verbalis, ibidem 4.

Testes in Criminalibus quales requirantur 106,
4. & 5.

— sunt citandi ibidem 6.

Testimoniales Articuli, quando conficiantur 105, 1

— — generales ibidem 3.

— spe-

— — speciales ibidem

Tortura, 107, 2.

— habet, tres gradus 108, 9. & 10.

— quomodo suscipienda 112, 4. seq.

— quæ indicia ad illam suscipiendam requirantur 110, 6. seq.

Universitates, an possint delinquere, 4, 1 & 20, 21.

quid ad id requiratur, ibidem, 22.

— quomodo puniatur 23, 13. seq.

Uturaria pravitas, 58, 8.

ejus pœna, ibidem 9. & 10.

Veneficium, quid sit, 36, 1.

— quomodo puniatur ibidem 2. seq.

— animalium, 47, 6.

— pascuorum, ibid.

Viarum obsessio, 76, 5.

Violatio, 39, 2.

— quomodo fiat, ibid. 3. & 40, 6.

— — vindicetur ibid. 4.

— æstimationis, 40, 7.

— sepulchri, 56, 10.

Vis, 57, 1.

— privata, ibidem 3,

— publica, 75, 2. seq.

Voluntas delinquendi quid sit, 3, 3.

in mente retenta quid operetur 3, 3.

F I N I S.

VI